

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

แนวทางการจัดการศึกษาก่อนระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียน
ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

A PROPOSED GUIDELINE FOR PROVISION OF NON-FORMAL
EDUCATION FOR STUDENTS WITH HEARING IMPAIRMENTS

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ชื่อผู้วิจัย

โสภณ ชัยวัฒนกุลวนิช

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณกองทุนวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558

เลข Bib# 1140864

วันที่ 28 พ.ค. 2560

ลงทะเบียนหนังสือ 371.912

บทคัดย่อ

กชช บ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และ 2) นำเสนอแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่กำลังศึกษาอยู่ที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองสงขลาที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2558 ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 12 คน และผู้บริหาร และครูผู้สอนคนพิการ จำนวน 8 คน เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ด้วยแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) และการจัดสันนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 10 คน ในหัวข้อเรื่อง “แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน” ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการจับใจความสำคัญและสร้างข้อสรุปร่วมกันถึงแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน พบว่า ประกอบด้วย 1) ด้านหลักสูตร สภาพปัจจุบันใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสาระการเรียนรู้ 5 สาระ ส่วนปัญหาหลักสูตรไม่มีความยืดหยุ่น 2) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ สอนตามแผนการสอนรายวิชาต่างๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 1 วิชา จะเรียน 3 สัปดาห์ ส่วนปัญหา คือ การสื่อสาร และความสามารถทางภาษาไทย อ่าน-เขียนตា 3) ด้านสื่อการสอน มีหนังสือเรียนและแผ่นซีดี ส่วนปัญหา คือ มีสื่อไม่เพียงพอ และไม่เหมาะสมกับคนพิการแต่ละประเภท 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล เหมือนนักเรียนทั่วไป ส่วนปัญหา คือ นักเรียนทำคะแนนได้น้อย เพราะอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้

ผลการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน พบว่า ประกอบด้วยแนวทาง 4 ด้าน คือ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านสื่อการสอน และ 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล และข้อเสนอเชิงนโยบายที่สำคัญ ดังนี้ 1) ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักศึกษาคนพิการโดยเฉพาะ 2) ควรมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการระดับประเทศในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักศึกษาคนพิการโดยมีผู้เข้าร่วมระดับผู้บริหารที่กำหนดนโยบาย และขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ 3) ควรมีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักศึกษาคนพิการทุกประเภท ทั้งภาครัฐ และเอกชน 4) ควรมีการจัดตั้งศูนย์บริการช่วยเหลือนักศึกษาคนพิการประจำ กศน. จังหวัด 5) ควรมีการจัดทำหลักสูตรการศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย เฉพาะประเภทความพิการ 6) ควรมีการจัดทำคู่มือ และแนวทางการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาพิการเฉพาะประเภทความพิการ และเอกสารประกอบการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาพิการแต่ล่ะประเภท 7) ควรมีการจัดฝึกอบรมครุภูษ์สอนคนพิการ ให้มีความรู้ความสามารถในการสอนนักศึกษาพิการแต่ล่ะประเภท 8) ควรมีการจัดสรรจำแห่งครุภูษ์สอนคนพิการให้มีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ 9) ควรมีการบรรจุครุภูษ์สอนที่เป็นคนพิการให้เหมาะสมตามประเภทความพิการ และคุณสมบัติที่เหมาะสมตามเกณฑ์ และ 10) ควรมีการจัดสวัสดิการค่าตอบแทนพิเศษให้ครุภูษ์สอนคนพิการ

คำสำคัญ : แนวทางการจัดการศึกษา, การศึกษานอกระบบโรงเรียน, บกพร่องทางการได้ยิน

Abstract

Research a proposed guideline for provision of non-formal education for students with hearing impairments. Objectives 1) To study challenges and issues of methods to manage non-formal education for student with hearing impairments 2) Present alternative solutions a proposed guideline for provision of non-formal education for students with hearing impairments ; and to utilize the information in the methods to manage non-formal education for students with hearing impairments

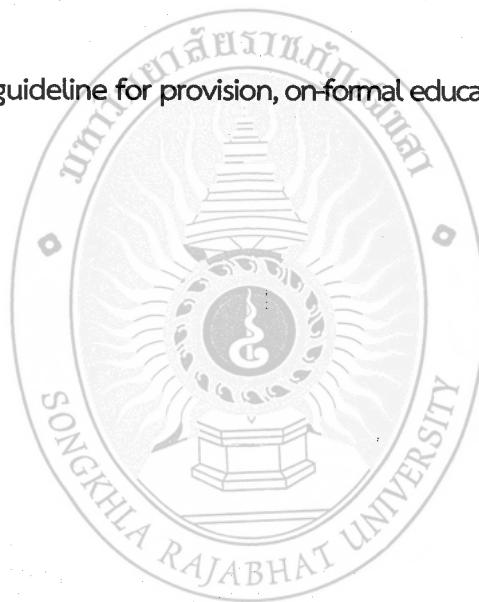
This research utilizes a qualitative methodology. All information was gathered from a 12 student study group who face hearing challenges at Songkhla non-formal education centre. Students were registered in primary level, junior high and high school level for the school calendar year 2015. The researcher also conducted an in depth interviews with 8 teachers and administrative staff. The researcher also analysed interview information as well as analytic induction along with an organized Focus Group Discussion 12 participants on “a proposed guideline for provision of non-formal education for students with hearing impairments” The research analysed the importance information and develop a participation for an alternative for the method to manage non-formal education

The research found that 1) primary levels utilized the non-formal education curriculum 2009, the research found that this curriculum was not accommodating the students correctly 2) the learning process of the curriculum was one subject was three weeks. It was found that the ability to read and write Thai of the students was low 3) the instruction media used were books and CDs which were not enough and not suitable for students who face hearing challenges 4) the evaluation process of the student utilized the same methodology as a normal students. The score of the hearing challenged students was quite low because of lacking the ability to read and write

The result of the study a proposed guideline for provision of non-formal education for students with hearing impairments is divided into 1) curriculum 2) learning process 3) media instruction 4) and evaluation process. Suggestions are 1) a specific fund setup for methods to manage non-formal education for hard of hearing students 2) conduct a meeting at the

national level for policy changing level in manage methods to manage non-formal education for hard of hearing students which this will lead to action and change 3) should be a network and academic participation in government and non-government bodies in managing methods to manage non-formal education for hard of hearing students 4) organize a student help center in every province 5) organize a curriculum suitable for all disabilities 6) establish a manual and alternative for each learning challenged student and a document and handbook for each challenged student 7) teacher training is required to specifically teach learning challenged student 8) job security for teachers 9) designate suitable teachers for each learning challenged student 10) allocate a suitable wage and compensation for the teachers

Keyword : a proposed guideline for provision, on-formal education, hearing impairments

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินฉบับนี้ได้รับงานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากบประมาณกองทุนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์จากข้อเท็จจริงที่ได้ผ่านกระบวนการการวิจัยนำไปเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินต่อไป

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ที่กรุณาตรวจสอบร่างรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้ได้รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้สัมภาษณ์เชิงลึก และการเข้าร่วมสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลงานการวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง กับการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับนักศึกษาพิการ หากรายงานวิจัยฉบับนี้มีความผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยขออภัยและขออภัย

โสภณ ชัยวัฒนกุลวนิช
ผู้วิจัย
กุมภาพันธ์ 2560

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	5
1.3 คำจำกัดความวิจัย	5
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	6
1.6 กรอบแนวความคิดในการวิจัย	6
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา	8
2.2 นโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาล	16
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน	24
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	28
2.5 เทคนิคการจัดสัมนากลุ่ม (Focus Group Discussion)	36
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	47
3.1 การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	47
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	47
3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	48
3.4 การตรวจสอบข้อมูล	49
3.5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	49

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	50
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	50
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและปัญหา การจัดการศึกษานอก ระบบสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	52
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)	56
บทที่ 5 สรุปผล และอภิปรายผล	59
5.1 สรุปผลการวิจัย	59
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	63
5.3 ข้อเสนอแนะ	69
บรรณานุกรม	70
ภาคผนวก	74
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	75
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	77

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตารางที่ 1 วิวัฒนาการการศึกษาผู้ที่มีความพิการทางการได้ยิน	34
ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ 1	50
ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ 2	51

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
ภาพที่ 1 วิวัฒนาการการศึกษาผู้ที่มีความพิการทางการได้ยิน	6

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การพัฒนาประเทศไทยมีวิัฒนาการมาตามระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ ฉบับที่ 1-7 การพัฒนาช่วงระยะเวลาดังกล่าวได้ว่า “เศรษฐกิจดี สังคมมีปัญหา การพัฒนามาไม่ยั่งยืน” ทำให้มีการพัฒนาเป็นแผนพัฒนา ฉบับที่ 8 ซึ่งเป็นการปรับแนวคิดการพัฒนาประเทศใหม่จากเดิมที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นประเด็นหลักเปลี่ยนมาเป็นการให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไปพร้อมกัน จึงเป็นจุดเริ่มต้นของแนวคิดของการพัฒนาที่กล่าวว่า “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” โดยให้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาเป็นแบบองค์รวมที่เชื่อมโยงหลายมิติทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกันอย่างสมดุลต่อมาแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ได้อัญเชิญหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ ต่อเนื่องมาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และปัจจุบันอยู่ในช่วง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาคนซึ่งปรากฏคำว่า “คนเป็นศูนย์กลาง การพัฒนา” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยให้ความสำคัญในเรื่องนี้มากกว่านานกว่า 15 ปี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมีพระราชดำริเกี่ยวกับการศึกษา เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2520 ทรงพระทานไว้ว่า

“...การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพดีเพื่อคนที่มีคุณภาพดีไปพัฒนาชาติ ได้นั้นก็คือ “การศึกษา” ซึ่งการให้การศึกษาที่มีคุณภาพ จะช่วยพัฒนาคนให้มีคุณภาพดีกล่าวคือเป็นทั้งคนเก่งและคนดี ดังคำกล่าวของ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) จากสำนักก้าวหน้านิยม (Progressivism) ให้ความหมายการศึกษาไว้ว่า “การศึกษาคือความเจริญงอกงาม (Educations in Growth)” ซึ่งความเจริญงอกงามที่นี้มิใช่เป็นเพียงเครื่องมือไปสู่จุดหมายปลายทางอย่างอื่นใดแต่เป็นไปเพื่อความเจริญ ของงานของชีวิตมนุษย์

นอกจากการศึกษาจะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนทั่วไปแล้ว คนพิการที่ถือได้ว่าเป็นชนกลุ่มน้อยที่ด้อยโอกาสทางสังคมจึงจำเป็นที่จะต้องได้รับการศึกษาเพื่อให้พากษาสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ เช่นเดียวกับคนทั่วไปในสังคมซึ่งการศึกษาถือว่าเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่คนพิการทุกคนควรจะได้รับโดยมีสนธิสัญญาระหว่างประเทศไทยมีผลต่อประเทศไทยและก่อให้เกิด พันธกรณีทางกฎหมายต่อประเทศไทยฉบับ ได้แก่ 1) กติการะหว่างประเทศไทยด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ค.ศ. 1966 ที่กล่าวถึงสิทธิทางการศึกษา ในข้อ 13 และข้อ 14 2) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 กล่าวถึงสิทธิของเด็กพิการและสิทธิทางการศึกษาของเด็กใน

ข้อ 23, 28 และ 29) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ.2006 Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD) ซึ่งเป็นอนุสัญญาที่ทำให้สิทธิมนุษยชนสำหรับคนพิการมีผลเป็นรูปธรรมและชัดเจนมากยิ่งขึ้น อนุสัญญาฉบับนี้ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2551 อนุสัญญาฉบับดังกล่าวมีเนื้อหาสาระในเรื่องการส่งเสริมคุ้มครองและประกันให้คนพิการได้รับสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างเต็มที่ และเท่าเทียมกันและส่งเสริมการเคารพสักดิศรีที่มีมาแต่古มาและ มีการนำแนวคิดเกี่ยวกับโมเดลหรือรูปแบบระบบทางสังคม (Social Model) มาใช้ในการกำหนดนิยามของ คำว่า “คนพิการ” กล่าวคือ มองว่าความพิการไม่ได้เกิดจากความบกพร่องจากปัจจัยภายในของคนพิการเท่านั้นแต่ความพิการเกิดจากคนพิการไม่สามารถมีปฏิสัมพันธ์หรือมีอุปสรรคกับสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นปัจจัยภายนอก ทำให้พากขาไม่ได้มีส่วนร่วมในสังคมอย่างเต็มที่ หรือดำเนินชีวิตได้เท่าเทียมเช่นเดียวกันกับคนทั่วไป อนุสัญญาฉบับดังกล่าว ยังมีเนื้อหาในเรื่องการจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการทุกรูปแบบการเข้าถึง และการใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การขนส่ง ข้อมูลข่าวสาร และบริการสาธารณูปโภค การยอมรับความเท่าเทียมกันของคนพิการในทางกฎหมาย ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา การทำงาน การรักษาพยาบาล การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป เนื้อหาสาระ ดังกล่าว ถือเป็นหลักการสำคัญในการนำไปกำหนดเป็นกฎหมาย นโยบาย มาตรการ และแนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในประเทศไทย (สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ แห่งชาติ, 2552)

ปัจจุบันประเทศไทยได้จัดประเภทของคนพิการมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับหน่วยงาน ดังนี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้จำแนกประเภทของคนพิการไว้ตาม พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ออกประกาศกระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง ประเภทและหลักเกณฑ์ความพิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2555 กำหนดประเภทของคนพิการไว้ 7 ประเภท ดังนี้ 1) ความพิการทางการเห็น 2) ความพิการทางการได้ยิน หรือสื่อความหมาย 3) ความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย 4) ความพิการทางจิตใจหรือ พฤติกรรม 5) ความพิการทางสติปัญญา 6) ความพิการทางการเรียนรู้และ 7) ความพิการทางอหิสติก และกระทรวงศึกษาธิการตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของ คนพิการทางการศึกษา พ.ศ. 2552 กำหนดประเภทของคนพิการไว้ดังนี้ 1) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น 2) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน 3) บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 4) บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ 5) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ 6) บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา 7) บุคคลที่มีความบกพร่องทาง พฤติกรรมหรืออารมณ์ 8) บุคคลอหิสติก 9) บุคคลพิการชั้่อน

จากพัฒนาการรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการถือได้ว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนพิการส่งผลต่อพัฒนาการ ด้านการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในประเทศไทย เริ่มตั้งแต่การศึกษาปกติ (Regular Education) โรงเรียนเฉพาะความพิการ การเรียนร่วม และการเรียนรวมตามลำดับ เช่นเดียวกับพัฒนาการทาง

กฎหมาย นโยบายและแผนงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผู้วิจัยได้ศึกษาพบว่า กฎหมาย นโยบายและแผนงานที่ยังมีผลบังคับใช้ในปัจจุบัน คือ 1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 2) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 3) พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. 2550 และ 4) พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และยังมีอนุบัญญัติ (กฎหมายบริหารบัญญัติ) ที่ออกตามกฎหมายดังกล่าว ข้างต้นอีกหลายฉบับ อีกทั้งยังมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2555-2559) และแผนพัฒนาการจัดการศึกษาพิเศษสำหรับคนพิการ (พ.ศ. 2555-2559) รวมถึงกฎหมาย นโยบายและปฏิญญาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือให้คนพิการได้รับบริการทางการศึกษาตรงตามความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคล และสามารถดำรงชีวิตอิสระ (Independent Living : IL) ได้ในทุกบริบทของสังคม ภายใต้นโยบายการสร้างสังคมที่คนไทยไม่ทอดทิ้งกัน (Inclusive Society)

ผลจากกฎหมาย นโยบายและแผนงานต่างๆ ทำให้การจัดการศึกษาเพื่อคนพิการได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยมีหน่วยงานที่มีบทบาทภารกิจเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา รวมทั้งการจัดการศึกษาพิเศษสำหรับคนพิการทุกประเภท ซึ่งครอบคลุมถึงการให้บริการช่วงเหลือระยะเวลาเริ่ม (Early Intervention : EI) การเตรียมความพร้อมและประสานต่อจนถึงวัยเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี อาชีวศึกษา อุดมศึกษา รวมทั้งการศึกษาระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ด้วยรูปแบบบริการต่างๆ ตามความเหมาะสม ประกอบด้วยองค์กรหลัก 5 องค์กร คือ 1) สำนักงานเลขานุการสภาพการศึกษา 2) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 4) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และ 5) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

จากการสำรวจข้อมูลจำนวนนักเรียนพิการที่เรียนในปี 2553 จำแนกการจัดบริการทางการศึกษาในรูปแบบต่างๆ ให้กับคนพิการ 9 ประเภทความพิการ โดยจำแนกตามหน่วยงานหรือองค์กร หลักของกระทรวงศึกษาธิการที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการอายุ 0-24 ปี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีการให้บริการการศึกษาในระบบ 3 รูปแบบโดย มีข้อมูลของการให้บริการคนพิการในปี 2554 รวม 311,736 คน จำแนกเป็นรูปแบบต่างๆ ดังนี้ 1) โรงเรียนการศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ จำนวน 43 โรง ใน 35 จังหวัด รับนักเรียนพิการที่มีความพิการในระดับรุนแรงจากคนพิการในวัยเรียนทั่วประเทศเข้าเรียนแบบประจำในทุกช่วงชั้น (ปฐมวัยถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย) แบ่งเป็นสถานศึกษา 4 ประเภท ซึ่งจัดการศึกษาสำหรับคนพิการได้ทั้งสิ้น 13,314 คน 2) ศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน 76 แห่ง ใน 76 จังหวัด แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 2.1) ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา จำนวน 13 แห่ง ใน 13 จังหวัด และ 2.2) ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด จำนวน 63 แห่ง ใน 63 จังหวัด โดย มีการให้บริการทางการศึกษาสำหรับคนพิการแบบหมุนเวียน (ประจำและไป-กลับ) ตั้งแต่แรกเกิดหรือ พับความพิการในรูปแบบที่หลากหลาย อาทิ การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention : EI) สำหรับคนพิการทั้ง 9 ประเภทความพิการ ด้วยการให้บริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษและการปรับบ้านเป็นห้องเรียนเปลี่ยนพ่อแม่เป็นครูที่โรงเรียนทั่วไปที่จัดการเรียนร่วม และที่สถานพยาบาล (กรณี

เด็กเจ็บป่วยเรื้อรัง) เพื่อเตรียมความพร้อมและประสานส่งต่อเข้าสู่ระบบสถานศึกษาตามลำดับรวมทั้ง การให้บริการองค์ความรู้ด้านการศึกษาพิเศษแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยปี การศึกษา 2553 ศูนย์การศึกษาพิเศษ สามารถให้บริการทางการศึกษาสำหรับคนพิการได้ 56,934 คน 3) การจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนทั่วไปในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายของรัฐบาลในปีพ.ศ. 2542 และของกระทรวงศึกษาธิการที่ประกาศให้เด็กพิการทุกคนที่อยากรถยนต์ต้องได้เรียน ดังนั้นจึงมีการรับนักเรียนพิการเข้าเรียนร่วมในโรงเรียนทั่วไป จำนวน 21,959 โรง และมีจำนวนนักเรียนพิการเรียนร่วม 240,530 คน

กล่าวโดยสรุปได้ว่าในการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถจัดบริการทางการศึกษาสำหรับคนพิการทั้ง 9 ประเภทความพิการ กลุ่มอายุ 0-24 ปี ใน 3 รูปแบบข้างต้นมีผลสำเร็จเชิงปริมาณ ในปี 2554 รวม 330,686 คน และยังมีคนพิการ กลุ่มอายุ 0-24 ปี ที่ยังไม่ได้รับบริการทางการศึกษาจากสถานศึกษาของภาครัฐอีก 145,891 คน คิดเป็นร้อยละ 35.83 ของประชากรคนพิการวัยเรียน ซึ่งใกล้เคียงกับการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2551) พบว่า ประชากรคนพิการที่มีอายุตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป ประมาณ 1.9 ล้านคน มีประมาณหนึ่งในสี่หรือ (ร้อยละ 24.3) ที่ไม่ได้รับการศึกษา และมีมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 59.5) ที่สำเร็จการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาที่เหลือร้อยละ 16.2 ที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือสูงกว่าจากตัวเลขดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าจากจำนวนคนพิการทั้งประเทศไทย 1.9 ล้านคน พบว่า ส่วนใหญ่มีคนพิการที่ยังไม่ได้บริการทางการศึกษา ร้อยละ 85 และมีคนพิการเพียงร้อยละ 15 หรือ 330,686 คน ที่ได้รับการศึกษาจากตัวเลขดังกล่าวแสดงในเห็นว่าคนพิการยังเข้าไม่ถึงสิทธิขั้นพื้นฐานคือ สิทธิทางการศึกษาแม้การศึกษาสำหรับคนพิการพัฒนามากว่า 60 ปี แต่ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรด้วยปัจจัยแวดล้อมหลายอย่าง อีกทั้งกระแสการพัฒนาที่เปลี่ยนไปการจัดการศึกษาที่ผ่านมาแสดงผลให้เห็นในเชิงปริมาณแล้วส่วนผลในเชิงคุณภาพ พบว่า ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการหลายด้านเนื่องจากงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยด้านการศึกษามีข้อจำกัดด้านการจัดการเรียนร่วม คือขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษาพิเศษ ขาดแคลนงบประมาณ ขาดองค์ความรู้สอนเด็กพิเศษไม่มีนโยบายหรือแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน (ดลพร เผือกคง, 2554) เหตุผลตั้งกล่าวถือว่าเป็นประเด็นปัญหาสำคัญเร่งด่วนและท้าทายที่นักการศึกษาด้านการศึกษาพิเศษจะต้องหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

จากการศึกษาข้อมูลจำแนกตามประเภทคนพิการในกลุ่มที่สามารถพัฒนาและเรียนรู้ได้ เมื่อนอนคนทั่วไป ได้แก่ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพจากทั้ง 3 กลุ่ม ด้านการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานและสามารถอยู่ร่วมในสังคมทั่วไปได้ โดยมีจำนวนนักเรียนที่เข้าเรียนร่วมในโรงเรียนทั่วไป พบว่า ผู้ที่มีความพิการทางร่างกายมากที่สุด จำนวน 7,890 คน รองลงมา คือ ผู้ที่มีความพิการทางการเห็นมีจำนวน 3,980 คน และน้อยที่สุด คือ ผู้ที่มีความพิการทางการได้ยิน จำนวน 1,689 คน ตามลำดับ (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ, 2555) เมื่อพิจารณาเรื่องจำนวนโรงเรียนเฉพาะทาง พบว่า โรงเรียนใส่ตศึกษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีจำนวนมากที่สุด คือ 20 โรง ส่วนเด็กที่มีความพิการทางร่างกาย และเด็กที่มีความพิการทางการเห็นสามารถเรียนร่วมได้ในโรงเรียนทั่วไป นอกจากนี้สถิติ

ข้อมูลของกระทรวงมหาดไทย (2550) พบว่า จำนวนคนพิการวัยเรียนทั้งหมด มีจำนวนทั้งสิ้น 407,182 คน แต่เมื่อจำนวนคนพิการวัยเรียนที่ได้รับบริการมีจำนวน 276,147 คน และจำนวน 131,035 คน ของคนพิการ วัยเรียนที่ไม่ได้รับบริการ คิดเป็นร้อยละ 32.18 โดยคนพิการทางการได้ยินไม่ได้รับบริการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.78 (จุไร พพวช์และคณะ : 2554)

จากเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาหาแนวทางการจัด การศึกษานอกระบบสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ซึ่งเป็นสิทธิทางการศึกษาอย่าง หนึ่งของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเพื่อให้บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เข้าถึงสิทธิการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานให้แก่หน่วยงานที่ รับผิดชอบในจัดการศึกษานอกระบบให้สามารถจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการจำเป็นพิเศษ และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินได้ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มี ความบกพร่องทางการได้ยิน

1.2.2 เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความ บกพร่องทางการได้ยิน

1.3 คำถามการวิจัย

1.3.1 สภาพและปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความ บกพร่องทางการได้ยินเป็นอย่างไร

1.3.2 แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทาง การได้ยิน ควรเป็นอย่างไร

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ได้ทราบสภาพและปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมืองสงขลา

1.4.2 ได้แนวทางในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่อง ทางการได้ยิน เป็นประโยชน์ให้กับสถาบันการศึกษา สำนักงาน กศน.จังหวัด และศูนย์ กศน. อำเภอ ใช้ เป็นแนวทางในการจัดการศึกษานอกระบบแก่บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน นำไปใช้ในการ วางแผนและกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษานอกระบบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพทั้งต่อผู้เรียนและ ผู้สอนต่อไป

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

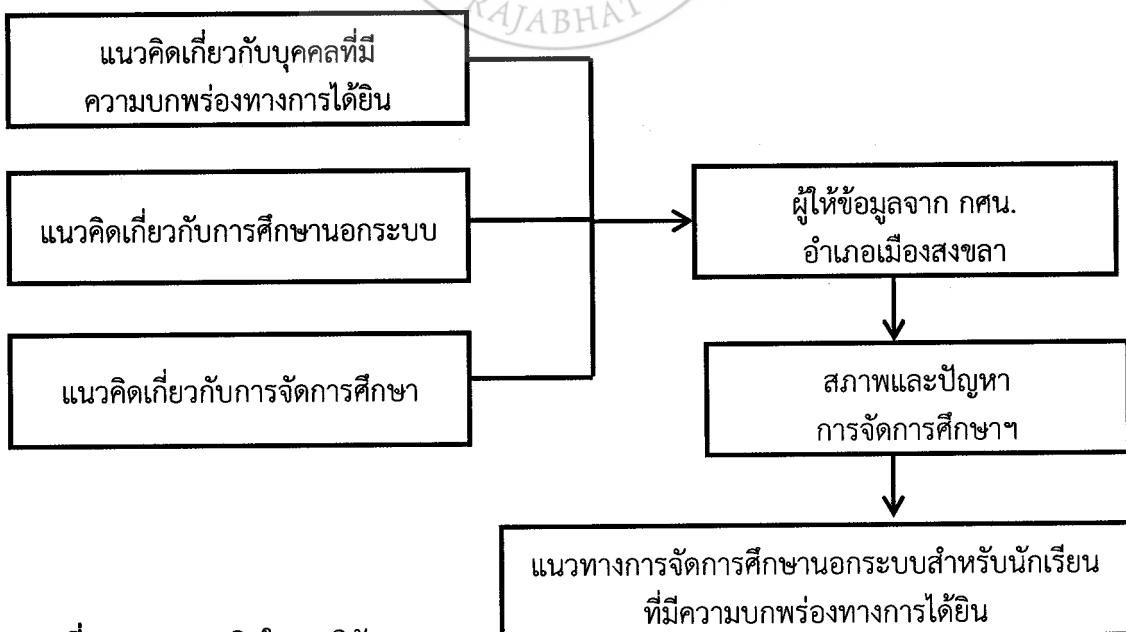
การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดการจัดการศึกษาของสภาน ชัยวัฒนกุลวนิช (2556) และแนวคิดของสถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยภาคกลาง (2555) มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาและกำหนดประเด็นในการเก็บข้อมูลใน ภาคสนาม ประกอบด้วย เนื้อหาด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการสอน และด้าน การวัดผลและประเมินผล

1.5.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่กำลังศึกษาอยู่ที่สำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองจังหวัดสงขลา และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง กับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองจังหวัดสงขลา

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่กำลังศึกษาอยู่ที่ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองสงขลาที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2558 ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย รวมจำนวน 12 คน ครูผู้สอน คนพิการ และผู้บริหารของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองสงขลา จำนวน 8 คน

1.6 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.7.1 แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบ หมายถึง การนำเสนอวิธีการจัดการเรียนรู้ การศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา ด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อ การสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล

1.7.2 นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หมายถึง บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่กำลังบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่กำลังศึกษาอยู่ที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองสงขลาที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2558 ระดับปริญมศึกษาตอนต้น และมีรับยมศึกษาตอนปลาย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแนวคิด และทฤษฎีทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดการศึกษาอกรอบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา
- 2.2 นโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาล
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาอกรอบโรงเรียน
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
- 2.5 เทคนิคการจัดสอนนักลุ่ม (Focus Group Discussion)
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยขอนำเสนอแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยในครั้งครั้ง โดยแยกนำเสนอเป็นประเด็นตามหัวข้อต่างๆ รายละเอียด ดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้หลายประการ และได้เสนอประเด็นที่เน้นการเปลี่ยนแปลงไปสู่การจัดการศึกษาแนวใหม่ที่มีลักษณะเป็นการปฏิรูปการศึกษา โดยกล่าวถึง ความมุ่งหมายและหลักการ สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ระบบการศึกษา แนวการจัดการศึกษา การบริหารและการจัดการศึกษา มาตรฐานและการประกันคุณภาพ การศึกษา ครุคณอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา รวมทั้ง เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาประเด็นที่กฎหมายระบุนี้ถือได้ว่าครอบคลุมสาระเนื้อหาที่จำเป็นในการจัดการศึกษามากอยู่แล้ว และผู้ที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษามีภาระในการขยายความ หรือลงรายละเอียด ภาคปฏิบัติเพื่อนำไปดำเนินการให้ติดผล ประทับนิจจะล่าถัง สร้างข้อการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยสังเขป ดังนี้

2.1.1 ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

มาตรา 6 ของกฎหมายระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข”

ตามความข้างต้น เป้าหมายของการจัดการศึกษาจึงอยู่ที่คนไทยโดยทั่วไป ซึ่งต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นคนดี มีประโยชน์ มีความครบถ้วนทุกด้าน คือ

1) ทางกาย คือ มีสุขภาพดี สมบูรณ์ แข็งแรง หมายความว่าการจัดการศึกษาต้องครอบคลุมถึงกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพอนามัย เช่น ส่งเสริมการออกกำลังกาย ส่งเสริมกีฬา ส่งเสริมความรู้ด้านโภชนาการ รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่เอื้อต่อสุขลักษณะ ปลอดจากการมลพิษ ปลอดจากยาเสพติด และปลอดจากภัยทั้งหลายที่อาจกระทบกระเทือนต่อสุขภาพอนามัยของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นภัยจากมนุษย์ (อุบัติเหตุ การประทุร้าย) หรือธรรมชาติ (น้ำท่วม ไฟไหม้ พายุ โรคภัยไข้เจ็บ) นอกเหนือจากหน้าที่ในการส่งเสริมสุขอนามัยแล้ว ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาต้องคาดการณ์และเตรียมการป้องกันไว้ล่วงหน้าเพื่อผ่อนคลายหรือแก้ไขปัญหาได้ทันการณ์

2) ทางจิตใจ คือ มีจิตใจที่อุดหนาเข้มแข็ง สามารถเชื่อมกับปัญหาหลากหลายที่เกิดได้อย่างมีสติ มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัยในตัวเอง สามารถอุดหนอดกลั้นต่อแรงกดดันต่างๆ

3) ทางสติปัญญา คือ การใช้ความคิดและเหตุผล

4) ความรู้ คือ การมุ่งให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการของสังคมปัจจุบันได้แก่ความรู้เกี่ยวกับตนของและความสัมพันธ์ของตนของกับสังคม ความรู้และทักษะด้านภาษา คณิตศาสตร์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย การประยุกต์ภูมิปัญญาไทย ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

5) คุณธรรมและจริยธรรม แสดงออกในรูปของพฤติกรรมที่พึงประสงค์ รักชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์ มีความละอายต่อการประพฤติตนในทางเสื่อมเสียหรือก่อให้เกิดผลเสียหายต่อผู้อื่นและสังคม

6) มีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต รักวัฒนธรรมไทย มีเอกลักษณ์ไทย มีมารยาท และการวางตนในสังคม รู้จักประมานตนของ

7) อุழิร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ผู้ได้รับการศึกษาจะเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น ประธานน้อม มีความเมตตากรุณา มีสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น และดำเนินบทบาทของตนของได้อย่างเหมาะสม

คุณลักษณะที่กล่าวข้างต้น อันเป็นเป้าหมายของการจัดการศึกษานี้เริ่มต้นที่ผู้เรียนขึ้นกับการจัดการศึกษาซึ่งจะเป็นผู้ปลูกฝังถ่ายทอดอบรม หมายความว่าครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาต้องเป็นตัวอย่างที่ดี คือรักษาหรือพัฒนาคุณลักษณะที่ดีไว้เป็นแบบอย่าง คุณลักษณะที่ดีอันเป็นที่พึงประสงค์ก็คือเป็นมาตรฐานหรือดัชนีชี้วัดครู ผู้บริหารการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา โดยผู้นำชุมชน และประชาชนต้องช่วยกันส่งเสริมสนับสนุน ยกย่องและตั้งความคาดหวังให้แม่แบบสำหรับลูกหลานตนให้สอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะดังกล่าว เพราะหากแม่แบบปั่นดี เยาวชนก็จะยึดถือเป็นแบบอย่างการประพฤติปฏิบัติของพากษาตามไปด้วย

2.1.2 หลักการในการจัดการศึกษา

หลักสำคัญในการจัดการศึกษา (ตามมาตรา 8) กำหนดไว้ 3 ประการ คือ การศึกษาตลอดชีวิต การมีส่วนร่วม และการพัฒนาต่อเนื่อง ดังนี้

1) การศึกษาตลอดชีวิต ถือว่าการจัดการศึกษานั้นเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนหลักการคือคนทุกคนต้องได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การศึกษานี้ต้องครอบคลุมทุกด้าน มิใช่เฉพาะชีวิตการทำงานเท่านั้น เพราะไม่เพียงบุคคลต้องพัฒนาตนเองและความสามารถในการประกอบอาชีพของตน คนแต่ละคนต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาชุมชนและประเทศโดยส่วนรวม ทั้งด้านเศรษฐกิจ ชีวิตความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและวัฒนธรรมด้วย ทั้งนี้ เพราะสังคม เศรษฐกิจสภาคцевลดล้อม และพัฒนาการทางเทคโนโลยีเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องศึกษาความเป็นไปprobตัวเพื่อให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม

2) การมีส่วนร่วม สังคมต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมนั้นแสดงออกได้หลายลักษณะ เช่น ร่วมเป็นกรรมการ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา ร่วมสนับสนุนทรัพยากร ร่วมติดตามประเมิน ส่งเสริมให้กำลังใจและปกป้องผู้ปฏิบัติงานที่มุ่งประโยชน์ต่อส่วนรวม หลักการนี้ถือว่าอนาคตของประเทศไทยและความจำเริญรุ่งเรืองของสังคมไทยเป็นความรับผิดชอบของคนไทยทุกคนมิใช่ถูกจำกัดโดยตรงในการจัดการศึกษา ดังนั้นจึงเป็นทั้งสิทธิและหน้าที่ของคนไทยทุกคนที่จะเข้ามีส่วนร่วมในลักษณะต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้ามีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ เพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคของการจัดการศึกษา ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาและช่วยดูแลการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างถูกต้องตามกำหนดของกระทรวง

3) การพัฒนาต่อเนื่อง การศึกษาเป็นเรื่องที่ต้องปรับเปลี่ยนตลอดเวลาให้ทันกับความรู้ที่ก้าวหน้าไปไม่หยุดยั้ง ดังนั้น การจัดการศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การพัฒนานี้มีทั้งการค้นคิดสาระและกระบวนการเรียนรู้ใหม่ๆ การประยุกต์ปรับปรุงเนื้อหาสาระที่มีอยู่ และการติดตามเรียนรู้เนื้อหาสาระที่มีผู้ประดิษฐ์คิดค้นมาแล้วผู้ใดยกข้อทุกฝ่ายไม่ควรผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา ต้องถือเป็นภาระหน้าที่สำคัญ ในการปรับปรุงตนเองให้ทันโลก และทันสมัย แต่ขณะเดียวกันก็ต้องทำความเข้าใจสภาคцевลดล้อม เพื่อประยุกต์ความรู้ได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้การรับความรู้มาถ่ายทอดโดยปราศจากดุลยพินิจจากก่อความเสียหายโดยไม่คาดคิด จึงเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่จะช่วยกันดูแลให้ความรู้ใหม่ๆ เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและสังคมอย่างแท้จริง

นอกจากนี้กฎหมายยังได้ระบุหลักในการจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ไว้ด้วย (มาตรา 9) ได้แก่

1) หลักเอกสารด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ หมายความว่า การจัดการศึกษาจะเน้นนโยบาย หลักการ และเป้าประสงค์ร่วมกัน แต่เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้ใช้ดุลยพินิจเลือกเส้นทางและวิธีการปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาคцевลดล้อมในการทำงานของตน

2) หลักการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการบริหารที่ให้สถานศึกษาบริหารจัดการได้เอง (School-Based Management) ตามหลักการนี้ จำเป็นต้องแยกภาระงานด้านนโยบายเกณฑ์และมาตรฐานออกจากการด้านนโยบาย หรืองานบริการ ทั้งนี้หน่วยงานส่วนกลางทำหน้าที่กำหนดนโยบาย เกณฑ์ และมาตรฐาน ส่วนเขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติ จึงจำเป็นต้องกระจายอำนาจให้หน่วยปฏิบัติดูแลและรับผิดชอบ การตัดสินใจด้วย

ตนเองโดยหน่วยงานส่วนกลางทำหน้าที่ ติดตาม ประเมิน ตรวจสอบ ส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยปฏิบัติที่ได้รับมอบอำนาจสามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) การกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ และประเภทการศึกษา ตามหลักการนี้ในเมื่อหน่วยปฏิบัติได้รับมอบอำนาจให้ดำเนินการได้อย่างคล่องตัวพอควรแล้ว ก็จำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้หน่วยปฏิบัติรับผิดชอบ เพราะการมอบอำนาจโดยไม่มีเกติกาที่เท่ากับมอบให้ทำงานโดยไม่มีเป้าหมาย ซึ่งไม่สามารถประเมินได้ ในเมื่อรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ทรัพยากรสนับสนุนแก่สถานศึกษา และหน่วยงานการศึกษาซึ่งอาจเบรียบเหมือนการซื้อสินค้าหรือบริการที่ต้องมีสิทธิกำหนดคุณค่าและลักษณะของสิ่งที่ต้องการซื้อด้วยยึดเป้าหมายผลการจัดการศึกษาเป็นหลัก ได้แก่ มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งหน่วยปฏิบัติเองก็ต้องวางระบบประกันคุณภาพเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ซื้อสินค้าและบริการของตน จากนั้นจำเป็นต้องมีการประเมินผลการจัดการศึกษาโดยพิจารณาจากมาตรฐานและระบบประกันคุณภาพ อันจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย อย่างน้อยผลการประเมินจะส่งเสริมให้ผู้จัดการศึกษาแต่ละระดับได้ทราบกว่าผลการดำเนินการของตนเป็นอย่างไร เมื่อเทียบกับมาตรฐานการศึกษาและเกณฑ์ชี้วัดของระบบประกันคุณภาพ และต้องหาทางปรับปรุงผลการจัดการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานและรักษาระดับการประกันคุณภาพของตนให้จัดได้ รวมทั้งยังกระตับการจัดการศึกษาให้สูงขึ้นด้วย

4) การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครุ คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาและการพัฒนาต่อเนื่อง โดยกำหนดมาตรการต่างๆ เช่น การกำหนดให้มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ การกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ การส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตามหลักสูตรการอบรมมาตรฐานต่างๆ ทั้งนี้ โดยมีเจตนาเพื่อรักษาคุณภาพของผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้อยู่ในระดับที่พึงประสงค์ และกระตุ้นส่งเสริมให้พัฒนาปรับปรุงตลอดเวลา อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ได้รับการศึกษาโดยตรง

5) การระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้เพื่อการจัดการศึกษา ทรัพยากรต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับการจัดการศึกษา ได้แก่ ทรัพยากรการเงิน วัสดุอุปกรณ์ ทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญในการเรียนการสอน ภูมิปัญญาท้องถิ่น สื่อและเทคโนโลยีต่างๆ ล้วนเป็นทรัพยากรจำเป็นแต่รัฐไม่สามารถจัดหามาสนับสนุนได้อย่างเพียงพอ จึงถือเป็นภาระหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคนในการจัดการศึกษาจะเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานการศึกษาในแต่ละท้องถิ่น ตัวอย่างเช่น ครุยว่าจซึ่งผู้เฒ่าในหมู่บ้านที่มีความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านมาช่วยสาธิตหรือสอนวิชาที่เกี่ยวข้องได้

6) การมีส่วนร่วม การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นในการจัดการศึกษา โดยบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กรต่างๆ จะได้รับการส่งเสริมให้เข้าร่วมเสนอแนะ กำกับติดตาม และสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ของสังคม โดยรวม

2.1.3 สิทธิและหน้าที่ของรัฐในการจัดการศึกษา

1) การประกันสิทธิการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งสำหรับการยกระดับคุณภาพประชากร ถือเป็นการลงทุนสำคัญอย่างน้อยรัฐต้องมีหน้าที่จัดการศึกษาให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอ ก่อนโดยการรองรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายเหตุผลสำคัญคือมนุษย์แต่ละคนมีได้มีความเสมอภาคเท่าเทียมกันในสังคมยังมีความแตกต่างหลายประการ (เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจ ข้อจำกัดทางสุขภาพร่างกาย) ที่ทำให้ไม่สามารถรับการศึกษาที่มีคุณภาพได้ทั่วถึง กฎหมายจึงกำหนดให้รัฐต้องประกันความเสมอภาคเท่าเทียมกันของบุคคลในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานสิบสองปี การประกาศสิทธิเช่นนี้จึงเป็นการรับรองความเสมอภาคพื้นฐานของบุคคลในการเตรียมตัวเพื่อการใช้สิทธิสำหรับอนาคต และหากประเทศไทยมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น รัฐบาลก็อาจประกันโอกาสในการศึกษาโดยไม่ให้เป็นภาระของผู้ปกครองได้สูงขึ้นต่อไป

2) การจัดแหล่งเรียนรู้ นอกจากการประกันสิทธิรับการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วรัฐยังมีหน้าที่ต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์หอดศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษาศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่น อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ (มาตรฐาน 25) ทั้งนี้เป็นเป้าหมายหลักที่ว่าการศึกษาต้องครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มในฐานะที่เป็นประชาชนคนไทย และการศึกษาต้องเป็นเรื่องที่ประชาชนคนไทยสามารถแสวงหาได้โดยสะดวก การจัดแหล่งเรียนรู้เช่นนี้ ถือเป็นภาระทั้งหลายต้องส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดผล

3) การจัดการศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อกล่าวถึงคำว่า “รัฐ” ต้องคำนึงถึงองค์กรของรัฐอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งรัฐกระจายอำนาจให้ประชาชนดูแลกันเอง ภายใต้การกำกับของรัฐ นั่นคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่นที่เป็นอยู่ปัจจุบัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการจัดการศึกษาอยู่แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในระบบขั้นพื้นฐานต่อไปองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะขยายบริการต้านภัยมากขึ้น เช่น การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (เช่น การจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ลักษณะต่างๆ การจัดการศึกษาปฐมวัย การศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นต้น) ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามความเหมาะสมและตามความต้องการของท้องถิ่นด้วย

2.1.4 สิทธิและหน้าที่ของประชาชนในการจัดการศึกษา

กฎหมายกำหนดทั้งสิทธิและหน้าที่ของประชาชนในการจัดการศึกษาไว้ก้าวข้างหน้ากว่าที่เคยเป็นมาในอดีตมาก ดังนี้

สิทธิที่ได้รับจากการจัดการศึกษาของรัฐ บุคคลต้องมีสิทธิและโอกาสเสมอ กันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีรัฐต้องจัดการศึกษาให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย สิทธิส่วนนี้ได้รับการประกันไว้ไม่เพียงในกฎหมายการศึกษาเท่านั้น แต่ถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย

สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ รวมทั้งบุคคลซึ่งไม่สามารถพึงตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาสสร้างต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นพิเศษ เช่น อาจจัดสถานศึกษาพิเศษ จัดระบบการศึกษาพิเศษ ให้ทุนหรืองบประมาณพิเศษเพื่อดูแล เป็นต้น

นอกจากนี้ บุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ รู้สึกองจัดรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้นด้วย (มาตรา 10) เหตุผลสำคัญคือบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ เป็นทรัพยากรสำคัญของประเทศ หากจัดการศึกษาปกติอาจทำให้ไม่สามารถพัฒนาบุคคลดังกล่าวให้มี ความรู้ความสามารถตามศักยภาพของเข้าได้ รู้สึกว่ามีหน้าที่ลงทุนพิเศษสำหรับบุคคลเหล่านี้ และถือ เป็นสิทธิของบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษที่จะได้รับบริการทางการศึกษาซึ่งเหมาะสมสำหรับ การพัฒนาศักยภาพของตน

1) หน้าที่ในการจัดการศึกษา ก្នុងหมายกำหนดหน้าที่ในการจัดการศึกษาของบุคคล กลุ่มต่างๆ ดังนี้

บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง มีหน้าที่จัดให้บุคคลในความดูแลได้รับการศึกษา ภาคบังคับ ตลอดจนต้องจัดให้ได้รับการศึกษาอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับตามความพึงพอใจ ครอบครัว (มาตรา 11) ตามความข้อนี้ ประชาชนทุกคนซึ่งมีบุตรหลานหรือผู้อุปการะต้องมีภาระตาม กำลังความสามารถ สองระดับ

ภาระขั้นแรก คือการส่งบุตรหลานหรือผู้ได้ปกครองของตนเข้ารับการศึกษาภาค บังคับ (เทียบได้ตั้งแต่ชั้นประถมไปจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม) ภาระส่วนนี้เป็นภาระบังคับซึ่งพ่อแม่ ผู้ปกครองที่ละเอียดใจได้รับโดยได้ หากละเอียดหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย เมื่อยêuชนได้รับการศึกษา ภาคบังคับซึ่งเป็นพื้นฐานต่ำสุดแล้ว หากครอบครัวมีความสามารถพึงพอใจรับภาระขั้นที่สอง ได้แก่ การส่งเสีย ให้ได้เล่าเรียนสูงขึ้นไปตามกำลังความสามารถ เช่น เรียนจนถึงชั้นอนุดิมศึกษา เป็นต้น หน้าที่ในการสนับสนุนการศึกษาส่วนนี้ถือเป็นการเข้าร่วมจัดการศึกษาทั้งโดยบังคับ และโดยกำลังความสามารถ ของประชาชน

2) สิทธิในการจัดการศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กร วิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งต้องเป็นไปตามกฎหมาย (มาตรา 12)

ด้วยเหตุผลที่ว่าการศึกษาเป็นเรื่องของประชาชนทุกหมู่เหล่าเริ่มตั้งแต่ ครอบครัวเป็นต้นไป ดังนั้นไม่เพียงประชาชนจะต้องมีหน้าที่สนับสนุนการศึกษาแก่บุตรหลานของตน เท่านั้น แต่ยังมีสิทธิจัดการศึกษาได้ด้วย คือ ต้องถือว่ารู้สึกว่ามีอำนาจผูกขาดในการจัดการศึกษาหาก ประชาชนสามารถจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพได้มาตรฐาน ก็ต้องยอมให้ประชาชนมีสิทธิจัดการศึกษา

ดังนั้น ตามกฎหมายฉบับนี้ ประชาชนอาจจัดการศึกษาได้หลากหลาย เช่น ครอบครัวอาจจัดการศึกษาได้เอง คือพ่อแม่เป็นผู้สอนเอง หรือหลายครอบครัวอาจร่วมกันจัดการศึกษา แก่บุตรหลานของตนในทำนองเดียวกัน องค์กรประชาชนระดับต่างๆ ก็อาจจัดการศึกษาได้เอง เช่น สถาน

ประกอบการที่มีพนักงานจำนวนมากอาจตั้งสถานศึกษาได้เอง หรือสถาบันศาสนาและสถาบันสังคมอื่น ก็มีสิทธิจัดการศึกษาได้ ทั้งนี้เพื่อประกันว่าประชาชนจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานรัฐ ก็ย่อมมีส่วนกำหนดกฎหมายในการประเมินและเทียบโอนระดับการศึกษาของเยาวชน เพื่อให้สามารถเข้า ศึกษาต่อได้โดยไม่เสียโอกาส

3) สิทธิประโยชน์จากการจัดการศึกษา เมื่อจัดการศึกษาแล้วประชาชนก็ย่อมมีสิทธิ ประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งจากรัฐ ดังนี้ (มาตรา 13 และ 14)

3.1) การสนับสนุนจากรัฐ เพื่อให้ประชาชนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมี คุณภาพได้มาตรฐานรัฐต้องเข้ามามีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ประชาชนหรือ ผู้จัดการศึกษาภาคประชาชนมีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษาแก่บุตรหรือ บุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลรับผิดชอบ เช่น อาจช่วยเหลือทางวิชาการ การแนะนำให้คำปรึกษา การเทียบ โอนความรู้และประสบการณ์ การสนับสนุนให้ใช้เวลาบางส่วนเข้าเรียนร่วมกับนักเรียนในชั้นเรียนปกติ ของรัฐ เป็นต้น

3.2) เงินอุดหนุนจากรัฐ เนื่องจากการจัดการศึกษาต้องมีค่าใช้จ่าย เพราะเป็น การลงทุนอย่างหนึ่งดังนั้นมีรัฐต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายอยู่แล้ว รัฐก็พึงจัดสรร เงินอุดหนุนสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ครอบครัวหรือกลุ่มประชาชนด้วย ส่วนจะมากน้อย เพียงใดและจัดสรรอย่างไรก็เป็นเรื่องที่รัฐจะกำหนด โดยให้ออกเป็นกฎหมาย

3.3) การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษา สิ่งที่รัฐจะ สนับสนุนออกจากเงินอุดหนุนแล้ว ก็คือการสนับสนุนด้านภาษี คือลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีในกรณีที่ ประชาชนต้องเสียค่าใช้จ่ายการศึกษา แต่ทั้งนี้ต้องให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

2.1.5 ระบบการศึกษา

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดระบบการศึกษาของประเทศไทย เป็นสำคัญ ตามสาระต่อไปนี้

1) รูปแบบของการจัดการศึกษา รูปแบบการศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดนั้นแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบใหญ่ๆ ได้แก่ การศึกษาในระบบ การศึกษากอง ระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

2) การศึกษาในระบบเป็นการศึกษาที่กำหนดดุลจुดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน การศึกษาในระบบเช่นนี้ หมายถึงการศึกษาที่จัดรูปแบบไว้ແเนื่องเป็นก��ที่มาตรฐานเดียวกันส่วนใหญ่ จัดในโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเรียกอย่างอื่น ซึ่งรวมจัดคุ้นเคยกัน ดีอยู่แล้ว การศึกษาในระบบอาจจัดในชั้นเรียนหรือเป็นการศึกษาทางไกลก็ได้

3) การศึกษากองระบบเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดดุลจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของ การสำเร็จการศึกษาโดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสมสอดคล้องกับสภาพปัจุหะและ

ความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่มตัวอย่างของการศึกษานอกระบบ ได้แก่ การศึกษานอกโรงเรียน การฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆ เป็นต้น

4) การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจสักยภาพความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคลประสบการณ์สังคม สภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งความรู้อื่นๆ การศึกษารูปแบบนี้มีความยืดหยุ่นสูงเปิดโอกาสให้ผู้สนใจเรียนรู้สามารถเลือกเนื้อหาที่สนใจเป็นประโยชน์กับตนได้ และสามารถใช้เวลาที่ปลอดจากการกิจกรรมงานอื่นศึกษาเล่าเรียนได้ จึงเรียกว่าเป็นการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งนี้รูปแบบของการศึกษาตามอัธยาศัยมีหลากหลาย เช่น การฟังบรรยายพิเศษ การศึกษาจากเอกสาร การเยี่ยมชม การชมการสาธิต การรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียง รายการวิทยุโทรทัศน์ การสืบค้นเนื้อหาสาระจากอินเทอร์เน็ตหรือแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เป็นต้น เนื่องจากรัฐมีหน้าที่ร่วมกับชุมชนจัดแหล่งเรียนรู้บริหารและครุยวิชาชีวิตมีส่วนใกล้ชิดร่วมมือกับประชาชนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยรูปแบบวิธีการต่างๆ

2.1.6 ระดับการศึกษา

การจัดการศึกษาอาจแบ่งออกได้หลายระดับแล้วแต่ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล จนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งออกเป็นการศึกษาระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา เป็นต้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ การศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา

สำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งเป็นสองระดับ คือระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญาดังรายละเอียดต่อไปนี้

การจัดการศึกษาชั้นพื้นฐานตามแนวปฏิรูปการศึกษา การศึกษาชั้นพื้นฐานเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับบุคคลเพื่อการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพในสังคม แต่อาจไม่เพียงพอในการประกอบอาชีพ ยกเว้นอาชีพที่ได้รับการอบรมฝึกอบรมมาจากครอบครัว หรือจากสภาพแวดล้อมมิภัยเมือง การศึกษาระดับนี้ถือเป็นเงื่อนไขจำเป็นที่รัฐต้องดูแลจัดทำให้ หรือส่งเสริมให้เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือประชาชนร่วมจัดให้มีขึ้น และถือว่าประชาชนทุกคนควรต้องผ่านการศึกษาระดับพื้นฐาน

หากพิจารณาสภาพตามความเป็นจริง ประชาชนยังได้รับการศึกษาชั้นพื้นฐานไม่ครบถ้วน รัฐก็ต้องกำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับเป็นขั้นต่ำไว้ก่อน สำหรับประเทศไทยได้กำหนดการศึกษาภาคบังคับระดับการศึกษาชั้นพื้นฐานไว้เก้าปี ซึ่งรัฐต้องกำกับดูแลให้เกิดผลให้ได้มากที่สุด หลังจากนั้นก็ควรยกระดับการศึกษาภาคบังคับให้สูงขึ้นในโอกาสต่อไปให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้

การศึกษาชั้นพื้นฐาน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดว่า ประกอบด้วย การศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีก่อนระดับอุดมศึกษา การแบ่งระดับและประเภทของ การศึกษาชั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 16)

ตามมาตรา 18 กำหนดให้การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาชั้นพื้นฐานให้จัดในสถานศึกษา คำว่า สถานศึกษานั้นมีความหมาย 3 ประการ คือ

1) สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกว่าอย่างอื่น

2) โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนที่สังกัดสถาบันพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น

3) ศูนย์การเรียน ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียน บุคคลครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันทางสังคมอื่นเป็นผู้จัดการจัดการสถานศึกษานั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีคณะกรรมการและผู้บริหารเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบโดยแต่ละโรงเรียนต้องมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา กรรมการประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ (มาตรา 40) โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ สำหรับโรงเรียนเอกชนซึ่งพระบาทบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้เป็นนิติบุคคลก็ต้องมีคณะกรรมการบริหารด้วยเช่นกัน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ผู้รับใบอนุญาต ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนครู ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ

2.2 นโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาล

2.2.1 แนวโนบายด้านการศึกษาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประจำปี 2559

กระทรวงศึกษาธิการ (2558) ได้สรุปในนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประจำปี 2559 ไว้ 17 เรื่อง ดังนี้

1) การจัดทำแผนงาน/โครงการริเริ่มใหม่ คือ ต้องเข้าใจดุลจุลภาพและวัตถุประสงค์ของงานที่ปฏิบัติให้ชัดเจน ต้องมองภาพงานในอนาคตได้อย่างชัดเจนสามารถกำหนดรายละเอียดของงานหลักงานรอง และงานที่ต้องดำเนินการก่อน/หลัง เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ ต้องมีฐานข้อมูลที่ดีถูกต้อง ครบถ้วน ชัดเจนตั้งแต่หน่วยงานย่อยขึ้นมาจนถึงหน่วยงานหลักและทันต่อสถานการณ์ เช่น จะผลิตนักศึกษาอาชีวศึกษาต้องรู้ความต้องการจ้างงานของตลาดแรงงานในแต่ละสาขาวิชา มีการวิเคราะห์ปัญหาและทบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมาให้ชัดเจนชัดเจน และการวิเคราะห์จะช่วยให้การแก้ไขปัญหาไม่ความแม่นยำมากขึ้น

2) การปรับปรุงแผนงาน/โครงการเดิมที่ไม่สอดคล้อง ให้คำนึงถึงความต้องการ ดำเนินงาน ที่ผ่านมา แล้ววิเคราะห์ทางเลือกในการแก้ไขปัญหาที่หลากหลาย เช่น ปัญหาเรื่องอายุของผู้เรียน ปัญหาอยู่ที่ครุปัญหาอยู่ที่พ่อแม่ ปัญหาอยู่ที่สภาพแวดล้อมต่างๆ ซึ่งบางครั้งไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยวิธีหนึ่งวิธีเดียว

3) แผนงาน/โครงการตามพระราชดำริ คือ ให้มีการดำเนินโครงการตามพระราชดำริในส่วนที่กระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบโดยตรงหรือมีส่วนเกี่ยวข้อง โครงการพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถฯ หรือพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์ใดที่กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการ หรือให้การสนับสนุนต้องสามารถอธิบายที่มาเหตุผล และความสำคัญของโครงการให้นักเรียนนักศึกษา แล้วเข้าใจหลักการแนวคิดของโครงการได้ชัดเจน รวมทั้งถ่ายทอดให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างดี ส่งเสริมให้มีการดำเนินงานโครงการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยการเรียนรู้ทำความเข้าใจและยึดเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต พร้อมทั้งสามารถเผยแพร่ขยายผลต่อไปได้ และส่งเสริมให้มีการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม เพื่อเสริมสร้างอุดมการณ์รักชาติและสถาบันหลักของชาติ

4) งบประมาณ ได้แก่ ด้านงบลงทุน ให้เตรียมการดำเนินโครงการให้พร้อม ในไตรมาสแรกของปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 และการใช้งบประมาณ เมื่อได้รับแล้วต้องเร่งดำเนินการตามแผนที่กำหนดเพื่อให้เกิดการกระจายงบประมาณในพื้นที่ ส่วนด้านงบกลาง ให้เสนอขอใช้งบกลางอย่างมีเหตุผลและใช้เท่าที่จำเป็น และให้เกลี่ยงงบประมาณปกติของส่วนราชการมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ส่วนการใช้งบประมาณในการดำเนินงาน ต้องเป็นไปด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้ซึ่งรัฐบาลจะแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและตรวจสอบการใช้งบประมาณภาครัฐ (คตร.) ทุกกระทรวงและมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ คตร. เนพาระกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐของกระทรวงศึกษาธิการ และช่วยการปฏิบัติงานของผู้บริหาร กระทรวงศึกษาธิการเพื่อความโปร่งใสและถูกต้อง และงานบางโครงการที่ต้องมีการบูรณาการตามแผนงบประมาณบูรณาการนั้น ให้มีการบูรณาการงบประมาณหน่วยงานย่อยร่วมกันภายในกระทรวงให้เรียบร้อยก่อนการบูรณาการกับหน่วยงานภายนอกเพื่อให้การใช้งบประมาณคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

5) เน้นการสื่อสารภายในและภายนอกองค์กร จัดให้มีช่องทางการสื่อสารอย่างเป็นระบบ นำเทคโนโลยีการสื่อสารเข้ามาช่วยปฏิบัติงานอาทิ การประชุมทางไกล โปรแกรมไลน์ เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจภายในองค์กรให้มากขึ้น ให้ผู้บริหารมีช่องทางติดต่อสื่อสารได้ตลอดเวลา สามารถถ่ายทอดคำสั่งไปยังหน่วยรองและหน่วยปฏิบัติได้ทันทีรวดเร็ว และทั่วถึงให้มีการรายงานที่รวดเร็ว ทันเหตุการณ์และทดสอบระบบที่มีอยู่เสมอ ทุกหน่วยงานต้องจัดให้มีแผนการประชาสัมพันธ์ อาทิ เਸมาสนเทศ เป็นการสื่อสารประชาสัมพันธ์ภายในองค์กร คือ การสร้างความเข้าใจภายในองค์กร หน่วยงานและประชาสัมพันธ์ เป็นการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อภายนอกองค์กร คือ การสร้างความเข้าใจกับประชาชน

6) อำนวยการเมื่อมีเหตุการณ์ฉุกเฉิน กรณีเกิดอุบัติเหตุ ภัยพิบัติ หรือเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อสถานศึกษา ผู้บริหาร ครุ นักเรียนนักศึกษา ทั้งที่เกิดในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา อาทิ การกล่าวหาพาทุติกรรมผู้บริหาร การประท้วงต่อต้านผู้บริหาร นักเรียนเจ็บป่วย ผิดปกติ โรงเรียนถูกชุมชนบุกรุก โรงเรียนเกิดภาวะภัย ฯลฯ ให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนด

มาตรการ วิธีการ ขั้นตอนปฏิบัติ ที่ชัดเจน ในการป้องกันแก้ไขปัญหา ตลอดจนสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ผู้เกี่ยวข้อง ให้ทบทวนปรับปรุงหรือทำการซักซ้อมความเข้าใจอยู่เสมอ

7) การร่วมมือกับภาคเอกชนและภาคประชาชนสังคม ประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการจัดการศึกษาให้ครบวงจร เช่น ร่วมกำหนดหลักสูตร การเรียนการสอนให้นักเรียนนักศึกษาเข้าทำงานระหว่างกำลังศึกษา และการรับเข้าทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษา

8) ให้ความสำคัญกับการบริหารงานส่วนภูมิภาคและเขตพื้นที่ต่างๆ ของแต่ละส่วนราชการ ให้มีการทบทวนบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของหน่วยงานระดับพื้นที่ให้ครบถ้วน กำหนดบทบาทภารกิจในสิ่งที่ต้องรู้และสิ่งที่ยังไม่รู้ให้มีการแบ่งภารกิจงานให้ชัดเจน และกำหนดความต้องการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้พอเพียง

9) โครงการจัดอบรม สัมมนา ต้องบรรลุตามวัตถุประสงค์ คือ การจัดโครงการประชุมสัมมนา ต้องดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดอย่างมีประสิทธิผลเป็นไปตามนโยบาย เกิดประโยชน์แก่ประชาชน และการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย วิทยากร หรือส่งบุคลากรเข้าร่วมประชุมสัมมนา กับหน่วยงานในทุกระดับต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เหมาะสม เพื่อให้ได้ผลการดำเนินงานที่มีคุณภาพ

10) ยกระดับมาตรฐานภาษาอังกฤษในทุกหลักสูตร ให้เร่งยกระดับมาตรฐานภาษาอังกฤษในกลุ่มเป้าหมายหลักนักเรียน นักศึกษา ให้มีความรู้และสามารถใช้ในการสื่อสารเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รวมถึงครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

11) ให้มีการนำ ICT มาใช้ในการบริหารงานในกระทรวงศึกษาธิการอย่างทั่วถึงและ มีประสิทธิภาพ โดยให้มีการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาทางไกล (Distance Learning Thailand) โดยบูรณาการเข้ากับสถานีวิทยุเพื่อการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (ETV) และเครือข่ายของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาใช้เป็นช่องทางในการสื่อสารเพื่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ และจัดให้มี CEO ด้าน ICT เพื่อขับเคลื่อนงานการจัดการศึกษา การใช้สื่อเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ

12) ให้ความสำคัญกับเทคนิคการสอน และการสื่อความหมาย ส่งเสริมให้ครูผู้สอนพัฒนาหรือต่อยอดนวัตกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อเทคโนโลยีต่างๆ จัดการเรียนการสอน การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ดีให้เด็กเกิดความสนใจเรียนรู้และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

13) การดูแลรักษาสภาพแวดล้อม โดยให้มีการประดับรงชาติในสถานที่ราชการและสถานศึกษาให้เรียบร้อย เหมาะสม ดูแลความสวยงามและความสะอาด บริเวณพื้นที่ที่รับผิดชอบของหน่วยงานและสถานศึกษาทุกระดับ และการรักษาความปลอดภัยของหน่วยงานและสถานศึกษา ต้องจัดให้มีแผนรักษาความปลอดภัยให้ชัดเจน อาทิ แผนเผชิญเหตุอัคคีภัย อุทกภัย จัดลำดับความสำคัญและสภาพปัจจัยคุกคามของแต่ละพื้นที่ และมีการซักซ้อมแผนอย่างสม่ำเสมอ

14) ให้ลดภาระงานที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนของครู และนักเรียน โดยให้น้อมนำรัฐธรรมนูญมาเป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติงานการสอนของครู ให้ลดเวลาเรียน

ต่อวันในช่วงเวลาบ่าย เพื่อให้เด็กได้ใช้เวลาอกห้องเรียนเพื่อการเรียนรู้และเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียน จัดขึ้นตามความถนัดและความสนใจ เพื่อให้เกิดการฝึกคลายและมีความสุข และให้สถานศึกษาลดภาระงานที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอน การนำนักเรียน และครูออกนอกห้องเรียนไปร่วมกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวกับการศึกษา อาทิ การยืนเข้าแถวต้อนรับผู้ใหญ่ เป็นต้น ควรส่งเสริมให้เด็กได้ร่วมกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์เรียนรู้ สร้างทักษะ ความสามารถ

15) การประเมินเพื่อมีหรือเลื่อนวิทยฐานะให้สอดคล้องกับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ให้จัดระบบการประเมินผลงาน ความก้าวหน้า และการปรับเพิ่มวิทยฐานะและการงานของครูผู้สอนให้สามารถวัดผลได้จริงสอดคล้องกับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ทั้งด้านความรู้ คุณลักษณะที่พึงประสงค์และทักษะชีวิต

16) การแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้เร่งรัดการดำเนินโครงการขับเคลื่อนตามแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้และสนับสนุนการดำเนินโครงการในส่วนที่เกี่ยวข้อง ให้บังเกิดผลโดยเร็ว อาทิ โครงการสามฝันการกีฬาสู่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้น

17) ครุครูรวมมือนักเรียนและผู้ปกครอง ให้จัดระบบการทำระเบียนข้อมูล ประวัติผู้เรียนและผู้ปกครองให้เป็นปัจจุบัน เพื่อเป็นระบบดูแลนักเรียนและช่วยแก้ไขปัญหาที่ตัวผู้เรียนและครอบครัวเป็นรายบุคคลได้ เช่น ครอบครัวที่ประสบเหตุภัยแล้งอุทกภัยต่างๆ และรวมรวมเป็นข้อมูล ในภาพรวมของหน่วยงานระดับพื้นที่ในการให้ความช่วยเหลือบรรเทาปัญหาในรูปแบบที่เหมาะสมต่อไป

2.2.2 นโยบายเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ (2558) ได้สรุปเป็นนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประจำปี 2559 ซึ่งสามารถสรุปนโยบายเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดังนี้

1) การแก้ไขปัญหาเด็กประถมศึกษา อ่านไม่ออกรอเขียนไม่ได้ โดยปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนที่เห็นผลสัมฤทธิ์ชัดเจน เช่น การสอนแบบแยกกลุ่มสอดคล้อง (Brain Based Learning : BBL) และกำหนดเป้าหมายให้นักเรียน ขั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต้องอ่านออกเขียนได้ ขั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ขึ้นไปต้องอ่านคล่องเขียนคล่อง

2) การดูแลเด็กออกจากบ้านให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับ คือ ต้องมีฐานข้อมูล เด็กออกจากบ้านที่ชัดเจน และเด็กที่ออกจากบ้านต้องมีข้อมูลและติดตามดูแลให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับต่อเนื่อง หรือออกไปทำงานต้องส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาก่อนโรงเรียน โดยมีเครื่องข่ายประสานการติดตามอย่างเป็นระบบ

3) ให้บททวนปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา โดยลดเวลาเรียนต่อวัน ลดการบ้านนักเรียน นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข ไม่มีกิจกรรมเพิ่มภาระนักเรียนในเวลาที่เหลือ ให้ผู้เรียนได้ใช้เวลาอกห้องเรียนเพื่อการเรียนรู้ และเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นตามความถนัดและความสนใจ ของผู้เรียนให้มากขึ้น เพื่อให้ผ่อนคลายและมีความสุข และให้ผู้เรียนได้รู้จักคิด ปฏิบัติมากกว่าท่องจำ เพื่อการสอนอย่างเดียว เพื่อสร้างภูมิต้านทานให้กับเด็กยุคโลกไว้พร้อมแทน

4) การแก้ไขปัญหาร่องเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนที่มีครุสὸนไม่ครบชั้นเรียน ให้จัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (Distance Learning Information Technology : DLIT) อย่างจริงจังและเต็มรูปแบบ รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนโรงเรียนไกลกังวลเป็นโรงเรียนต้นทางที่มีคุณภาพ

5) การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ใช้โครงการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาทางไกล (Distance Learning Television : DLT) และผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Communication Technology : ICT) ด้วยการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLT)

6) การประเมินครุ นักเรียน โรงเรียน ให้หาความสมดุลระหว่างการควบคุมคุณภาพการศึกษากับภาระงานของครุที่ต้องเพิ่มขึ้นตลอดจนปรับปรุงการคัดสรรครุ ผู้บริหาร การประเมินวิทยฐานะ ให้เหมาะสม จัดรถโน้มบายเคลื่อนที่จากส่วนกลางเพื่อช่วยลดภาระครุหรือนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยสนับสนุน

2.2.3 นโยบายของรัฐบาลด้านการศึกษา

นโยบายของรัฐบาลด้านการศึกษาระหว่างศึกษาธิการ ในฐานะที่มีภารกิจในการจัดและส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาเพื่อพัฒนารัฐพยากรณ์บุญย์ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการนำพาประเทศไทยให้ก้าวหน้าอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหัวหน้าคณะรัฐบาลความสงบแห่งชาติ โดยมีบทบาทหลักดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลใน ข้อที่ 4 นโยบายการศึกษาและเรียนรู้การทบทวนบำรุงศึกษาศิลปะ และวัฒนธรรมความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ และความเป็นไทยมาใช้สร้างสังคมให้เข้มแข็งอย่างมีคุณภาพและคุณธรรมควบคู่กัน ดังนี้

1) จัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษาทางเลือกไปพร้อมกัน เพื่อสร้างคุณภาพของคนไทยให้สามารถเรียนรู้พัฒนาต่อไปได้เต็มตามศักยภาพประกอบอาชีพและดำรงชีวิตได้โดยมีความใฝ่รู้และทักษะที่เหมาะสม เป็นคนดี มีคุณธรรม สร้างเสริมคุณภาพการเรียนรู้ โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อสร้างสัมมาชีพในพื้นที่ ลดความเหลื่อมล้ำ และพัฒนากำลังคนให้เป็นที่ต้องการเหมาะสมกับพื้นที่ทั้งในด้านการเกษตร อุตสาหกรรม และธุรกิจบริการ

2) ในระยะเฉพาะหน้าจะปรับเปลี่ยนการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการศึกษา ให้สอดคล้องกับความจำเป็นของผู้เรียนและลักษณะพื้นที่ของสถานศึกษา และปรับปรุง และบูรณาการระบบการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพเพื่อเพิ่มโอกาสแก่ผู้ยากจนหรือด้อยโอกาส จัดระบบ การสนับสนุนให้เยาวชนและประชาชนทั่วไปมีสิทธิเลือกรับบริการการศึกษา ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกโรงเรียน โดยจะพิจารณาจัดให้มีคุณภาพการศึกษาเป็นแนวทางหนึ่ง

3) ให้องค์กรภาคราช ภาคสังคม ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไปมีโอกาสร่วมจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและทั่วถึง และร่วมในการปฏิรูปการศึกษา และการเรียนรู้กระจายอำนาจจากการบริหารจัดการศึกษาสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามศักยภาพและความพร้อม โดยให้สถานศึกษาสามารถเป็นนิติบุคคล และบริหารจัดการได้อย่างอิสระและคล่องตัวขึ้น

4) พัฒนาคนทุกช่วงวัยโดยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้สามารถมีความรู้ และทักษะใหม่ที่สามารถประยุกต์ใช้ได้หลากหลายตามแนวโน้มการจ้างงานในอนาคต ปรับกระบวนการเรียนรู้และหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับภูมิสังคม โดยบูรณาการความรู้ และคุณธรรมเข้าด้วยกันเพื่อให้อื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะ การฝึกเรียนรู้ การแก้ปัญหา การรับฟังความเห็นผู้อื่น การมีคุณธรรมจริยธรรม และความเป็นพลเมืองดี โดยเน้นความร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน

5) ส่งเสริมอาชีวศึกษาและการศึกษาระดับวิทยาลัยชุมชน เพื่อสร้างแรงงานที่มีทักษะโดยเฉพาะในท้องถิ่นที่มีความต้องการแรงงาน และพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้เชื่อมโยงกับมาตรฐานวิชาชีพ

6) พัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครุภัณฑ์ที่มีคุณภาพและมีคุณภาพเชิงวิถีภูมิปัญญาของความเป็นครุภัณฑ์ส่วนให้มีวุฒิตามวิชาที่สอน นำเทคโนโลยี สารสนเทศและเครื่องมือที่เหมาะสมมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยครุ หรือเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น การเรียนทางไกล การเรียนโดยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น รวมทั้งปรับระบบการประเมินสมรรถนะที่สะท้อนประสิทธิภาพ การจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ

7) หนุนบำรุงและอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นๆ สนับสนุนให่องค์กรทางศาสนามีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตสร้างสันติสุขและความป้องดองส่วนบุคคลในสังคมไทยอย่างยั่งยืน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมตามความพร้อม

8) อนุรักษ์ที่นี่ฟู และเผยแพร่楣รดกทางวัฒนธรรม ภาษาไทย และภาษาถิ่นปั่นภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งความหลากหลายของศิลปวัฒนธรรมไทย เพื่อการเรียนรู้ สร้างความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์และความเป็นไทย นำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์อันดี ในระดับประชาชน ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ ตลอดจนเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศ

9) สนับสนุนการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ วัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน และวัฒนธรรมสากลและการสร้างสรรค์ งานศิลปะและวัฒนธรรมที่เป็นสากล เพื่อเตรียมเข้าสู่เสาหลักวัฒนธรรมของประชาคมอาเซียน และเพื่อการเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก

10) ปลูกฝังค่านิยมและจิตสำนึกที่ดี รวมทั้งสนับสนุนการผลิตสื่อคุณภาพ เพื่อเปิดพื้นที่สาธารณะให้เยาวชนและประชาชนได้มีโอกาสแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสงขลา : 2559)

นอกจากนี้นโยบายของนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) ได้สรุปในนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปี 2559 ว่าการขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์กร หลักและหน่วยงานทาง การศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่ต้องสอดคล้องและขยายผลตามแนวโนบายของนายกรัฐมนตรี ที่เกี่ยวกับการศึกษา ดังนี้ 1) ทำให้เร็ว มีผลสัมฤทธิ์ภายในเดือน กันยายน 2559 ให้มากที่สุด ส่วนที่เหลือส่งต่อให้รัฐบาลต่อไป 2) ประชาชน สังคมพึงพอใจ ประเทศไทย ได้คุณคุณภาพ 3) ปรับลดภาระงานที่ไม่จำเป็นของกระทรวงศึกษาธิการลง 4) เร่งปรับหลักสูตร/

ตำรา แต่ละกลุ่มให้เหมาะสม และการพิมพ์ตำราต้องคุ้มราคา 5) ผลิตคนให้ทันกับความต้องการของประเทศ จบแล้วต้องมีงานทำสามารถเข้าทำงานในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asean Economic Community : AEC) ให้ทันปี 2558 เพื่อช่วยแก้ปัญหาเร่งงานและปัญหาสังคมได้ 6) ปรับหลักสูตรการเรียนการสอนให้ทำให้เด็ก ครู ผู้ปกครองมีความสุข 7) ใช้สื่อการเรียนการสอน กระตุ้นผู้เรียนเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับเด็ก 8) ลดความเหลื่อมล้ำ จัดการศึกษาให้ทั่วถึง เท่าเทียม และมีคุณภาพ 9) นำระบบ ICT เข้ามาใช้จัดการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมและกว้างขวาง และ 10) การเรียนไม่ใช่เพื่อการสอบ แต่เรียนให้ได้ทักษะชีวิตสามารถอยู่ในยุคโลกไร้พรมแดน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558)

นโยบายของรัฐบาลด้านการศึกษา จากคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 10/2559 ลงวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2559 เรื่องการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค ลงวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2559 ส่งผลให้แต่ละจังหวัดมีคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดเรียกโดยย่อว่า “กศจ.” สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสงขลา (กศจ. สงขลา) ในฐานะหน่วยงานกลางทางการศึกษาจังหวัดสงขลา มีหน้าที่ปฏิบัติภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับการบริหารและจัดการศึกษาที่กฎหมายกำหนด และปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ นโยบาย ยุทธศาสตร์ ของส่วนราชการต่างๆ ที่มอบหมาย และให้มีหน้าที่ต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด และการปฏิบัติงานราชการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด และตามที่คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดมอบหมาย

2. ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนางานด้านวิชาการของกระทรวงศึกษาธิการในระดับจังหวัด

3. สั่งการ กำกับ เร่งรัด ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของส่วนราชการหรือหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในจังหวัด ให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

4. จัดทำกรอบการประเมินผลการปฏิบัติงาน และกำหนดตัวชี้วัดการดำเนินงานในลักษณะตัวชี้วัดร่วมของส่วนราชการหรือหน่วยงาน และสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในจังหวัด

5. ปฏิบัติภารกิจตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการหรือตามที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งปฏิบัติภารกิจเกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของกระทรวงศึกษาธิการ และประสานงานต่างๆ ในระดับจังหวัด

จากจุดเน้นที่สำคัญและความมุ่งหวังในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อยกระดับของผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้ได้สูงมาตรฐานสากล ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตของเยาวชน นักเรียนในพื้นที่จังหวัดสงขลา ให้มีความมั่นคง และยั่งยืน ของการกำหนดนโยบายของรัฐบาล และแผนพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย ดังนั้น สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสงขลา (กศจ. สงขลา) ในฐานะหน่วยงานกลางทางการศึกษา จึงได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2560-2564 ขึ้น

เพื่อใช้เป็นแนวทางและขับเคลื่อนการจัดการศึกษาของจังหวัดสงขลาต่อไป (สำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดสงขลา : 2559)

2.2.4 กรอบทิศทางแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564

จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา การศึกษาเป็นเครื่องมือ/กลไกในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความเป็นพลเมือง เป็นคนดี มีวินัย เป็นพลเมืองที่ดี และมีคุณภาพของสังคม ประเทศ และของโลก มีทักษะความรู้ความสามารถและสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ สามารถเรียนรู้ได้ตามความถนัดและความสนใจ และดำรงชีวิตในสังคมอย่างเป็นสุข มีงานทำ มีอาชีพ มีรายได้ รวมทั้งสามารถปรับตัวและดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ และสังคมพหุวัฒนธรรมที่เป็นพลวัตในโลกศตวรรษที่ 21 ด้วยปัจจัยของเศรษฐกิจพอเพียง

เป้าหมายสุดท้ายของแผนการศึกษาแห่งชาติ คือระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ สามารถเป็นกลไกในการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของทุนมนุษย์ (Productivity) ที่ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ เพื่อให้ประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักของประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างยั่งยืน ภายใต้พลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 และประชากรทุกช่วงวัยสามารถเข้าถึงโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษาและการเรียนรู้ จากระบบการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นหลากหลาย และสนองตอบความต้องการของผู้เรียน เพื่อยกระดับชนชั้นของสังคมภายใต้ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-based Economy) ที่เอื้อต่อการสร้างสังคมแห่งปัญญาและการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ที่ประชาชนสามารถแสดงความรู้และเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตผู้เรียนแต่ละระดับ การศึกษา ได้รับการพัฒนาขีดความสามารถตามศักยภาพที่มีอยู่ในตัวตนของแต่ละบุคคล และมีคุณลักษณะนิสัย / พฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีองค์ความรู้ที่สำคัญและทักษะ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งทักษะการดำรงชีวิต และทักษะความรู้ความสามารถ และสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศภาคการศึกษามีทรัพยากรและทุนที่เพียงพอสำหรับการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานจากการมีส่วนร่วมในการระดมทุนและสนองทุนเพื่อการศึกษาจากทุกภาคส่วนของสังคม ผ่านการเสียภาษีตามสิทธิ และหน้าที่ของพลเมืองการบริจาค และการร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษา และสถานศึกษามีระบบการบริหารและการจัดการศึกษา ที่มีประสิทธิภาพ ด้วยคุณภาพและมาตรฐานระดับสากลสามารถให้บริการการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของบริบทเชิงพื้นที่ระดับประเทศและระดับภูมิภาค ในฐานะที่เป็นศูนย์กลางของการบริการ ด้านการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน (Hub for Education) และเป็นภาคเศรษฐกิจหนึ่งของระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยและของภูมิภาคที่สร้างรายได้ให้กับประเทศไทย (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสงขลา : 2559)

2.2.5 แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)

สาระสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) โดยมี 5 เป้าหมายหลักของแผนพัฒนาการศึกษา (Extreme Goals) ดังนี้

1. พัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศในอนาคต
2. ผลิตและพัฒนากำลังคนรองรับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ
3. สร้างโอกาสให้คนไทยได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
4. สร้างองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม สนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน
5. พัฒนาระบบบริหารจัดการการศึกษาให้มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล โดยมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสงขลา : 2559)

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน

เอกสารในส่วนนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และนำเสนอเนื้อหาในประเด็นความเป็นมาของ การศึกษานอกระบบโรงเรียน ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน และหลักการของการศึกษา นอกระบบโรงเรียน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.3.1 ความเป็นมาของการศึกษานอกระบบโรงเรียน

การศึกษานอกระบบทรือ Non-Formal Education (NFE) ได้เกิดขึ้นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1967 ใน การประชุมของ UNESCO เรื่อง The World Educational Crisis ซึ่งได้นิยามการศึกษานอกระบบ หมายถึง “การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ แต่ไม่ครอบคลุมการจัดการศึกษา ในระบบโรงเรียนปกติ โดยมุ่งบริการให้คนกลุ่มต่างๆ ของประชากรทั้งที่เป็นผู้ใหญ่และเด็ก” โดยเน้น การเรียนรู้ (Learning) แท้ในปัจจุบันการศึกษานอกระบบคือ กระบวนการจัดการพัฒนาสมรรถนะของ ผู้เรียน ทั้งที่เป็นทัศนคติ ทักษะ และความรู้ซึ่งทำได้โดยยุ่งกวนการเรียนในระบบโรงเรียนทั่วไป สมรรถนะที่เกิดจากการศึกษานอกระบบมีตั้งแต่ทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง การทำงานเป็นกลุ่ม การแก้ไข ความขัดแย้ง การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การเป็นผู้นำ การแก้ปัญหาร่วมกัน การสร้างความ เชื่อมั่น ความรับผิดชอบและความมีวินัย การศึกษานอกระบบยุคใหม่จึงเน้นการเรียนรู้และสมรรถนะ (Learning and Competency) (จรายพร ธรรมนิทร : 2550)

การศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non-Formal Education) เป็นแนวทางหนึ่งในการจัดการศึกษา ซึ่งเปิดโอกาสให้กับผู้ที่ไม่ได้เข้ารับการศึกษาในระบบโรงเรียนตามปกติ ได้มีโอกาสศึกษาหากาความรู้ พัฒนา ตนเอง ให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะอ่อนตัวให้ ผู้เรียนมีความสอดคล้องเลือกเรียนได้หลายวิธีซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนและสังคมเป็นอย่างยิ่ง การศึกษานอกระบบเรียนมีความหมายครอบคลุมถึงมวลประสบการณ์การเรียนรู้ทุกชนิดที่บุคคลได้รับ

จากการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ตามธรรมชาติการเรียนรู้จากสังคม และการเรียนรู้ที่ได้รับจากโปรแกรมการศึกษาที่จัดขึ้นนอกเหนือไปจากการศึกษาในโรงเรียนตามปกติเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีได้อยู่ในระบบโรงเรียนปกติ ได้มีโอกาสแสดงหัวความรู้ ทักษะ ทัศนคติ เพื่อมุ่งแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกฝนอาชีพ หรือการพัฒนาความรู้เฉพาะเรื่องตามที่ตนสนใจ (อาชญาณ รัตนอุบล : 2542)

การศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นการศึกษาที่มุ่งจัดให้กับกลุ่มเป้าหมายได้พัฒนาชีวิตและสังคม โดยมีหลักการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่ด้อยโอกาสพลาดหรือขาดโอกาสทางการศึกษาในระบบโรงเรียนได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ ฝึกทักษะ ปลูกฝังเจตคติที่จำเป็นในการดำรงชีวิต และการประกอบสัมมาชีพ อีกทั้งสามารถปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของวิทยาการต่างๆ ที่จริงก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วได้อย่างมีความสุขตามควรแก่อัตภาพ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน : 2538 อ้างถึงในอาชญาณ รัตนอุบล : 2542) งานด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นนอกระบบโรงเรียน โดยมีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ดังเจน กิจกรรมการศึกษาดังกล่าวมีทั้งที่จัดกิจกรรมโดยเอกเทศ และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมอื่น หน่วยงานที่จัดการศึกษานอกโรงเรียนนั้นเป็นทั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่ทำการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยตรง และหน่วยงานอื่น ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนชุมชนที่อาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือนำไปสู่วัตถุประสงค์ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคม ในทางทฤษฎี จึงได้นับเนื่องเอกสารศึกษานอกโรงเรียนเป็นระบบหนึ่งของการศึกษา ตลอดชีวิต ที่มีส่วนเชื่อมโยงอย่างแน่นและต่อเนื่องกับการศึกษาในระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ทำให้การศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นความหวังของวงการศึกษา และเป็นกลไกที่สำคัญของรัฐในการพัฒนาคุณภาพของคนส่วนใหญ่ในประเทศไทย (รณรงค์ เมฆานุวัฒน์, 2543) การศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงถือเป็นกระบวนการของการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งมีภารกิจสำคัญที่จะต้องให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตตามมาตรฐานของสังคมที่เป็นสิทธิที่คนทุกคนพึงได้รับการศึกษา นอกจากนั้นยังจะต้องได้รับการศึกษาที่ต่อเนื่องจากการศึกษาขั้นพื้นฐานของชีวิต เพื่อนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพของตน (กองส่งเสริมปฏิบัติการ : 2541)

2.3.2 ความหมายของการศึกษานอกระบบ

การให้ความหมายของการศึกษานอกระบบมีนักวิชาการไทยและต่างประเทศได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบไว้ดังนี้

โกรกิ วรพิพัฒน์ (2516) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ว่า หมายถึง ประสบการณ์และกิจกรรมที่จัดนอกรอบการศึกษาในโรงเรียนภาคปกติ เพื่อส่งเสริมความรู้ ความสามารถทั้งในด้านความรู้ทั่วไปและวิชาชีพ ให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี มีสัมมาชีพและทำหน้าที่พลเมืองให้ดีขึ้น

อุ่นตา นพคุณ (2523) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนว่า หมายถึง กิจกรรมหรือโครงการใดๆ ที่สถาบันต่างๆ ในสังคมจัดขึ้น โดยมีเจตนาและวัตถุประสงค์ที่จะให้การเรียนรู้

๑
๓๑๑.๙๑
๘๔๖ ๑๖

แก่ประชาชนที่สามารถกำหนดเป้าหมายได้ ผู้รับการศึกษาเองก็มีเจตนาหรือวัตถุประสงค์ในการที่จะรับการเรียนรู้ กิจกรรมดังกล่าวจัดให้แก่ประชากรทุกเพศ ทุกวัย ทุกชุมชน และทุกระดับการศึกษา เพื่อให้บุคคลดังกล่าวมีความรู้ ทักษะและทัศนคติที่ดี กิจกรรมทางการศึกษาที่เรียกว่าเป็นการศึกษาระบบโรงเรียนจะต้องจัดขึ้นในระยะเวลาอันสั้น หลักสูตรยึดหยุ่น ประยุกต์และตอบสนองความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนและปัญหาของชุมชน

เกียรติวรรณ อมานาจ (2553 : อ้างถึงใน อาชญาณรัตนอุบล : 2540) ได้ให้ความหมาย ของการศึกษาระบบโรงเรียนไว้ว่า เป็นกิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นได้ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน โดยไม่มีรูปแบบที่แน่นอน จัดขึ้นตามความเหมาะสมและตามความต้องการของผู้เรียน ยึดหลักปรัชญา ที่ว่าการศึกษาคือชีวิต ชีวิตคือการศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนให้รู้จักความคิดเห็นใจ รู้จัก การเรียนรู้ด้วยตนเอง มีอิสรภาพจากสิ่งแวดล้อมมากที่สุด โดยมีวิธีการเป็นส่วนประกอบที่จะทำให้คน สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนั้นยังเป็นกิจกรรมการศึกษาที่จัดเพื่อทุกคนในสังคม

อาชญาณรัตนอุบล (2540) ได้ให้ความหมายของการศึกษาระบบโรงเรียนไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมทางการศึกษาและมวลประสบการณ์ความรู้ใดๆ ก็ตามที่ได้จัดขึ้นโดยบุคคล หน่วยงาน และสถาบันต่างๆ ในสังคม โดยได้จัดขึ้นนอกเหนือไปจากการศึกษาในระบบโรงเรียนภาคปกติ เพื่อพัฒนา ความรู้ ความสามารถ ทักษะและทัศนคติที่พึงประสงค์ของกลุ่มเป้าหมายต่างๆ โดยยึดหลักการว่าเป็น การสนองความต้องการความสนใจและแก้ปัญหาให้แก่กลุ่มเป้าหมายนั้น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้ให้ความหมายของการศึกษาระบบ ว่า เป็นการศึกษาที่มีความ ยึดหยุ่นใน การกำหนดคุณค่าอย่างใหม่ รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและ ประเมินผล ซึ่งเนื่อง来自สำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม (สำนักงานเลขานุการศึกษา : 2554)

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษาระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ : 2551) ได้ให้ความหมายของการศึกษาระบบว่า กิจกรรมการศึกษาที่มี กลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและ ระยะเวลาเรียนหรือฝึกอบรมที่ยึดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพใน การเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้นและวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิ ทางการศึกษา หรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2553) ได้ให้ความหมายของการศึกษาระบบ หมายถึง การจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชากรนอกโรงเรียนมีกระบวนการ จัดการเรียนการสอนที่ยึดหยุ่นและสอดคล้องกับสภาพความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายมี ความยืดหยุ่นในเรื่องหลักสูตร เวลาเรียน สถานที่เรียน วิธีเรียน ผู้เรียนไม่มีข้อจำกัดในเรื่องอายุ อาชีพ พื้นฐานการศึกษา เน้นการเรียนเรื่องที่เป็นสภาพปัจจุบันเพื่อแก้ปัญหานิเวศวัตถุประจำวัน หน่วยงานที่จัดมี

หลักหลายทั้งหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน องค์กร และสถานประกอบการต่างๆ ซึ่งอาจจะจัดในรูปแบบอิสระหรือร่วมจัดในลักษณะภาคีเครือข่าย

Knowles (1984) อธิบายว่า การศึกษานอกระบบเรียนเป็นกระบวนการซึ่งทั้งหญิงและชายจะเรียนรู้ต่อไป หลังจากที่สำเร็จการศึกษาภาคปกติ หรือหมายถึงกิจกรรมที่จัดขึ้นสำหรับผู้ใหญ่ทั้งหญิงและชาย ซึ่งจัดขึ้นตามสถาบันต่างๆ โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะทางการศึกษา

Coombs (1974) ได้ให้คำนิยามการศึกษานอกระบบเรียนว่า หมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นอกระบบการศึกษาภาคปกติ ไม่ว่ากิจกรรมจะจัดขึ้นเป็นกิจกรรมต่างหาก หรือจัดเป็นส่วนสำคัญ ส่วนหนึ่งของกิจกรรมใหญ่ๆ อื่นๆ เป็นกิจกรรมที่มุ่งบริการกลุ่มผู้เรียนที่ได้กำหนดเป็นเป้าหมายและอย่างมีความมุ่งหมาย ตัวอย่างเช่น สถานเลี้ยงเด็ก่อนวัยเรียน (ยกเว้นโรงเรียนอนุบาล) โรงเรียนมุ่งให้โอกาสแก่ผู้ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษามีอยู่ในวัยที่ควรได้รับการศึกษาหรือที่ต้องการออกจากรองเรียนก่อนกำหนด โรงเรียนผู้ใหญ่ กิจการลูกเสือ อนุกาชาด ยุวกสิกร กลุ่มสนใจศึกษาดนตรี การฝึกฝนอาชีพ กลุ่มกสิกร เป็นต้น

ดังนั้นกล่าวได้ว่า การศึกษานอกระบบ หมายถึง กระบวนการทางการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มหรือพัฒนาศักยภาพให้แก่ประชาชน ทั้งในด้านความรู้ ความชำนาญ หรืองานอดิเรกต่างๆ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาอาจได้รับหรือไม่ได้รับเกียรติบัตรก็ได้ ซึ่งเกียรติบัตรนี้ไม่เกี่ยวข้องกับการปรับเทียบเงินเดือน หรือศึกษาต่อ ยกเว้นการศึกษาสายสามัญของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่มีการมอบบัตรที่สามารถปรับเทียบเงินเดือนหรือศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นได้

การศึกษานอกระบบ (Non-Formal Education) เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นและหลักหลายรูปแบบไม่มีข้อจำกัดเรื่องอายุและสถานที่โดยมุ่งหมายให้เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพมนุษย์ มีการกำหนดจุดมุ่งหมาย หลักสูตร วิธีการเรียนการสอน สื่อ การวัดผลและประเมินผล ที่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งอาจแบ่งได้ 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ ประเภทความรู้พื้นฐานสายสามัญประเพณีและทักษะอาชีพ และประเภทข้อมูลความรู้ทั่วไป

2.3.3 หลักการของการศึกษานอกระบบ

1) เน้นความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้ครอบคลุมและทั่วถึง

2) ส่งเสริมการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความยืดหยุ่นในเรื่องกฎเกณฑ์ระเบียบต่างๆ

3) จัดการศึกษาให้สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายให้เรียนรู้ในสิ่งที่สัมพันธ์กับชีวิต

4) จัดการศึกษาหลักหลายรูปแบบคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้สอนมีได้จำกัดเฉพาะครู อาจจะเป็นผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานหรือจากห้องถิน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบเป็นกระบวนการจัดการศึกษาให้แก่ผู้ที่พลาดโอกาสในการเรียนจากระบบการศึกษาปกติ หรือผู้ต้องการพัฒนาตนเอง โดยเน้นการเพิ่มศักยภาพของผู้เรียน ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้

ประชาชนทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามสิทธิมนุษยชนที่ทุกคนพึงจะได้รับ ส่งผลให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ที่กว้างขวางและเป็นไปในอัตราที่รวดเร็ว อันจะส่งผลให้ประเทศมีศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาโดยรวมเพิ่มสูงขึ้น

จากการศึกษางานเอกสารที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่าใน การวิจัยครั้งนี้เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดการจัดการศึกษาของสกุณ ชัยวัฒนกุลวนิช (2556) และแนวคิดของสถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคกลาง (2555) มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา และกำหนดประเด็นในการเก็บข้อมูลในภาคสนาม ประกอบด้วยเนื้อหาด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อ การสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในเรื่อง ความหมายของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ประเภทของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ลักษณะของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน สาเหตุของความบกพร่องทางการได้ยิน ความต้องการพิเศษของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน วิธีการสื่อสารของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน การศึกษาของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.4.1 ความหมายของบุคคลที่มีความพิการทางการได้ยิน

ความหมายของบุคคลที่มีความพิการทางการได้ยินไว้ใจล้าเดียงกันหลายความหมาย ซึ่งคำว่า “บกพร่องทางการได้ยิน” เป็นคำศัพท์ที่ปรากฏอยู่ในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ. 2552 จัดประเภทคนพิการเป็น 9 ประเภทซึ่งบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน คือ บุคคลที่สูญเสียการได้ยินตั้งแต่ระดับหูตึงน้อยจนถึงหูหนวก เป็นคนพิการ 1 ใน 9 ประเภทของคนพิการ (เกยูร วงศ์ก้อน : 2553) ได้ให้ความหมายเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินไว้ว่า อาจจะเป็นเด็กหูตึงหรือเด็กหูหนวกก็ได้ ซึ่งความบกพร่องได้จากการวัดการได้ยินด้วยเสียงบริสุทธิ์ที่ความถี่ 500, 1,000 และ 2,000 รอบต่อวินาที (ไฮรัตซ์) ได้ค่าเฉลี่ยความไวณ ระดับที่น้อยที่สุดในหูข้างที่ดีกว่า โดยวัดจากเสียงที่ความถี่ทั้งสามเป็นค่าระหว่าง 26-90 เดซิเบล สามารถใส่เครื่องช่วยฟังรับฟังเสียงให้ชัดเจนขึ้นได้ เรียกว่า เด็กหูตึง และ 90 เดซิเบลขึ้นไปเรียกว่า เด็กหูหนวก ซึ่งการสูญเสียการได้ยินมีผลต่อความสามารถในการเข้าใจคำพูด และบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หมายถึง การที่บุคคลสูญเสียการได้ยินสิ่นเชิงหรือที่เราเรียกว่าหูหนวก และบุคคลที่สามารถได้ยินบ้างแต่ไม่เท่าคนปกติทั่วไป ซึ่งเราเรียกว่า หูตึง และไม่เข้าใจภาษาพูดจนไม่สามารถสื่อ

ความหมายกับคนอื่นได้ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) เป็นแต่กำเนิด ซึ่งจะทำให้พูดไม่ได้หรือมีเเปอร์เซ็นต์ที่จะพูดได้น้อยมาก 2) เป็นภายหลัง สามารถพูดได้ แต่ไม่ดี (สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ : 2555)

จากความหมายดังกล่าวพอกสรุปได้ว่าบุคคลที่มีความพิการทางการได้ยิน หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการได้ยินหรือเรียกว่า หูหนวก โดยมีค่าระดับการสูญเสียการได้ยิน 90 เดซิเบลขึ้นไป และบุคคลที่สามารถได้ยินบ้างแต่ไม่เท่าคนปกติทั่วไปหรือเรียกว่า หูดีง โดยมีค่าระดับการสูญเสียการได้ยินอยู่ระหว่าง 26-90 เดซิเบล ซึ่งลักษณะดังกล่าวข้างต้นอาจจะเป็นตั้งแต่กำเนิด หรือเป็นภายหลัง

2.4.2 ประเภทของบุคคลที่มีความพิการทางการได้ยิน

ลักษณะของความบกพร่องทางการได้ยิน สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทซึ่ง นักวิชาการได้ให้ความหมายดังนี้

1) **หูดีง (Hard of Hearing)** หมายถึง การที่บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม เป็นผลมาจากการมีความบกพร่องในการได้ยินจนไม่สามารถปรับข้อมูลผ่านทางการได้ยินเมื่อทำการวัดการได้ยิน ที่มีความถี่ 500,1000 และ 2,000 เฮิรตซ์ ในหูข้างที่ได้ยินดีกว่าจะสูญเสียการได้ยินที่มีความดังของเสียงตั้งแต่ 40 จนถึง 90 เดซิเบล (สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ : 2553) คนหูดีง หมายถึง บุคคลที่มีการได้ยินเหลืออยู่เพียงพอที่จะได้ยินการพูดผ่านทางการได้ยินโดยทั่วไปจะใส่เครื่องช่วยฟัง ซึ่งหากตรวจวัดการได้ยินจะมีการสูญเสียการได้ยินน้อยกว่า 90 เดซิเบลลงมาถึง 26 เดซิเบล (สำนักงานเลขานุการสภาพการศึกษา : 2553)

2) **หูหนวก (Deafness)** หมายถึง การที่บุคคลมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมเป็นผลมาจากการมีความบกพร่องในการได้ยินจนไม่สามารถรับข้อมูลผ่านทางการได้ยิน เมื่อทำการวัดการได้ยิน โดยใช้ค่าลีนความถี่ 500 เฮิรตซ์ 1,000 เฮิรตซ์ 2,000 เฮิรตซ์ 2,000 เฮิรตซ์ ในหูข้างที่ได้ยินดีกว่าจะสูญเสียการได้ยินที่มีความดังของเสียง 90 เดซิเบลขึ้นไป (สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ : 2553) คนหูหนวก หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการได้ยินมากจนไม่สามารถเข้าใจการผู้ผ่านทางการได้ยินไม่ว่าจะใส่หรือไม่ใส่เครื่องช่วยฟัง ซึ่งโดยหากตรวจวัดการได้ยินจะมีการสูญเสียการได้ยิน 90 เดซิเบลขึ้นไป (สำนักงานเลขานุการสภาพการศึกษา : 2553)

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าบุคคลที่มีความพิการทางการได้ยินสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) หูดีง คือ คนที่มีการได้ยินเหลืออยู่เพียงที่จะรับข้อมูลผ่านทางการได้ยินอยู่บ้าง โดยทั่วไปจะใส่เครื่องช่วยฟัง มีระดับการสูญเสียการได้ยินน้อยกว่า 90 เดซิเบลลงมาถึง 26 เดซิเบล 2) หูหนวก คือ คนที่มีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรม ในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม มีระดับการสูญเสียการได้ยินที่มีความดังของเสียง 90 เดซิเบลขึ้นไป

2.4.3 ลักษณะของบุคคลที่มีความพิการทางการได้ยิน

ลักษณะของผู้ที่มีความพิการทางการได้ยิน โดยทั่วไปสามารถสังเกตได้ในลักษณะต่างๆ ดังนี้

1) การสื่อสาร

1.1) ภาษาเมือง (ภาษาเมืองไทย) มีการใช้ภาษามือในการสื่อสารโดยเฉพาะเด็กหนูนาก จะใช้ภาษามือ ส่วนเด็กที่สูญเสียการได้ยินน้อยจะใช้การพูดหรืออาจจะใช้หึงภาษาพูดและภาษามือ เพื่อให้มีความเข้าใจในการสื่อสารยิ่งขึ้น (เกยูร วงศ์ก้อม : 2553)

1.2) การพูด (ภาษาไทย) การพูด เด็กอาจจะพูดไม่ได้หรือพูดไม่ชัดขึ้นอยู่กับระดับ การสูญเสียการได้ยินของเด็ก เด็กที่สูญเสียการได้ยินระดับเล็กน้อยอาจพูดได้ ส่วนเด็กหนูนากจะพูด ไม่ได้เลยหากไม่ได้รับการสอนพูดตั้งแต่ในวัยเด็ก จึงจำเป็นต้องใช้ภาษาเมืองแทนภาษาพูด นอกจากนั้น การพูดยังขึ้นอยู่กับระยะเวลาหรืออายุของเด็กที่เริ่มสูญเสียการได้ยิน กล่าวคือ หากเด็กสูญเสียการได้ยิน ตั้งแต่กำเนิดเด็กจะมีปัญหาในการพูดมากกว่าเด็กที่สูญเสียการได้ยินหลังจากมีภาษาแล้ว

1.3) การเขียนและการอ่าน (ภาษาไทย) เด็กที่มีความพิการทางการได้ยินมี ข้อจำกัดในการใช้ภาษา การแสดงออกถึงความเข้าใจทางภาษาด้านการเขียนและการอ่านมักพบว่ามี ปัญหามาก กล่าวคือ การเขียน เด็กรู้คำศัพท์ต่างๆ ในวงจำกัด ไม่สามารถที่จะนำคำศัพท์ไปขยายความ และสร้างหรือขยายประโยคที่ซับซ้อนได้ เด็กมักจะเขียนสับสนที่คำหรือข้อความในประโยคนั้นถูกต้องตาม หลักไวยากรณ์ ซึ่งต่างจากการเขียนของเด็กที่ว่าไป การอ่านเด็กมีคำศัพท์ค่อนข้างจำกัดไม่เข้าใจคำศัพท์ การใช้คำๆ เดียวกันแต่สามารถใช้ต่างสถานการณ์กันได้ ส่งผลต่อผลลัพธ์ของการเรียนของเด็ก

2) ผลลัพธ์ของการเรียน เด็กที่มีความพิการทางการได้ยินส่วนใหญ่จะมีผลลัพธ์ที่ ทางการเรียนต่ำ (เกยูร วงศ์ก้อม : 2553, ชนิศา อภิชาตบุตร : 2554) ทั้งนี้เนื่องจากสภาพการสูญเสียการได้ยิน ส่งผลกระทบต่อความสามารถทางภาษาทั้งทักษะ การพูด การฟัง การอ่านและการเขียน รวมทั้งปัจจัย เกื้อหนุนในการจัดการศึกษายกตัวอย่างเช่น วิธีการสอนและการวัดและประเมินผลที่ไม่สอดคล้องและ เหมาะสมกับผู้เรียน เป็นต้น

3) พฤติกรรมและการแสดงออก 1. มีปัญหาในการปรับตัว เนื่องจากไม่สามารถ สื่อสารกับผู้อื่นให้เข้าใจ เกิดความขึ้นใจและส่งผลต่อพฤติกรรมต่างๆ ที่แสดงออก 2. มีสายตาที่ไวต่อ สิ่งต่างๆ ที่พบรเห็น 3. ชอบความสนุกสนานและชอบอยู่ร่วมกลุ่มกับเพื่อนที่เป็นเด็กที่มีความพิการ ทางการได้ยินในการทำกิจกรรมต่างๆ 4. มีความอยากรู้อยากเห็นและชอบแสดงออก 5. เวลาฟังมักจะ จ้องมองปาก หรือจ้องหน้าผู้พูดชอบทำกิจกรรมที่เป็นทักษะงานอาชีพ เช่น งานศิลปะ การทำอาหาร งานเย็บปักถักร้อย งานเสริมสวย งานช่าง และงานอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น 6. มักแสดงอารมณ์อกรมา อย่างเปิดเผยตามที่ตัวเองรู้สึก 7. มีความสามารถทางด้านต่างๆ ที่ไม่ใช้ความสามารถในการฟังและภาษาที่ หลากหลายค่ายเด็กปกติ (เกยูร วงศ์ก้อม : 2553, ชนิศา อภิชาตบุตร : 2554)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าลักษณะของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินโดยทั่วไปสามารถ สังเกตได้ในลักษณะใหญ่ได้ 3 ลักษณะ คือ 1) การสื่อสาร มีการสื่อสารโดยการใช้ภาษามือ การพูด การเขียน

และการอ่าน 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่วนใหญ่พบว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และ 3) พฤติกรรมและ การแสดงออกที่เป็นลักษณะเฉพาะกลุ่ม

2.4.4 สาเหตุของความบกพร่องทางการได้ยิน

นักวิชาการและนักการศึกษาทางด้านการศึกษาพิเศษได้แบ่งสาเหตุของความบกพร่องทางการได้ยินไว้หลายประเภทแตกต่างกันไป ดังนี้

เกญู วงศ์ก้อม (2553) ได้กล่าวถึง ความบกพร่องทางการได้ยินได้จากหลายสาเหตุ ดังนี้

1) สาเหตุจากพันธุกรรม โดยพ่อหรือแม่หรือบรรพบุรุษเป็นคนพูดยากทำให้ยืน (Gene) ถ่ายทอดไปยังลูกหรือหลานได้

2) สาเหตุก่อนคลอด โดยเฉพาะในช่วงสามเดือนแรกของการตั้งครรภ์มีสาเหตุมาจากการได้รับเชื้อต่างๆ เช่น หัดเยอรมัน ซิฟิลิส เยื่อหุ้มสมองอักเสบจากไวรัส ไข้หวัดใหญ่ ฝีดาษ เป็นต้น การรับประทานยาปฏิชีวนะ (Antibiotic) ยาทาลีโดไมด์ (Thalidomide) ยาควินิน (Quinin) และได้รับรังสี เช่น รังสีเอ็กซเรย์ เป็นต้น

3) สาเหตุขณะคลอด มีสาเหตุมาจากสมองขาดออกซิเจน เนื่องจากเด็กคลอดก่อน หรือหลังกำหนด และสมองได้รับความกระแทกเรื่องจาก การใช้เครื่องมือช่วยคลอดเนื่องจากหัวคลอดที่ผิดปกติหรือการปวดครรภ์นานเกินไป

4) สาเหตุหลังคลอด มีสาเหตุมาจากได้รับอุบัติเหตุ ได้ยินเสียงดังมากๆ และเป็นเวลานาน เป็นไข้สูงมีอาการชัก และ/หรือได้รับยาที่มีตัวรุนแรง และสภาพการเสื่อมของหูในผู้สูงอายุ

ส่วนอรุณ ลิมิติ (2553) ได้กล่าวถึงสาเหตุการสูญเสียการได้ยินแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ

1) สาเหตุจากการพันธุ์ การสูญเสียการได้ยินของเด็กมีสาเหตุมาจากความผิดปกติของพ่อหรือแม่ที่ปกติหรือพ่อแม่ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินคนใดคนหนึ่ง หรือทั้งสองคนเด็กที่พิการซึ่งมีความบกพร่องจากรพันธุ์ประเภทอื่นที่ไม่ใช่จากหูอาจมีความบกพร่องทางการได้ยิน เช่น เด็กที่เป็นการชินดروم และเด็กที่มีเพดานโขาว เป็นต้น

2) สาเหตุจากสภาพแวดล้อม สาเหตุจากสภาพแวดล้อมสืบเนื่องจากการที่มารดาป่วยหรือติดเชื้อขณะตั้งครรภ์ เช่น มารดาที่ตั้งท้องในช่วง 3 เดือนแรกและได้รับเชื้อหัดเยอรมันจะให้กำเนิดบุตรที่มีความบกพร่องทางสายตา การได้ยิน หรือปัญญาอ่อนได้ นอกจากนี้รวมถึงผลกระทบจากเสียงดังมากอยู่ตลอดเวลา ก็อาจเป็นสาเหตุให้การในครรภ์มีความบกพร่องทางการได้ยินได้

การติดเชื้อภายหลังที่เด็กคลอด เช่น เยื่อหุ้มสมองอักเสบอาจทำลายเส้นประสาทเกี่ยวกับการได้ยินได้ หรือการที่ซ่องหูส่วนกลางอักเสบอาจเป็นสาเหตุให้เกิดการสูญเสียการได้ยินถ้าไม่ได้รับการรักษาที่ถูกต้อง เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ความบกพร่องทางการได้ยินสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ตั้งแต่อยู่ในครรภ์จนกระทั่งเติมโตเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งสาเหตุที่ทำให้เกิดความบกพร่องทางการได้ยินนั้นมีหลายประการ ได้แก่ สาเหตุจากการพันธุ์ พ่อหรือแม่หรือบรรพบุรุษที่เป็นคนพูดยากทำให้ยืน (Gene)

ถ่ายทอดไปยังลูกหรือห่านได้ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีสาเหตุจากสภาพแวดล้อมการดาบป่วยหรือติดเชื้อ ขณะตั้งครรภ์ หรือผลกระทบจากเสียงดังมากอยู่ตลอดเวลาหรือการติดเชื้อภายในหลังที่เด็กคลอด หรือการที่ช่องทูส่วนกลางอักเสบอาจเป็นสาเหตุให้เกิดการสูญเสียการได้ยินได้

2.4.5 ความต้องการพิเศษของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

นักวิชาการและนักการศึกษาหลายคนได้กล่าวถึงความต้องการพิเศษของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินตามทัศนะต่างๆ ดังนี้

เกยูร วงศ์ก้อม (2553) กล่าวว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีความต้องการจำเป็นพิเศษเพื่อการฟันฝันสมรรถภาพการฟัง หรือการได้ยินเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ในสิ่งต่างๆ ดังนี้

1) เครื่องช่วยฟัง (Hearing Aid) เครื่องช่วยฟังมีความจำเป็นสำหรับเด็กที่สูญเสียการได้ยินระดับหนึ้ง เพราะเครื่องช่วยฟังเป็นเครื่องขยายเสียงอย่างหนึ่งที่ทำหน้าที่ขยายเสียงให้ดังขึ้น มีปุ่มสำหรับปรับความดังของเสียงให้เด็กสามารถปรับเสียงดังขึ้นหรือเบลลงตามความต้องการ เครื่องช่วยฟังมีหลายลักษณะ เด็กหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถเลือกใช้ตามความเหมาะสม

2) การฝึกฟัง (Auditory Training) เป็นการฝึกให้เด็กคุ้นเคยกับเสียงต่างๆ เมื่อเด็กได้เครื่องช่วยฟังแล้ว บางครั้งเด็กได้ยินเสียงแต่ไม่เข้าใจความหมายของเสียงที่ได้รับ การฝึกฟังจึงเป็นสิ่งสำคัญในการเตรียมความพร้อมเด็กเพื่อการพูด

3) การฝึกพูด (Speech Training) หลังจากที่เด็กได้รับการฝึกฟังและสามารถจำแนกเสียงจนเข้าใจเสียงพูดและเสียงที่อยู่รอบตัวได้แล้ว เด็กจะต้องได้รับการฝึกพูด โดยฝึกพูดจากสิ่งที่ได้จากการใช้ประสาทสัมผัส เช่น การได้ยิน การเห็น การดมกลิ่น การลิ้มรสและการสัมผัส

4) การอ่านริมฝีปาก (Lipreading) เป็นการฝึกให้เด็กสังเกตลักษณะการเคลื่อนไหวริมฝีปากของคู่สนทนา เพื่อให้เข้าใจความหมายตรงกันในเรื่องที่คู่สนทนากล่าวถึง รวมถึงการสังเกตสีหน้า ท่าทาง การเคลื่อนไหวมือ เท้า และลำตัวของคู่สนทนาด้วย เพื่อให้เข้าใจความหมายคำพูดได้ดียิ่งขึ้น

5) ภาษามือ (Sign Language) เป็นภาษาแม่ของเด็กที่สูญเสียการได้ยินระดับหนูนาก เมื่อเด็กไม่ได้ยินเสียงเด็กไม่มีภาษาพูด ทำให้เด็กไม่สามารถสื่อสารถึงความต้องการของตนเองให้ผู้อื่นทราบโดยการพูดได้ เด็กจึงจำเป็นต้องสื่อสารโดยใช้ภาษามือ สีหน้า และท่าทาง

6) การสะกดนิ้วมือ (Finger Spelling) เนื่องจากที่ภาษาไม่มีสสารที่จะครอบคลุมคำศัพท์ที่มีอยู่ได้ครบเหมือนภาษาพูดโดยเฉพาะคำศัพท์เฉพาะ คำศัพท์ทางวิชาการ ศัพท์เทคนิคต่างๆ การสะกดนิ้วมือจะมีความจำเป็น เพราะท่ามือแต่ละท่ามีความหมายเท่ากับตัวอักษร 1 ตัว ในภาษาไทย ตั้งแต่ ก-ษ เมื่อต้องการจะสะกดคำหรือประสมอักษร ผู้พูดก็จะแสดงท่ามือของตัวอักษรและสระเหล่านั้นติดต่อกันจนครบคำศัพท์

2.4.6 วิธีการสื่อสารของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

นักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงวิธีการสื่อสารของบุคคลที่มีความพิการทางการได้ยินไว้หลากหลายวิธีดังนี้

ผดุง อารยะวิณุ (2523) กล่าวถึงการสื่อสารของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินต้องใช้วิธีอื่นแทนการใช้ภาษาพูดเพียงอย่างเดียว เช่น คนที่มีการได้ยินทั่วไป วิธีการสื่อสารของ

บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินอาจแบ่งได้ 6 วิธี คือ 1) การพูดสำหรับผู้ที่สูญเสียการได้ยินไม่มากนัก หูตึงเล็กน้อยไปถึงหูตึงปานกลาง หากหูตึงมากหรือหูหนวกจะใช้วิธีสื่อสารด้วยการพูดไม่ได้ผล 2) ภาษา มือ คือ ภาษาสำหรับคนหูหนวกใช้การเคลื่อนไหวมือเป็นการสื่อความหมายและถ่ายทอดอารมณ์แทน การพูด โดยแสดงสีหน้าและกิริยาท่าทางประกอบ 3) การใช้ภาษาท่าทาง หมายถึง การใช้ท่าทางที่คิดขึ้น มาเองมักเป็นโดยธรรมชาติ โดยไม่ใช้ภาษามือและไม่ใช้เสียง แต่ใช้สายตาเป็นสำคัญในการรับภาษา ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของความเข้าใจและการใช้ภาษามือ 4) การสะกดนิ้vmือ คือ การที่บุคคลทำท่าด้วยนิ้วมือเป็นรูปแบบต่างๆ แทนด้วยพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ตลอดจนสัญลักษณ์อื่นของภาษาประจำชาติ 5) การอ่านริมฝีปาก หมายถึง การพยายามแปลความจากการเคลื่อนไหวริมฝีปากของผู้พูด และ 6) การสื่อสาร รวมเป็นการใช้วิธีสื่อสารหลายวิธีรวมกันกับการพูดหรือใช้วิธีพูดร่วมกับภาษามือหรือภาษาท่าทางอื่นๆ

อรุณุช ลิมตศิริ (2553) กล่าวว่า เนื่องจากเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีปัญหาในการสื่อความหมายกับคนปกติและระหว่างเด็กที่มีความบกพร่องด้วยกันเอง จึงมีผู้คิดค้นวิธีสื่อความหมายขั้นหลายวิธี ดังนี้

1) วิธีสอนพูด (Oral Method) ใช้ได้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินไม่มากนักเหมาะสมสำหรับเด็กหูตึงเล็กน้อยจนถึงหูตึงปานกลาง ส่วนเด็กที่หูตึงมากหรือหูหนวกจะใช้วิธีสอนพูดไม่ได้ผล วิธีสอนพูดเพื่อจะสื่อสารกับคนปกติโดยการพูด และการอ่านคำพูด อ่านริมฝีปาก ดังนั้น ทักษะสำคัญที่เกี่ยวข้องกับทักษะการพูดคือการดูหรือการสังเกตการอ่านริมฝีปากของผู้พูดเป็นสำคัญ การสอนครรภูกับเด็กให้มากที่สุดและให้เด็กเห็นความสำคัญของการพูด

2) วิธีการสอนแบบใช้ภาษามือ (Sign Language) เม tah สำหรับเด็กที่สูญเสียการได้ยินมากหรือหูหนวก เด็กเหล่านี้ไม่สามารถสื่อสารกับผู้อื่นด้วยการพูดจึงใช้ภาษามือแทน ในภาษามือ “ผู้พูด” จะใช้มือทั้งสองข้างแสดงท่าทาง หรือแสดงการวางแผนในตำแหน่งต่างๆ กัน แต่ละท่าหรือตำแหน่งของมือมีความหมาย

3) การสะกดตัวอักษรด้วยนิ้วนิ้วมือ (Finger Spelling) เป็นระบบการสื่อสารอย่างหนึ่งของคนหูหนวก ที่มีแต่ละท่ามีความหมายเท่ากับตัวอักษร 1 ตัว ในภาษาไทยตั้งแต่ ก ถึง ษ เมื่อต้องการจะสะกดหรือประสมอักษร “ผู้พูด” ก็จะแสดงท่ามือของตัวอักษรเหล่านั้นติดต่อกันจนจบคำ การสะกดตัวอักษรด้วยนิ้วนิ้วมือส่วนมากใช้มือข้างเดียว และมักสะกดคำที่ไม่มีในภาษาไม่อนันน เช่น ชื่อคน หรือสถานที่ เป็นต้น

4) การอ่านริมฝีปาก (Lip Reading) คือ การที่ “ผู้ฟัง” พยายามเดาคำพูดโดยการสังเกตจากลักษณะการเคลื่อนไหวริมฝีปากของผู้พูดเพื่อให้เข้าใจความหมายตรงกันในเรื่องที่ผู้พูดกล่าวถึง และเพื่อให้เข้าใจความหมายของคำพูดได้ดียิ่งขึ้น ในบางครั้งอาจต้องสังเกตลักษณะสีหน้าท่าทาง ตลอดจนการเคลื่อนไหวมือ เท้าและลำตัวของผู้พูดด้วย การสังเกตการเคลื่อนไหวของผู้พูดประกอบการสังเกต การเคลื่อนไหวของริมฝีปาก เรียกว่า การอ่านคำพูด (Speech Reading)

5) ท่าແນະคำพูด (Cued Speech) เป็นระบบการสื่อสารอย่างหนึ่งของคนหูหนวก โดยผู้พูดจะแสดงท่าทางในลักษณะต่างๆ ประกอบคำพูดเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายของการพูดได้

อย่างดียิ่งขึ้น ท่ามือที่ใช้ถูกกำหนดได้อย่างเป็นระบบ แต่ละท่ามีความหมายเฉพาะ “ผู้พูด” จะวางมือไว้ในระดับต่ำกว่าคางเล็กน้อยไม่ vague มือในตำแหน่งอื่นและใช้มือเพียงข้างเดียว

6) การสื่อสารรวม (Total Communication) เป็นระบบการสื่อสารอย่างหนึ่งของคนทุกคน โดยใช้วิธีสื่อสารหลายๆ วิธีรวมกับการพูด หรือใช้วิธีพูดร่วมกับภาษา มือ การแสดงท่าทาง การแสดงความรู้สึกของทางสีหน้าเพื่อให้ผู้ฟังเดาความหมายในการแสดงออกของ “ผู้พูด” ทำให้ “ผู้ฟัง” เข้าใจความหมายได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งอาจรวมถึงวิธีการอ่านริมฝีปาก ท่าแฉะคำพูด การสะกดตัวอักษรตัวยันนี้มือ การอ่าน การเขียน หรือวิธีอื่นๆ ก็ได้ ดังนั้นการใช้วิธีสื่อสารรวมตั้งแต่สองวิธีนี้ขึ้นไปเรียกว่า การสื่อสารรวม ซึ่งนับว่าเป็นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

2.4.7 การศึกษาของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

1) วิัฒนาการการศึกษาของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินวิัฒนาการ และเหตุการณ์สำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่มีความพิการทางการได้ยิน ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 วิัฒนาการการศึกษาผู้ที่มีความพิการทางการได้ยิน

ปี พ.ศ.	เหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับคนหูหนวก
2494 (ค.ศ. 1951)	ก่อตั้งโรงเรียนสอนคนหูหนวกแห่งแรกของประเทศไทยที่โรงเรียนเทศบาลวัดโสมนัส
2495 (ค.ศ. 1952)	ก่อตั้งโรงเรียนสอนคนหูหนวกดุสิต ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นศรีราชาเสถียร
2496 (ค.ศ. 1953)	มีการก่อตั้งหอพักหญิงขึ้นที่โรงเรียนศรีราชาเสถียร
2504 (ค.ศ. 1961)	ก่อตั้งโรงเรียนโสตศึกษาทุ่งมหาเมฆและมีการก่อสร้างหอพักนักเรียนชาย
2509 (ค.ศ. 1966)	จัดพิมพ์หนังสือภาษาไทยอีลิเม่นแรกขึ้นในประเทศไทย
2511 (ค.ศ. 1968)	ก่อตั้งโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดขอนแก่น
2515 (ค.ศ. 1972)	ก่อตั้งโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลา
2516 (ค.ศ. 1973)	ก่อตั้งโรงเรียนโสตศึกษาอนุสรณ์สุนทร จังหวัดเชียงใหม่
2520 (ค.ศ. 1977)	ก่อตั้งโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดชลบุรี (เดิมเปิดสอนคนหูตึง)
2521 (ค.ศ. 1978)	คณะแพทยศาสตร์รามาธิบดี เปิดสอนระดับปริญญาโทด้านการสอนพูด คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสต์วิโรฒ ประสานมิตร เปิดสอนระดับปริญญาโทด้านการสอนพูดสำหรับคนหูตึง
2523 (ค.ศ. 1980)	ก่อตั้งโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนนทบุรี
2526 (ค.ศ. 1983)	สมเด็จพระเทพรัตนฯ ได้ทรงเปิดหน่วยทดลองสอนเด็กหูหนวกปฐมวัยโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ สำหรับสอนและวิจัยระบบการเรียนการสอนคนหูหนวกก่อนวัยเรียน
2529 (ค.ศ. 1986)	คุณม่านฟ้า สุวรรณรัตน์ ในนามสมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทยได้จัดทำบทนุกรมภาษาไทยอีโลหิรักษ์โดยคำแนะนำของนักภาษาศาสตร์ชาวอเมริกา

ปี พ.ศ.	เหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับคนพูดภาษาไทย
2530 (ค.ศ. 1987)	เปิดสอนระดับมัธยมปลายสำหรับคนไทย เป็นครั้งแรกที่โรงเรียนโสตศึกษา ทุ่งมหาเมฆ
2533 (ค.ศ. 1990)	มีการปรับปรุงปานุกรรมภาษาไทย
2534 (ค.ศ. 1991)	ก่อตั้งโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช
2536 (ค.ศ. 1993)	ก่อตั้งโรงเรียนโสตศึกษาเพชรบันย์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2536 (ค.ศ. 1993)	จัดตั้งวิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล
2538 (ค.ศ. 1990)	ก่อตั้งโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม
2541 (ค.ศ. 1998)	เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรการสอนภาษาไทยขึ้นเป็นครั้งแรกที่ วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล
2543 (ค.ศ. 2000)	เปิดสอนระดับปริญญาตรีสำหรับคนไทยเป็นครั้งแรกที่วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล

ที่มา : Branson,J.Don,M. and Sri-on,J. (2005)

จากตาราง พบว่า ประเทศไทยมีวิวัฒนาการการศึกษาสำหรับผู้พิการทางการได้ยินเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2494 จนถึงปัจจุบัน 61 ปี โดยเริ่มมีการก่อตั้งโรงเรียนสอนคนพูดคนไทยแห่งแรกที่โรงเรียนเทศบาล วัดโสมนัส ต่อจากนั้นมีการจัดตั้งโรงเรียนเฉพาะทางเพิ่มขึ้นอีกเจ็ดแห่งทั่วใน พ.ศ. 2511 มีอยู่ 20 แห่ง การเปลี่ยนแปลงสำคัญๆ ได้แก่ พ.ศ. 2515 นำระบบ Total Communication (TC) มาใช้ในการเรียน การสอน พ.ศ. 2521 คณะแพทยศาสตร์รามาธิบดี เปิดสอนระดับปริญญาโทด้านการสอนพูด และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสต์วิโรฒ ประสานมิตร เปิดสอนระดับปริญญาโท สาขาวิชาการสอนผู้บกพร่องทางการได้ยิน พ.ศ. 2529 มีการจัดทำปานุกรรมภาษาไทยขึ้นเป็นเล่มแรก พ.ศ. 2536 จัดตั้ง วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2541 เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรการสอนภาษาไทยรุ่นแรก และ พ.ศ. 2543 เปิดสอนระดับปริญญาตรี สำหรับผู้พิการทางการได้ยินและเปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรสาขาวิชาล้าน (ภาษาไทย) ขึ้นเป็นครั้งแรกในวิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล

2) หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หลักสูตรการสอนสำหรับนักเรียนในโรงเรียนโสตศึกษาเป็นหลักสูตรแกนกลางเช่นเดียวกับที่ใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลโดยทั่วไป โดยที่รัฐกำหนดให้ใช้หลักสูตรแกนกลางร้อยละ 70 และอีกร้อยละ 30 เป็นการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมสมกับสภาพความต้องการของห้องถิน ซึ่งโรงเรียนโสตศึกษาแต่ละโรงเรียนจะดำเนินการปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและศักยภาพของนักเรียนของตน เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีข้อจำกัดและปัญหาทางการพูด เด็กอาจพูดไม่ได้ หรือพูดไม่ชัด มีปัญหาเกี่ยวกับภาษา เช่น มีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ในวงจำกัด เรียงคำเป็นประโยคที่ผิดหลักภาษา ปัญหาทางภาษาของเด็กคล้ายคลึงกับปัญหาในการพูด นั่นคือ เด็กยังสูญเสียการได้ยินมากเท่าใดยังมีปัญหาในทางภาษามากขึ้นเท่านั้น ปัญหาการสื่อสารกับผู้อื่นถือเป็นปัญหาหลักของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนี้ ดังนั้น หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนควรครอบคลุม การฝึกฟัง

การฝึกสายตา การฝึกทักษะทางการพูด การฝึกทักษะทางภาษา โดยการทำเป็นขั้นตอนตามลำดับความยากง่ายส่วนเนื้อหาวิชาต่างๆ ควรครอบคลุมเนื้อหาที่ใกล้เคียงกับเด็กปีตี้แล้วสื่อสารด้วยเครื่องมือ อุปกรณ์อาจแตกต่างหรือมีเพิ่มเติมจากที่มีใช้สำหรับเด็กปีตี้ ส่วนสิ่งที่จะขาดไม่ได้ที่จะต้องกำหนดไว้ ในหลักสูตร คือ การฝึกภาษาอังกฤษ ความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ และการฝึกอาชีพเบื้องต้น ซึ่งอาจเปิด เป็นวิชาบังคับหรือวิชาเลือกให้เด็กเรียนก็ได้ (ผุดุ อารยะวิญญาณ : 2542)

2.5 เทคนิคการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้มีการพัฒนาขึ้นครั้งแรกระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 (ค.ศ. 1939-1945) โดยนำมาใช้ในการประเมินประสิทธิผลของรายการวิทยุกระจายเสียงที่ออกอากาศในช่วงนั้น พoSsin สุดสงครามโลกครั้งที่ 2 ค.ศ. 1946 ได้มีการนำมาใช้ในกลุ่มที่ทำงานทางด้านสังคมศาสตร์ (Social Sciences) มีลักษณะเป็นการสนทนาถกแลกเปลี่ยนประเด็นปัญหาที่มีการทำหน้าที่ข้อเฉพาะบางประเด็นของผู้จัด (Organizer) โดยกลุ่มคนที่เข้าร่วมประมาณ 8-10 คน ซึ่งเรียกว่า เป็น Participants หรือ Respondents โดยผู้ที่จะเข้าร่วมการทำ Focus Group จะได้รับการคัดเลือก (Screen) ตามเงื่อนไขมาอย่างดี (กรรมการพัฒนาชุมชน, 2559)

2.5.1 ความหมายของการสนทนากลุ่ม

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) (2559) ได้ให้ความหมายของการสนทนา กลุ่มไว้ว่า การสนทนากลุ่ม หมายถึงการรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในประเด็นปัญหาที่เฉพาะเจาะจง โดยมีผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) เป็นผู้ค่อยจุดประเด็นในการสนทนา เพื่อชักจูงให้กลุ่มเกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือแนวทางการสนทนาอย่างกว้างขวางและเอื้อต่อการพัฒนาในแต่ละกลุ่มประมาณ 6-10 คน ซึ่งเลือกมาจากประชากรเป้าหมายที่กำหนดเอาไว้

วนิช มาลัยและอรสา ปานข้า (2548) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การสนทนากลุ่มเป็นรูปแบบการสัมภาษณ์ชนิดหนึ่งที่ใช้สำหรับผู้ที่ถูกสัมภาษณ์กลุ่มเล็กๆ มักใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในกรณีที่ต้องการได้ข้อมูลจากการพิจารณากลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่นำมาใช้ในการทำสนทนา

กลุ่มจะเป็นบุคคลที่ผู้ศึกษาคาดว่าจะเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการศึกษาได้เป็นอย่างดี โดยปกติจะใช้ผู้เข้าร่วมสนทนาประมาณ 8-12 คน หากใช้จำนวนน้อยกว่า 8 คน จะถือว่ากลุ่มตัวอย่างยังไม่เป็นตัวแทน แต่ถ้าใช้มากกว่า 12 คน จะทำให้เกิดปัญหาอย่างมากในการดำเนินงาน

เกษมสิงห์ เพื่องฟู และคณะ (2559) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดสนทนากลุ่ม คือ การที่จัดให้มีกลุ่มคนที่เป็นผู้รู้มีลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม อาชีพ หรือ คุณลักษณะภูมิหลังต่างๆ ที่ใกล้เคียงกันที่สุด และคาดว่าเป็นกลุ่มที่สามารถตอบประเด็นคำถาม ที่นักวิจัยสนใจได้ดีที่สุด มีสมาชิกที่เข้าร่วมกลุ่ม มีจำนวน 7-8 คน เป็นกลุ่มที่มีลักษณะโต้ตอบและโต้แย้งกันดีที่สุด ก่อให้เกิดการสนทนาที่เปิดกว้างที่จะให้ทุกคนไม่อายคน วิพากษ์วิจารณ์ได้ดีที่สุด ส่วนในกรณีที่มีสมาชิก 9-12 คน ซึ่งเป็นกลุ่ม

ให้ผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีการแบ่งกลุ่มย่อย หันหน้าเข้าสู่สนทนา กันเอง แต่ในกรณีนี้อาจจะจำลำบากในการนั่งสนทนาเป็นกลุ่ม และยากต่อการสรุปประเด็นปัญหาหรือวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปได้ว่า การสนทนากลุ่ม (Focus group) หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนาของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นบุคคลที่สามารถให้คำตอบในประเด็นที่ต้องการศึกษาได้ โดยจัดให้มีกลุ่มสนทนาประมาณ 6-12 คน ซึ่งกลุ่มที่จะมีลักษณะโต้ตอบโดยอ้างกันดีที่สุดคือ 7-8 คน และจะต้องมีผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) เป็นผู้อยู่ดูประเด็นในการสนทนา เพื่อชักจูงให้กลุ่มเกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือแนวทางการสนทนาอย่างกว้างขวางและเอียดลึกซึ้ง

2.5.2 หลักการของการสนทนากลุ่ม

วิธีเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการจัดให้คนที่เลือกจากประชากรที่ต้องการศึกษาจำนวนไม่มากนักมาร่วมสนทนา กัน เพื่ออภิปรายพูดคุยกัน โดยมุ่งประเด็นการสนทนาไปยังเรื่องที่สนใจศึกษาใน การจัดการสนทนากลุ่มอย่างเป็นระบบ อาจเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 7-12 คน ที่มีลักษณะ บางประชากร สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน ระหว่างพูดคุย มีพิธีกรเป็นผู้ดำเนิน รายการ มีผู้จดบันทึกเป็นผู้จดย่อเนื้อหาการสนทนา และมีเทปบันทึกเสียงบันทึกรายละเอียดของการ พูดคุย เมื่อเสร็จสิ้นการสนทนา ผู้บันทึกจะถอดรายละเอียดจากเทปที่บันทึกไว้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลใน การวิเคราะห์ต่อไป (กรมการพัฒนาชุมชน : 2559)

ลักษณะสำคัญของการสนทนากลุ่ม คือ ต้องกำหนดครัวตๆ ประสังค์เฉพาะ ขนาดสมาชิกที่ เหมาะสมคือ 6-12 คน ที่ไม่รู้จักมาก่อน เลือกมาเพราะมีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับประเด็นสนทนา กลุ่ม ผู้ให้สัมภาษณ์กำหนดไว้ล่วงหน้า ว่าใคร สัมภาษณ์ประเด็นอะไร

1) หัวใจสำคัญของการสนทนากลุ่ม คือ

1.1) ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator)

1.2) ผู้จดบันทึก (Note taker)

1.3) เอกพันธ์ (Homogeneous members) ลักษณะคล้ายคลึงกันของสมาชิก ผู้เข้าร่วมสนทนา อาทิ เพศ เชื้อชาติ อายุ อาชีพ สถานะภาพสมรส

1.4) แต่ละหัวข้อคำถามอย่างน้อย 2 กลุ่ม (At Least Two Group for Each Type of Respondent Interviewed)

1.5) ข้อมูลควรวิเคราะห์โดยกลุ่ม (Data Should be Analyzed by Group)

2) องค์ประกอบในการจัดสนทนากลุ่ม

2.1) ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator / Researcher)

2.2) ผู้จดบันทึก (Note Taker) ทำแผนผังเลขที่นั่ง จดเฉพาะคำต้นๆ ของผู้สนทนา สถานที่ (Location)

2.3) อุปกรณ์ (Instrument – Tape Recorder)

2.4) ระยะเวลา (Duration) ไม่ควรเกิน 3 ชั่วโมง

2.5) แนวคำถาม

2.6) เครื่องดื่ม ของขบเคี้ยว (ເລື່ອນ້ອຍ)

3) ประโยชน์ของการจัดการสนทนากลุ่ม

3.1) ใช้ในการศึกษาความคิดเห็น ทัศนคติ ความรู้สึก การรับรู้ ความเชื่อ และ พฤติกรรม

3.2) ใช้ในการกำหนดสมมติฐานใหม่ๆ

3.3) ใช้ในการกำหนดคำถามต่างๆที่ใช้ในแบบสอบถาม

3.4) ใช้ค้นหาคำตอบที่ยังคลุมเครือ หรือยังไม่แน่ชัดของการวิจัยแบบสำรวจ เพื่อช่วยให้งานวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.5) ใช้ในการประเมินผลทางด้านธุรกิจ

4) ขั้นตอนการจัดการสนทนากลุ่ม

4.1) กำหนดวัตถุประสงค์ (6-8 สัปดาห์ก่อนการสนทนากลุ่ม)

4.2) กำหนดกลุ่มเป้าหมายของผู้ให้ข้อมูล (6-8 สัปดาห์ก่อนการสนทนากลุ่ม)

4.3) รวบรวมที่อยู่และเบอร์โทรศัพท์ของผู้ร่วมงาน (6-8 สัปดาห์ก่อนการสนทนากลุ่ม)

4.4) ตัดสินใจว่าจะทำกี่กลุ่ม (4-5 สัปดาห์ก่อนการสนทนากลุ่ม)

4.5) วางแผนเรื่องระยะเวลาและตารางเวลา (4-5 สัปดาห์ก่อนการสนทนากลุ่ม)

4.6) ออกแบบแนวคำถาม ควรเรียงคำถามจากคำถามที่เป็นเรื่องทั่วไป เบาๆ ง่าย ต่อการเข้าใจ และสร้างบรรยากาศให้คุ้นเคยกันระหว่างนักวิจัยกับผู้เข้าร่วมสนทนาแล้วจึงวง เข้าสู่ คำถามหลัก หรือคำถามหลักของประเด็นที่ทำการศึกษาแล้วจึงจะลงด้วยคำถามเบาๆอีกรอบ หนึ่ง เพื่อ่อนคลายบรรยากาศในวงสนทนาและสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองในช่วงท้ายอาจ เติมคำถามเสริมเข้าไปแต่ต้องเป็นคำถามสั้นๆอาจเป็นคำถามที่ไม่ได้เตรียมมา ก่อน แต่เป็นคำถามที่ปรากฏขึ้นมา ระหว่างการสนทนา (4-5 สัปดาห์ก่อนการสนทนากลุ่ม)

4.7) ทดสอบแนวคำถามที่สร้างขึ้น (4-5 สัปดาห์ก่อนการสนทนากลุ่ม)

4.8) ทำความเข้าใจกับผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) และผู้จดบันทึก (Note taker) (4-5 สัปดาห์ก่อนการสนทนากลุ่ม)

4.9) ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ต้องสร้างบรรยากาศในการสนทนา และ ควบคุมเกมได้เป็นอย่างดีให้เกิดความเป็นกันเองมากที่สุด Moderator จะต้องไม่แสดงความคิดเห็น ของตนเอง ควรจะปล่อยให้ผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ อิสระเสรีและเป็นธรรมชาติมาก ที่สุด Moderator ที่ดีจะต้องสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี

4.10) ผู้จดบันทึก (Note taker) จะต้องอยู่ร่วมตลอดเวลาและควรทำหน้าที่ในการ จดบันทึกเพียงอย่างเดียวไม่ควรร่วมสนทนาด้วย เพราะจะทำให้การจดบันทึกข้อมูลไม่ครบถ้วน และ จะต้องเป็นผู้จดเทปด้วยตนเอง เพื่อความเข้าใจในสิ่งที่ได้บันทึกและเนื้อหาสาระในเทปที่ตรงกัน

4.11) ผู้ช่วยทั่วไป (Assistant) มีหน้าที่คีย์ควบคุมเครื่องบันทึกเสียงและเปลี่ยน เทปขณะที่กำลังดำเนินการสนทนา และอำนวยความสะดวกแก่ผู้ดำเนินการสนทนาและผู้จดบันทึก เพื่อให้แต่ละคนทำหน้าที่ได้อย่างเต็มที่

4.12) คัดเลือกผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนา และจัดทำบัตรเชิญส่งให้ผู้ร่วมสนทนา (3-4 สัปดาห์ก่อนการสนทนากลุ่ม)

4.13) โทรศัพท์เพื่อติดตามผลและส่งบัตรเชิญให้ผู้ร่วมงาน (3-4 สัปดาห์ก่อนการสนทนากลุ่ม)

4.14) การจัดการเพื่อเตรียมการทำสนทนากลุ่ม เป็นการเตรียมสถานที่ กำหนดวันเวลา และจัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆที่จำเป็น เช่น เครื่องบันทึกเทป ม้วนเทป ถ่าน สมุด ดินสอ เครื่องดื่ม อาหารว่าง เป็นต้น

4.15) แจ้งสถานที่ให้ผู้ร่วมงานทราบล่วงหน้า 2 วัน

4.16) จัดกลุ่มสนทนา และหลังการสนทนากลุ่มควรส่งจดหมายขอบคุณผู้ร่วมงานด้วย

5) ประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1) ถอดเทปออกมาเป็นบทสนทนา ควรถอดเทปออกมากอย่างละเอียดเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและต้องไม่ใส่ความคิดของตนเองที่ถือเป็นข้อสรุปลงไปด้วย

2) วิเคราะห์ข้อมูล โดยการตีความหมายในรูปของกราฟวิเคราะห์เนื้อหา ถ้าจะให้ดีควรทำการวิเคราะห์ร่วมกันหลายๆคนเพื่อเป็นการอภิปรายร่วมกัน ถ้ามีความเห็นไม่ตรงกันควรกลับไปฟังรายละเอียดจากเทปใหม่ แล้วกลับมาอภิปรายด้วยกันอีก

3) การเขียนรายงานการวิจัยควรเริ่มต้นโดยการเขียนเด้าโครงเรื่องก่อน แล้วเขียนผลการศึกษาแยกตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาและหัวข้อของแนวคิดโดยพรรณนาในเชิงอธิบาย

6) การดำเนินงานการสนทนากลุ่ม

1) แนะนำต้นของและทีมงาน ประกอบด้วยพิธีกร ผู้จัดบันทึก และผู้บริการทั่วไป โดยปกติไม่ควรให้มีผู้สังเกตการณ์ อาจมีผลต่อการแสดงออก

2) อธิบายถึงจุดมุ่งหมายในการทำสนทนากลุ่ม วัตถุประสงค์ของการศึกษา

3) เริ่มเกริ่นด้วยคำามอุ่นเครื่องสร้างบรรยากาศเป็นกันเอง

4) เมื่อเริ่มคุ้นเคย เริ่มคำามในแนวการสนทนาที่จัดเตรียมไว้ทั้งช่วงให้มีการถกประเด็น และโต้แย้งกันให้พอสมควร

5) สร้างบรรยากาศให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกัน ควบคุมเกมไม่ให้หยุดนิ่ง อย่าซักคนใดคนหนึ่งมากเกินไป คำามที่ถามไม่ควรถามคนเดียว อย่าซักรายตัว

6) ในกรณั่สนทนา พยายามอย่าให้เกิดการข่มทางความคิด หรือซักนำผู้อื่นให้เห็นคล้อยตามผู้ที่พูดเก่ง (Dominate) สร้างบรรยากาศให้คนที่ไม่ค่อยพูดแสดงความคิดเห็นออกมาให้ได้

7) พิธีกรควรเป็นคนพูดเก่งซักเก่ง มีพิธีกรคู่ในการพูดคุย จังหวะการถามดี ถามช้าๆ ละเอียด ควรมีการพูดแทรกตลอดอย่างเหมาะสมด้วย และในการสนทนากลุ่มยังมีปัจจัยที่จำเป็นดังนี้

7.1) กระดาษสำหรับจดบันทึกและดินสอ

7.2) ชาร์ตหรือกระดาษดำ

7.3) บทสรุปการสนทนากลุ่ม

7.4) รายชื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

7.5) ผู้จัดบันทึกการสนทนา

7.6) เครื่องบันทึกเสียง

7.7) ป้ายชื่อ

7.8) การสร้างบรรยากาศให้สดชื่น

7.9) นาฬิกาจับเวลา

7) ข้อดีของการจัดการสนทนากลุ่ม

1) ผู้เก็บข้อมูล เป็นผู้ได้รับการฝึกอบรมเป็นอย่างดี

2) เป็นการเผยแพร่หน้ากันในลักษณะกลุ่มมากกว่าการสัมภาษณ์ตัวต่อตัว

3) ให้มีปฏิกริยาโต้ตอบกันได้

4) บรรยากาศของการคุยกันเป็นกลุ่มจะช่วยลดความกลัวที่จะแสดงความเห็น

ส่วนตัว

5) เป็นวิธีการเก็บข้อมูลที่เสียค่าใช้จ่ายน้อย ทำง่าย ประเด็นปัญหาที่ Controversial (ขัดแย้งกัน) / Sensitive (ไวต่อความรู้สึก) สามารถใช้ได้ดี ให้ความยืดหยุ่นในการค้นหาประเด็นหรือ สืบค้นลึกในข้อมูลบางอย่าง ข้อมูลมีชีวิตชีวา

8) ข้อจำกัดในการสนทนากลุ่ม

1) ถ้าในการสนทนากลุ่ม มีผู้ร่วมสนทนาเพียงไม่กี่คนที่แสดงความคิดเห็นอยู่ ตลอดเวลาจะทำให้ข้อมูล ที่ได้เป็นเพียงความคิดเห็นของคนส่วนน้อยเหล่านั้น ดังนั้นจึงต้องระวังไม่ให้มีการผูกขาดการสนทนาขึ้น

2) พฤติกรรมบางอย่างซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ยอมรับในชุมชนอาจไม่ได้รับการเปิดเผยใน กลุ่มสนทนา ในกรณีใช้การสัมภาษณ์ตัวต่อตัวจะดีกว่า

3) ถ้าผู้ดำเนินการสนทนาคุ้มครองไม่ได้ การสนทนากลุ่มจะไม่ราบรื่น

9) คุณสมบัติของผู้ดำเนินการกลุ่มสนทนา

กิติพัฒน์ นนทปัมมະดุล (2554) ได้กล่าวสรุปเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ดำเนินการกลุ่ม สนทนาประเด็นเฉพาะ ว่าการจัดสนทนากลุ่มประเด็นเฉพาะจะประสบความสำเร็จ หรือไม่นั้น มีคุณเจ สำคัญอยู่ที่ความสามารถของผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Moderator) คุณสมบัติที่ดีที่ จะทำให้การจัดกลุ่มสนทนาประเด็นเฉพาะบรรลุผลตามที่ตั้งไว้ สามารถจำแนกออกเป็น 2 ประการ ได้แก่ คุณสมบัติส่วนบุคคล และคุณสมบัติเชิงวิชาชีพ

คุณสมบัติส่วนบุคคล ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มประเด็นเฉพาะที่ประสบความสำเร็จมักมี คุณสมบัติดังนี้ คือ

9.1 มีความอุตสาหะไม่กลัวงานหนัก ผู้ดำเนินการจัดกลุ่มสนทนาประเด็นเฉพาะ มักจะต้องเป็นผู้อุทิศเวลาในการทำงาน บางที่ต้องทำงานในช่วงมorgการทำงานที่ยานานและทำงานใน สภาพที่มีความกดดันได้ บางครั้งต้องดำเนินการจัดกลุ่มในเวลาหลังเลิกงานจนถึงดึกดื่น ในกรณีที่ สมาชิกในกลุ่มมีงานประจำในตอนกลางวัน หรืออาจจะต้องเดินทางไปในที่ทຽวกันดารหรือมีความ

ยกลำบาก เช่น บندอยสูง หรือในเรือนจำ หรือในห้องขัง เป็นต้น นักวิจัยที่ใช้การจัดสนทนากลุ่ม ประเด็นเฉพาะ จำเป็นต้องทำงานได้ในทุกสภาพ และไม่สามารถเลือกได้ว่าจะจัดกลุ่มเฉพาะในวันเวลา ราชการเท่านั้น

9.2) มีความสามารถกระตุนแรงจูงใจของตนเองได้ ผู้จัดและดำเนินการกลุ่มสนทนา ประเด็นเฉพาะในต่างประเทศ มักทำงานอิสระเป็นรับช่วงมาจากบริษัทวิจัยด้านการตลาดขนาดใหญ่ ผู้จัดการสนทนากลุ่มจำเป็นต้องมีเรื่องขับจากภายในของตนเองและมีความมุ่งมั่นจริงจังที่จะจัดการ สนทนากลุ่มประเด็นเฉพาะให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ค่าตอบแทนอาจจะมีความสำคัญ แต่สิ่งที่มี ความสำคัญยิ่งกว่าคือความพึงพอใจที่การกิจของตนบรรลุผลสำเร็จอย่างที่ต้องการ สำหรับในประเทศไทย การเป็นผู้จัดกลุ่มสนทนาประเด็นเฉพาะยังไม่ได้พัฒนาเป็นอาชีพเช่นในสหรัฐอเมริกา ทว่า�ักวิจัย ที่ใช้การสนทนากลุ่มประเด็นเฉพาะก็พึงมีคุณสมบัติของการจูงใจตนเอง เพราะจะช่วยให้ข้อมูลที่ได้มี คุณภาพเพียงพอสำหรับการนำไปวิเคราะห์

9.3) มีความเชื่อมั่นในตนเอง บริษัทผู้ว่าจ้างให้�ักวิจัยหรือผู้ดำเนินการจัดกลุ่ม สนทนาประเด็นเฉพาะดำเนินการเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม มีความคาดหวังว่านักวิจัยหรือผู้จัด กลุ่มสนทนาต้องมีความสามารถในระดับมืออาชีพ ดังนั้น นักวิจัยหรือผู้จัดการสนทนากลุ่มต้อง สามารถให้ความคิดเห็นอย่างที่ทำให้บริษัทมีความมั่นใจ ในประเทศไทยความเชื่อมั่นในตนเองของ นักวิจัยมีความสำคัญ ทว่าไม่จำเป็นต้องแสดงออกอย่างอหังการ นักวิจัยสามารถแสดงความเชื่อมั่นใน กลุ่มด้วยความเป็นมิตร ถ่อมตนถ่อมใจ ทำให้สมาชิกกลุ่มสามารถไว้วางใจและเต็มใจให้ข้อมูลและ แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่

9.4) มีการเรียนรู้ที่รวดเร็ว นักวิจัยและผู้ดำเนินการจัดกลุ่มสนทนาประเด็นเฉพาะควร มีความสามารถในการเรียนรู้ที่รวดเร็ว เพราะในสถานการณ์กลุ่มเป็นสถานการณ์ที่สัดและมีพลวัตร การเรียนรู้ที่รวดเร็วทำให้สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ได้เร็ว ทำให้สามารถป้องกันปัญหาหรือควบคุม บรรยากาศและทิศทางของกลุ่ม ไม่ให้เตลิดอกไปอย่างไรทิศทางได้

9.5) มีท่าทีที่เป็นมิตรและสามารถสร้างสัมพันธภาพที่อบอุ่นได้ นักวิจัยหรือ ผู้ดำเนินการจัดกลุ่มสนทนาประเด็นเฉพาะ ควรจะมีคุณสมบัติพื้นฐานคือเป็นมิตรกับผู้คนได้ง่าย ป้อยครึ้งที่ นักวิจัยพบว่า ไม่ได้รู้จักกับสมาชิกกลุ่มมาก่อนล่วงหน้า ดังนั้น ในเวลาไม่เกิน 2 ชั่วโมง นักวิจัยจะต้องให้ได้ข้อมูล ซึ่งถ้าไม่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับนักวิจัยหรือผู้จัดกลุ่ม สมาชิกอาจจะไม่บอก ข้อมูลที่สำคัญหรือข้อมูลในระดับลึก การสร้างสัมพันธภาพได้อย่างรวดเร็วเป็นสิ่งที่ช่วยได้อย่างมาก และแม้ว่าจะไม่มีเวลามากนักที่จะสร้างสัมพันธภาพที่ดี นักวิจัยก็ต้องสร้างสัมพันธภาพที่ดีที่มีจาก ความจริงใจ โดยไม่มีข้อยกเว้น

9.6) มีทักษะการฟังที่ดี นักวิจัยหรือผู้ดำเนินการจัดกลุ่มสนทนาประเด็นเฉพาะต้อง “ฟังเป็น” หรือ “เป็นผู้ฟังที่ดี” หรือ “ฟังมากกว่าพูด” นักวิจัยหรือผู้จัดกลุ่มสนทนาจะต้องพูดให้ น้อยกว่าสมาชิกในกลุ่มโดยเบรียบเที่ยบ ยิ่งนักวิจัยหรือผู้จัดกลุ่มสนทนากลุ่มสามารถกระตุ้นให้สมาชิกพูด opin ประย สนทนาและซักถามกันเองได้มากเท่าใด เรายังจะได้ข้อมูลมาก สมบูรณ์ และเป็นข้อมูลที่มี คุณค่าต่อการวิเคราะห์และต่อผลการวิจัยมากยิ่งขึ้นเท่านั้น การฟังของนักวิจัยหรือผู้จัดกลุ่มสนทนา

ต้องเป็นการฟังที่มีทักษะอย่างยิ่ง เราต้องสามารถพูดกระตุนสมาชิกและกลุ่ม สังเกตพฤติในกลุ่มพร้อมๆ กับจดจำประเด็นที่แต่ละคนพูด เพื่อนำกลับมาถามกลับอีกภายหลัง เพราะฉะนั้น เราจำเป็นต้องใช้สมาร์ตโฟนสมควร เพราะต้องคิด วิเคราะห์ จดจำ สังเกตไปในขณะฟัง (และพูดบ้าง) ถึงสามหรือสี่ประเด็นในวินาทีเดียวกัน การที่มีนักวิจัยผู้ช่วย หรือผู้ช่วยเก็บข้อมูล อาจจะเป็นประโยชน์ในการช่วยฟัง อย่างไรก็ตาม ความมีการวางแผนและนัดแนะกับผู้ช่วยวิจัยหรือนักวิจัยท่านอื่นให้ชัดเจน มีฉะนั้นผู้ช่วยนักวิจัยอาจจะเป็นผู้พูดมากกว่าสมาชิก หรือไม่ได้ช่วยสังเกต จดจำ หรือควบคุมประเด็นที่เราต้องการเท่าที่ควร

9.7) มีความจำที่ดีและมีสมาธิที่นิ่ง สืบเนื่องจากการฟังดังข้างต้น นักวิจัยหรือผู้ดำเนินการจัดกลุ่มนวนวนจาก การใช้ผู้ช่วยวิจัย หรือผู้ช่วยเก็บรวมข้อมูลแล้ว อาจจะต้องใช้เทปบันทึกเสียง หรือวิดีอัศั้นท์บันทึกภาพและเสียง ทั้งนี้ต้องพิจารณาถึงบรรยากาศของกลุ่มด้วย ในประเด็นเฉพาะที่มีความเสี่ยงหรือละเอียดอ่อนมาก การบันทึกเสียงหรือบันทึกภาพอาจจะทำให้เกิดบรรยากาศที่เกร็งหรือสมาชิกกลัวที่จะเปิดเผยข้อมูล ทำให้ไม่ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์เพียงพอ ประการที่สำคัญที่สุด การใช้อุปกรณ์ แม้เพียงกระดาษจดบันทึกต้องขออนุญาตและได้รับการยินยอมจากสมาชิกกลุ่มเสียก่อน

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วัชรยุทธ บุญมา (2542) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการศึกษาตามแนวนุชนิยมแนวใหม่ พบร่วมกัน จุดมุ่งหมายทางการศึกษาตามแนวปรัชญามนุชนิยมใหม่ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความสมบูรณ์ในทุกด้าน อย่างพร้อมเพียงกัน ด้านหลักสูตร เน้นการผสมผสานวัฒนธรรมที่หลากหลายทั้งวัฒนธรรมตะวันตกและวัฒนธรรมตะวันออก ด้านบทบาทผู้สอน คือ เน้นการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนด้วยความสนุกสนานและความรักความเมตตา ผู้สอนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียนด้านบทบาทผู้เรียน ผู้เรียนเป็นแบบอย่างของคนรุ่นใหม่ให้กับสังคม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเน้น การมีปฏิกริยาโดยต่อเชิงกันและกัน ด้านการประเมินผล สังเกตจากพฤติกรรม ความคิดเห็นที่แสดงออกต่อสังคม ความพึงพอใจในการเรียนและร่วมประเมินผลในกระบวนการเรียนตามความสามารถของแต่ละคน

นลักขณ์ วิรชัย (2545) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการเรียนร่วมแบบรวมพลัง : การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการโดยครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วม พบร่วมกัน สาระสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนร่วมแบบรวมพลังคือ 1) ปรัชญา และหลักการเด็กพิการ ทุกคนเรียนรู้ได้ มีสิทธิที่จะเรียน , ควรต้องได้รับการฟื้นฟูเรื่องที่สุด, ควรได้รับการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมเฉพาะตัว และควรมีการรวมพลังจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย 2) นโยบาย การระดมกำลัง และทรัพยากรที่มีอยู่ในสังคมมาใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการเพื่อให้เด็กพิการได้รับสิทธิในการศึกษาทุกด้านเท่าเทียมกับเด็กปกติ 3) เป้าหมายเด็กพิการในวัยเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายประมาณ 800,000 คนทั่วประเทศต้องได้รับการศึกษาตามรูปแบบการเรียนร่วมแบบรวมพลัง เด็กทั้งเด็กปกติและเด็กพิการทุกคนเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่อกัน ครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมและมีความเข้าใจเด็กพิการมากขึ้น 4) โครงสร้างและหน้าที่องค์กร ยังคงใช้โครงสร้างและหน้าที่องค์กรเดิม รวมทั้งบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กร แต่ควรมี

บุคคลหรือหน่วยงานเป็นแกนกลางทำหน้าที่ประสานงาน 5) วิธีการต้องจัดให้เด็กพิการได้เรียนในสภาพปกติมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ต้องให้การศึกษาและการฟื้นฟูทุกด้านทั้งด้านการแพทย์ การศึกษา อาชีพ สังคม และจิตใจ รวมทั้งให้การศึกษาให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับเด็กพิการ เน้นการทำงานเป็นทีมจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 6) การประเมินผลการปฏิบัติงานใช้การประเมินตนเองโดยทีมงานเพื่อวิเคราะห์หาจุดเด่น จุดด้อยที่จะนำมาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

พร ศรียมก (2545) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะในการสอนงานของหัวหน้างานในโรงงานอุตสาหกรรม ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบการจัดการศึกษาความมีองค์ประกอบดังนี้ นโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย หลักสูตรและเนื้อหา สื่อการเรียนการสอน หน่วยงานรับผิดชอบ การจัดการศึกษาและการกำกับดูแลและประเมินผลโครงการ

อมราภรณ์ หมีปาน (2549) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพแบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพยาบาล ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพแบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพยาบาล มีองค์ประกอบสำคัญหลัก ได้แก่ 1) หลักการและวัตถุประสงค์ 2) การบริหารจัดการและควบคุมคุณภาพ 3) เนื้อหารายวิชาและหลักสูตร 4) การบริหารจัดการเรียนรู้ 5) การจัดการเรียนการสอน และ 6) การประเมินผลการเรียนการสอน

อรุณี วงศิริวัฒน์ (2549) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมนิสิตนักศึกษาที่มีความสามารถสูง ตามทฤษฎีพุปญญาของการดเนอร์ ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบการจัดการศึกษาประกอบไปด้วย 1) หลักการและวัตถุประสงค์ 2) การบริหารจัดการ 3) หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 4) กิจกรรมหอพักแบบศูนย์การเรียนรู้

สุภาพร ชินชัย (2551) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ : กรณีศึกษาโรงเรียนเรียนรวมในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยที่ได้มีดังนี้ 1) โรงเรียนยังมีปัญหาในการจัดการเรียนรวมในส่วนของการขาดความรู้ของครุในเรื่องการคัดกรองเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทมีความบกพร่องทางด้านการเรียนรู้และสามารถสั่น震ผิดปกติ ความรู้ในเรื่องเทคนิคการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ความรู้เรื่องของการกระตุนพัฒนาการเบื้องต้น เด็กนักเรียนปกติมีเจตคติที่ไม่ดีต่อเพื่อนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กที่มีความต้องการพิเศษเองยังปฏิเสธความบกพร่องของตัวเองอยู่ทำให้ไม่ได้รับความช่วยเหลือ และผู้ปกครองที่ยังขาดการเอาใจใส่ช่วยเหลือบุตรหลานของตนเองอย่างเต็มที่ 2) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาวิธีการที่เหมาะสมสามารถแก้ไขปัญหาได้จริงตรงตามสภาพการณ์ที่เป็นจริงสนับสนุนส่งเสริมให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรวมเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัย ตั้งแต่การคิดค้นหาปัญหาการหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดจากปัจจัยภายในและภายนอกโรงเรียน เกิดเป็นโครงการในการแก้ปัญหา 7 โครงการ ได้แก่ โครงการคัดกรองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โครงการเทคโนโลยีการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษและประเภท โครงการเพื่อนช่วยเพื่อน โครงการสร้างเจตคติที่ดีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้แก่เด็กปกติ โครงการให้ความรู้เด็กที่มีความต้องการพิเศษในเรื่องการพัฒนาการควบคุมตนเอง โครงการส่งเสริมพัฒนาการด้านการรับความรู้สึกและการใช้กล้ามเนื้อ

ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาปัจจัยภายในโรงเรียน และโครงการผู้ปกครองสอนลูก ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาปัจจัยภายนอกโรงเรียน ในการดำเนินโครงการทุกโครงการมีการประเมินผลร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและผู้รับผิดชอบโครงการในระหว่างการดำเนินงาน 3 รอบ เพื่อนำปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาปรับปรุงแก้ไข และนำไปปฏิบัติใหม่จนบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ 3) การใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและเทคนิค F.S.C. สามารถสนับสนุนส่งเสริมให้ฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่การค้นหาปัญหาและความต้องการ การกำหนดแนวทางและวางแผนในการแก้ปัญหา การลงมือปฏิบัติ และการประเมินผล ทำให้ฝ่ายต่างๆ เกิดการเรียนรู้จากการกระทำด้วยตนเอง ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรวมในชุมชนของตนเองอย่างยั่งยืน 4) ได้รูปแบบการจัดการเรียนรวม สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนกรณีศึกษาคือ APACP Model

จิตประภา ศรีอ่อนและคณะ (2551) ได้ศึกษาเรื่องการรับรู้ข้อมูลด้านสุขภาพของกลุ่มผู้พิการทางการได้ยิน กรณีศึกษา : สถานศึกษาสำหรับผู้พิการทางการได้ยิน (โรงเรียนโสตศึกษา) ผลการศึกษาพบว่า 1) การให้ความรู้ด้านสุขภาพในโรงเรียนโสตศึกษา เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นเนื้อหัวข้อเป็นสำคัญ (Subject Centered) และกระบวนการจัดการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียน 2) การให้ความรู้ด้านสุขภาพในโรงเรียนโสตศึกษา ผ่านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรและกิจกรรมหรือโครงการด้านสุขภาพ จากเครือข่ายด้านสุขภาพเข่นเดียวกับโรงเรียนทั่วไป 3) สื่อการเรียนการสอนความรู้ด้านสุขภาพมีข้อจำกัดทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพ ขาดแคลนสื่อด้านสุขภาพเฉพาะกลุ่มผู้พิการทางการได้ยิน ที่สามารถนำไปใช้ได้ทั้งภายในโรงเรียนและนอกโรงเรียน 4) นักเรียนผู้พิการทางการได้ยินมีปัญหาด้านความสามารถรับรู้ข้อมูลด้านสุขภาพและการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับมาก สาเหตุจากตัวนักเรียน ครูผู้สอน การสื่อสาร การจัดการเรียนรู้ สื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก 5) ข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลด้านสุขภาพมีสาเหตุจากปัญหาเรื่องการสื่อสาร การอ่านและการเขียนภาษาไทยไม่ค่อยล่อง และการขาดแคลนสื่อพิเศษเฉพาะกลุ่มผู้พิการทางการได้ยิน 6) สื่อการเรียนการสอนด้านสุขภาพที่เหมาะสมสำหรับผู้พิการทางการได้ยินควรจะเป็นสื่อพิเศษ ที่จัดทำขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการและสอดคล้องกับวิชีวิตของคนหูหนวกที่ใช้ภาษามือเป็นภาษาในการสื่อสาร ใช้ตัวเป็นตัวในการรับรู้ผ่านภาษามือ และการมีข้อจำกัดในการอ่าน และการเขียนภาษาไทย และ 7) บทเรียนที่นำไปใช้ในการทดลองสอนในการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ผู้เรียนสามารถรับรู้ข้อมูลด้านสุขภาพ และทำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ดี ผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด (ร้อยละ 79.25) สามารถนำไปเป็นโครงการนำร่อง เพื่อการวิจัยและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านสุขภาพของกลุ่มผู้พิการทางการได้ยินที่เหมาะสม สามารถตอบสนองต่อความต้องการจำเป็น และสอดคล้องกับวิชีวิตของคนหูหนวกทั้งสามารถสร้างผู้นำคนพิการทางการได้ยินด้านสุขภาพได้

กิ่งเพชร ส่งเสริม (2552) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้น ที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) การสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนสื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล 2) การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษใน

โรงเรียนประถมศึกษา 2.1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการใช้รูปแบบจัดการเรียนรวมแบบคลาสชั้น 2.1.1) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กปกติ พบร้า มีความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองและกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กปกติ 2.1.2) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ พบร้า มีความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองและกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (ระดับ 1) พบร้า เด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีอิทธิพลกับเกณฑ์จะมีผลการเรียนอยู่ในระดับดี 2.1.4) คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3) พบร้า เด็กปกติมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีอิทธิพลกับเกณฑ์จะมีผลการเรียนอยู่ในระดับดีสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีอิทธิพลกับเกณฑ์มีผลการเรียนอยู่ในระดับดีมากกว่าเกณฑ์ 2.2) ประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคลาสชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาของครูผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครอง พบร้า ครูผู้บริหาร นักเรียนและผู้ปกครอง มีความพึงพอใจต่อรูปแบบในแต่ละด้านและรวมอยู่ในระดับมาก 3) การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคลาสชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบร้า ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมของรูปแบบทุกข้อความและโดยรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด

สภาน ชัยวัฒนกุลวานิช (2556) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาทางเลือกเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ : กรณีศึกษาเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการจัดการศึกษาทางเลือกเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ด้านรูปแบบการจัดการศึกษาทางเลือก มี 4 รูปแบบ คือสถานศึกษารูปแบบพิเศษ นวัตกรรมการศึกษา การจัดโปรแกรมพิเศษ และการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร ด้านหลักสูตร มุ่งเน้นเนื้อหาวิชาการ การสร้างทักษะและการเรียนรู้ที่หลากหลาย และการบำบัดรักษา ด้านหลักการสำคัญ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การพัฒนาศักยภาพนักเรียนเป็นรายบุคคล กระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจ และตระหนักถึงคุณค่าในตัวเอง การสร้างการเปลี่ยนแปลงผู้เรียนอย่างเป็นระบบ การกระจายโอกาสทางการศึกษา การร่วมมือของภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม 2) สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาทางเลือก ประกอบด้วย สภาพการจัดการศึกษา 7 ประการ ดังนี้ 21) การบริหารจัดการในรูปแบบคณะกรรมการระดับประเทศ และระดับหน่วยงาน 22) การสนับสนุนในด้านนโยบาย วิชาการและทรัพยากร 23) นวัตกรรมการสอนแบบสองภาษาสำหรับเด็กทุกнационаลตามแนวทางการศึกษา วอลดอร์ฟ 24) การฝึกอบรมครุที่เป็นระบบต่อเนื่องสม่ำเสมอ 2.5) เครือข่ายการดำเนินงานในรูปแบบการมี

ส่วนร่วม 2.6) การนิเทศ กำกับและติดตามที่เป็นระบบอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องโดยใช้เทคนิค การนิเทศแบบเยี่ยมชั้นเรียน และการนิเทศแบบ Mentoring และ 2.7) การวิจัยประเมินผลมีการวิจัยประเมินผลทุกระยะทั้งระดับโรงเรียน ระดับโครงการ มีการเผยแพร่ผลงานวิจัย และสภาพปัจจุบัน อัตราがらังคຽและงบประมาณดำเนินงานมีไม่เพียงพอ ความรู้และความสามารถของครุยังไม่พอและนักเรียนมีความพิการซ้ำซ้อน และ 3) รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีชื่อเรียกว่า AVS Model ประกอบด้วยแนวการเรียนรู้ที่มีลักษณะยืดหยุ่น มีความเป็นอิสระและมีการบูรณาการเนื้อหา 3 ส่วนเข้าด้วยกัน ดังนี้ ทักษะทางวิชาการ ทักษะทางอาชีพ และทักษะทางสังคม โดยมีบริการสนับสนุน 6 บริการ ได้แก่ 3.1) การให้คำปรึกษา 3.2) การสนับสนุนการเรียนรู้ 3.3) การสอนและการเรียนรู้ 3.4) เทคโนโลยีสื่อสำนักความหลากหลาย 3.5) การบริการพิเศษ และ 3.6) การนิเทศ กำกับและติดตาม ทั้งนี้ต้องมีทัศนคติที่ดีและได้รับความร่วมมือ จากภาคีเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยมีปัจจัยพื้นฐาน 4 ประการ คือ ความรู้ ความเข้มแข็ง ความร่วมมือและความชัด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 **ประชากร** คือ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่กำลังศึกษาอยู่ที่สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสงขลา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

3.1.2 **กลุ่มตัวอย่าง** คือ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่กำลังศึกษาอยู่ที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองสงขลาที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2558 ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย รวมจำนวน 12 คน ครูผู้สอน คนพิการ และผู้บริหารของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองสงขลา จำนวน 8 คน และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 10 ท่าน ประกอบด้วยผู้แทนจากศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองสงขลา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และสมาคมคนหูหนวกจังหวัดสงขลา ได้กลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

3.2.1 ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากหนังสือวารสารวิชาการ วารสารอิเล็กทรอนิกส์ในฐานข้อมูลที่น่าเชื่อถือทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ได้แก่ TCI, Scopus และ SIS เป็นต้น โดยนำเนื้อหามาพัฒนาเป็นประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์สภาพและปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยมีตัวอย่างประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไป

1.1) นักเรียน เรียนอยู่ชั้นอะไร เพื่อนักเรียนในห้องมีกี่คน แบ่งเป็นชายกี่คน หญิงกี่คน

1.2) นักเรียนช่วยเล่าประสบการณ์ในการมาเรียนที่นี่ได้อย่างไร ตั้งแต่เริ่มสมัครจนกระทั่งปัจจุบัน

2) สภาพและปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบ

2.1) นักเรียนทราบหรือไม่ว่าตนเองได้รับการศึกษาในรูปแบบการศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นอย่างไร

2.2) สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูเป็นอย่างไร มีความพึงพอใจหรือไม่ อย่างไร

2.3) นักเรียนมีปัญหา และอุปสรรคเกี่ยวกับวิธีสอน หรือเนื้อหาการเรียนการสอน หรือการสื่อสาร อะไรบ้าง อย่างไร

2.4) นักเรียนต้องการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนในเรื่องใดบ้าง อย่างไร โปรดอธิบาย

3.2.2 ผู้วิจัยตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของประเด็นต่างๆ ที่ใช้ในการสัมภาษณ์สภาพและปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาพิเศษ ด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน และด้านหลักสูตรและการสอน โดยผลการตรวจสอบความตรง (Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ ทุกข้อคำถามมีค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (วงกลม ไตรวิจิตรคุณ : 2550) และมีการปรับแก้ภาษาและข้อความตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิโดยคงความหมายของข้อคำถามเดิม ทั้งนี้เพื่อให้มีความเข้าใจและซัดเจนในข้อคำถามมากยิ่งขึ้น

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 ขั้นตอนที่ 1 การสัมภาษณ์นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินด้วยแบบสัมภาษณ์สภาพและปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ที่ลະคนด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) นักเรียนจำนวน 12 คน ผ่านล่วงภาษาเมืองจากนั้นยังสัมภาษณ์ครูผู้สอนและผู้บริหาร จำนวน 8 คน ในประเด็นที่เกี่ยวข้องตั้งกล่าวข้างต้นด้วย โดยการสัมภาษณ์ทั้ง 2 กลุ่มจะต้องขออนุญาตบันทึกเสียงระหว่างการสนทนาก่อน

3.3.2 ขั้นตอนที่ 2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในประเด็น “แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน” โดยมีผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม จำนวน 10 ท่าน ประกอบด้วยผู้แทนจากศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองสงขลา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และสมาคมคนพูดยาก จังหวัดสงขลา โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินรายการ (Moderator) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มได้มีส่วนร่วมในการระดมสมอง (Brainstorming) ร่วมกันในการสนทนากลุ่ม

ดังกล่าวมีการจัดล่ามภาษาเมืองจำนวน 2 คน เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกด้านการสื่อสารให้กับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและรับรู้ข้อเสนอในประเด็นต่างๆ ตลอดระยะเวลาในการสนทนากลุ่ม และจะต้องขออนุญาตบันทึกเสียงระหว่างการสนทนากลุ่มด้วย โดยมีตัวอย่างประเด็นในการสนทนากลุ่ม ดังนี้

แนวทางการจัดการศึกษาอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินความลักษณะเป็นอย่างไรในหัวข้ออย่าง ต่อไปนี้

- 1) หลักสูตร ควรเป็นอย่างไร
- 2) กระบวนการจัดการเรียนรู้ ควรเป็นอย่างไร
- 3) สื่อการสอน ควรเป็นอย่างไร
- 4) การวัดและประเมินผล ควรเป็นอย่างไร

3.4 การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเหลี่า (Triangulation) ซึ่งประกอบด้วยการตรวจสอบสามเหลี่าด้านข้อมูล (Data Triangulation) และการตรวจสอบสามเหลี่าด้านวิธีการรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) โดยการตรวจสอบสามเหลี่าด้านข้อมูล (Data Triangulation) จากแหล่งบุคคลหลายกลุ่ม ได้แก่ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ครูผู้สอน และผู้บริหาร สำหรับการตรวจสอบสามเหลี่า ด้านวิธีการรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก การศึกษาเอกสารการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม

3.5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) ในประเด็นสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และการสนทนากลุ่มผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการจับใจความสำคัญและสร้างข้อสรุปร่วมกันในประเด็นแนวทางการจัดการศึกษาอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน นอกจากนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มในรูปแบบการบรรยายเป็นข้อความ และการอ้างถึงข้อความที่ได้จากการสัมภาษณ์ (ผู้วิจัยจะไม่ระบุชื่อจริงแต่จะระบุนามแฝงแทน)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน” ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิจัยเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน และปัญหา การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ 1 คือ ผู้บริหาร และครูผู้สอนคนพิการ จำนวน 8 คน ที่ปฏิบัติงานอยู่ที่ศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองสงขลา พบร้า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 75 และที่เหลือเป็นเพศชาย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และที่มีประสบการณ์ในการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน น้อยกว่า 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 62.50 มากที่สุด และที่เหลือมีประสบการณ์ในการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน 1-3 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.50 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ 1

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	8	100.00
ชาย	2	25.00
หญิง	6	75.00
ประสบการณ์ในการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	8	100.00
น้อยกว่า 1 ปี	5	62.50
1 - 3 ปี	3	37.50

กลุ่มตัวอย่างที่ 2 คือ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จำนวน 12 คน ที่ศึกษาอยู่ที่ศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองสงขลา พบร้า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 75 ที่เหลือเป็นเพศชาย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และกำลังศึกษาอยู่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมากที่สุด จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 58 ส่วนที่เหลือกำลังศึกษาอยู่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 42 ตามลำดับ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

ข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	12	100.00
ชาย	3	25.00
หญิง	9	75.00
ระดับที่กำลังศึกษาอยู่		
มัธยมศึกษาตอนต้น	12	100.00
มัธยมศึกษาตอนปลาย	5	42.00
	7	58.00

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการศึกษาอกรอบโรงเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

2.1 สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาอกรอบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ผู้วิจัยของนำเสนอสภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาอกรอบโรงเรียนเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

2.1.1 ด้านหลักสูตร

หลักสูตรที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษาอกรอบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเป็นหลักสูตรการศึกษาอกรอบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสาระการเรียนรู้ 5 สาระ ประกอบด้วย 1. สาระทักษะการเรียนรู้ 2. สาระความรู้พื้นฐาน 3. สาระการประกบ喻 4. สาระทักษะการดำเนินชีวิต และ 5. สาระการพัฒนาสังคม โดยหลักสูตรดังกล่าวไม่มีการปรับหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่น ความสอดคล้อง และเหมาะสม ตรงตามความต้องการจำเป็นของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เป็นหลักสูตรเดียวกันกับนักเรียนทั่วไป ใช้ระยะเวลาในการเรียนทั้งหมด 2 ปี 4 ภาคเรียน แบ่งออกเป็นระบบประถมศึกษา 56 หน่วยกิต และระดับมัธยม 76 หน่วยกิต

“...หลักสูตรมันไม่มีเฉพาะของคนพิการ เราใช้หลักสูตรคนปกติ...”

“...ใช้หลักสูตรเดียวกันหมด แต่มาปรับการเรียนรู้ของเด็ก ความยากง่ายของเนื้อหาเท่านั้นเอง...”

“...ใช้หลักสูตรพื้นฐานเลย ไม่ได้มีแยกเฉพาะความพิการ...”

“...ใช้หลักสูตรปกติของ กศน.ในการเรียนการสอน เพราะเขาเรียนได้ แต่ความยากง่ายในการสอนและกิจกรรมที่จัดก็ปรับให้เข้ากับการเรียนรู้ของเข้า...”

2.1.2 ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้

การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแผนการสอนรายวิชาต่างๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยใน 1 วิชา จะใช้เวลาในการเรียนทั้งสิ้น 3 สัปดาห์ สามารถแบ่งออกเป็นระดับประถมศึกษา เจริญทุกๆ วันอังคาร ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจะเรียนทุกๆ วันพุธทั้งสิ้น แต่สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่ทำงานแล้วจะเรียนทุกๆ วันอาทิตย์ ซึ่งสามารถมาเรียนได้ทุกระดับ วิธีการสอนส่วนใหญ่ครูจะให้นักเรียนลอกตามกระดาน ไม่มีการอธิบายรายละเอียดของเนื้อหาด้วยภาษาเมือง มีการสั่งการบ้านให้นักเรียนเอกสารลับไปทำที่บ้าน และมีการทำแบบฝึกหัด

“...สอน 3 สัปดาห์ แล้วก็แต่ละคนก็คือ บางคนเขาก็ภาษาเมืองได้บ้างไม่ได้บ้าง บางคนก็ไม่ได้เลยก็คือจะแยกวัน...”

“...เอาหนังสือให้ลอก และนำกลับไปทำที่บ้านเป็นการบ้าน ครูไม่อธิบาย...”

“...เราก็สอนปกติ มีการทำแบบฝึกหัด เดียวพอเด็กเครียดเราแก้ให้ระบายสี...”

“...จะเป็นการจดจากกระดาน และทำรายงาน ลอกตามหนังสือ...”

2.1.3 ด้านสื่อการสอน

การจัดการเรียนการสอนปัจจุบัน ผู้สอนจัดให้มีสื่อประกอบการเรียนการสอน ในรายวิชาต่างๆ ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย หนังสือเรียนประจำวิชา เพื่อใช้อ่านประกอบการเรียน การสอน วิดีทัศน์ที่มีจอล่ามภาษาเมืองกรรมเทคโนโลยีการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ สื่อ CAI คอมพิวเตอร์ และรูปภาพประกอบ นำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง

“...ใช้สื่อแผ่นชีดี ของกรมเทคโนโลยี เขาจะผลิตมา...”

“...แต่เราจะเอาสื่อเสริมพากพาก หรืออะไรอย่างนี้มา มีบ้างเปิดอะไรให้เข้าดู...

“...ก็ต้องใช้สื่อมากกว่าหนึ่งอันให้เด็กฟัง ใช้สื่อ CAI คอมพิวเตอร์...”

2.1.4 ด้านการวัดผลและประเมินผล

การวัดผลและประเมินผลสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินใช้วิธีการเหมือนกันกับนักเรียนทั่วไป คือ มีการสอบ ทั้งการสอบกลางภาคและปลายภาค คะแนนเก็บจากการเข้าชั้นเรียน การทำรายงาน และกิจกรรมในชั้นเรียน แต่สิ่งที่ต่างก็คือ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินต่างจากนักเรียนทั่วไป คือ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะมีกิจกรรมพัฒนาชีวิต ซึ่งนักเรียนต้องเข้าเรียนทุกคนให้ครบคนละ 200 ชั่วโมง จึงจะสามารถจบการศึกษาในภาคการศึกษานั้นๆ ได้

“...วิธีการก็คือการทำรายงานส่ง ภาระเรียน สอบเก็บคะแนน และก็สอบปลายภาค...”

“....ก็คือ กพช.เนี่ยจะเป็นส่วนหนึ่ง กพช. ต้องครบ 200 ชั่วโมง...”

“...วัดผล ประเมินผล ก็ใช้แบบเดียวกันทั้งสถานศึกษา...”

“...ข้อสอบยากมาก มัวไปไม่รู้ถูกหรือผิด ไม่มีภาษาเมือง...”

“... เพราะว่าเหมือนเวลาสอบ เกณฑ์จะใช้เกณฑ์เดียวกัน...”

2.2 ปัญหาในการจัดการศึกษาระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินผู้วัยจักษอนนำเสนอปัญหาของการจัดการศึกษาระบบเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

2.2.1 ด้านหลักสูตร

เนื่องจากหลักสูตรที่ใช้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน คือ หลักสูตรการศึกษาระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นหลักสูตรเดียวกับเด็กที่ใช้ร่วมกับนักเรียนทั่วไปทั้งประเทศ ไม่ได้แยกเป็นหลักสูตรเฉพาะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เนื้อหา

บางอย่างยกเกินไปไม่สามารถสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินได้ บางอย่างก็ไม่จำเป็นที่จะสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ผู้สอนต้องปรับเนื้อหือตัดเนื้อหาที่จะสอนเองให้ตรงกับพัฒนาการของนักเรียนแต่ละบุคคล เพราะไม่มีหลักสูตรเฉพาะนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินทำคะแนนได้น้อยทำให้ภาพรวมเกรดเฉลี่ย ศคน. อำเภอเมืองลดลง

“... เพราะว่าเราใช้หลักสูตรกลาง ใช้หลักสูตรพื้นฐานอย่างเดียว มันไม่ได้ตอบสนองทุกกลุ่ม...”

“... เราหนักใจมากในเรื่องของหลักสูตรมากกว่า เพราะเราใช้หลักสูตรเรียนร่วมกับนักศึกษาปกติ...”

“... หลักสูตรให้จัดไปเฉพาะเลยค่ะ ตอนนี้ใช้หลักสูตรของเด็กปกติเรา ก็ต้องมาดึงเนื้อหาอook...”

“... บางที่เด็กเข้าสอบ เด็กทำคะแนนสอบปีเด้น้อยกว่าเด็กปกติก็จะทำให้ภาพรวมของศคน. อำเภอเมือง คือเกรดเฉลี่ยลดลง...”

2.2.2 ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้

การจัดกระบวนการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีปัญหาหลักสองประการ คือ ประการแรก การสื่อสาร การสื่อสารกันระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียนค่อนข้างมีปัญหา เนื่องจากผู้สอนมีทักษะด้านการสื่อสารด้วยภาษาไทยไม่เพียงพอ จึงไม่สามารถสนทนากับอธิบายเนื้อหาในรายวิชาต่างๆ เป็นภาษาไทยให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเข้าใจได้ ส่วนใหญ่จะใช้การสื่อสารโดยการเขียนภาษาไทยเป็นประโยชน์ง่ายๆ ไม่ซับซ้อน เพื่อให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินสามารถเข้าใจได้ และประการที่สอง ความสามารถทางภาษา นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินส่วนใหญ่มีความสามารถทางภาษาไทย ทึ้งการอ่านและการเขียนไม่เหมาะสมกับระดับและวัยเดียวกัน เมื่อเทียบกับนักเรียนทั่วไป ซึ่งปัญหาความสามารถทั้งการอ่านและการเขียนภาษาไทย ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน ในระดับที่สูงขึ้น นักเรียนไม่สามารถอ่านเอกสาร หนังสือ หรือข้อสอบที่เป็นภาษาไทยได้เข้าใจอย่างชัดเจน และนักเรียนไม่สามารถเขียนภาษาไทยที่เป็นภาษาเขียนได้อย่างถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ภาษาไทย

“... การสื่อสารของครู คือใช้การเขียนโต้ตอบ บางครั้งครูก็หัวเราะกับภาษา...”

“...ใช้ภาษาไทยบ้างเล็กน้อย...”

“...ภาษาไทยไม่ชัดเจน ไม่เข้าใจความหมาย...”

“...สื่อสารลำบาก เพราะครูไม่ได้ใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร...”

“...บางทีก็เขียนผิด แล้วก็ให้เขียนอะไรซักๆพ่อจะหงุดหงิด เรื่องภาษาไทยเหมือนเขียนผิดบางคำ...”

“...ปัญหาการเขียน ภาษาไม่ธรรมชาติจ่ายๆ...”

“...การเขียนของคนทุกหน้ากล้าบาก ครูไม่อธิบาย ลอกตามหนังสือ...”

“...ไม่มีล่ามเลยไม่ได้ความรู้...”

“...อยากรู้จะให้ล่ามมาช่วยในการเรียนการสอน บางครั้งสื่อสารแล้วมีการผิดพลาด ก็อยากได้ล่าม ล่ามก็ไม่พอ ไม่มีล่าม...”

“...ไม่มีล่ามช่วยสื่อสาร...”

2.2.3 ด้านสื่อการสอน

สื่อการเรียนการสอนยังไม่สอดคล้องกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน การรับรู้ด้วยภาพ ส่วนใหญ่เป็นสื่อทั่วๆไป ส่วนมากจะเป็นหนังสือ แต่สื่อที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียนยังไม่เพียงพอ ขาดสื่อที่เป็นภาพประกอบ หรือภาพเคลื่อนไหว บางครั้งมีความจำเป็นต้องใช้สื่อที่ค้นคว้าจากอินเตอร์เน็ตมาประกอบการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังขาดสื่อที่มีการอธิบายด้วยภาษาไม่ประกอบในรายวิชาต่างๆ ยังไม่ครบตามระดับชั้นเรียนต่างๆ

“...สื่อ หนังสือส่วนมาก และสื่อข้างนอกที่หาได้จากอินเตอร์เน็ต...”

“...แต่ไม่น้อยครูก็ต้องมาจัดทำเอง ตามความเหมาะสม...”

“...ถ้าสื่อหนังสือนั้นพอ แต่ยังไม่ตรงกันคนที่ใช้ เช่น ที่ผมบอก ถ้าพิการหู น่าจะมีสื่อเฉพาะของเข้า...”

2.2.4 ด้านการวัดผลและประเมินผล

การวัดผลและประเมินผลการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนั้น จะปัญหาจากการวัดผลโดยการสอบ ซึ่งจะใช้ข้อสอบมาตรฐานเดียวกันมาจากการส่วนกลาง คือ สอบกกลางภาค และปลายภาค ทำให้นักเรียนทำคะแนนสอบได้น้อย นักเรียนจะมีปัญหาในการอ่านข้อสอบไม่ออก ไม่เข้าใจคำถาม จึงไม่สามารถทำข้อสอบได้คะแนนดี

“...ข้อสอบยากมาก เดาในการสอบเพราจะข้อสอบเป็น ก. ช. ค. ง. มีติกบ้างผ่านบ้าง...”

“...มีปัญหาเด็กประถมเราจะต้องออกแบบแบบเอง คือ ดูจากการประเมิน การพัฒนาการเหมือนกับบางคนแบบว่าสามารถเขียนได้แต่ยังผสมสร่ายังไม่คล่อง...”

“...มันไม่มีอะไรเพิ่มเติม เมื่อตอนเพื่อน เมื่อตอนเด็กปกติหมดเลย จะมาวัดว่าที่เป็นเด็กพิการจะได้มากกว่าได้มั้ย...”

“...เข้าไม่เข้าใจ บางครั้งเข้าอ่านแล้วเข้าไม่รู้เรื่อง พอกะแนนอนก็ไม่ผ่าน...”

“...ก็เขามาสอบแก้ตัว ถ้าคนไหนตกก็มาสอบแก้ตัว พอสอบแก้ตัวเรา ก็ออกข้อสอบให้เองมันก็ง่ายนั่น...”

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการจัดการศึกษานอกรอบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ได้แก่ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 10 ท่าน ประกอบด้วยผู้แทนจาก ศูนย์การศึกษานอกรอบและ การศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมืองสงขลา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสงขลา สมาคมคนพูดยากลุ่มจังหวัดสงขลา และคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

3.1 ด้านหลักสูตร

3.1.1 ควรมีนำหลักสูตรแกนกลางของกศน. นawi เคราะห์แยกย่อยออกมาระบบทั้งหมด เฉพาะความพิการ โดยยึดหลักสูตรแกนกลางของ กศน. เป็นหลัก

3.1.2 ควรมีกลุ่มรายวิชาเลือกตามประเภทความพิการที่เหมาะสม การเลือกรายวิชา เลือกบังคับ ควรเลือกให้เหมาะสมกับประเภทความพิการ และตามความชอบของเด็ก เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ควรเรียนงานประดิษฐ์ สื่อมัลติมีเดีย ทำขนม อาหาร ศิลปะ สิ่งสวยงามต่างๆ เป็นต้น

3.1.3 ควรมีคู่มือหรือเอกสารประกอบการจัดหลักสูตรสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยินคู่มือการเรียน แผนการสอน การจัดการเรียนรู้ ควรมีภาพภาษา มีอักษร ไม่มีตัวอักษรน้อยๆ ครุครวมคู่มือ และนักศึกษาที่ควรมีเอกสารการเรียนด้วย

3.1.4 ควรมีการประชุมและพัฒนาหลักสูตรตามประเภทความพิการอย่างสม่ำเสมอ โดยมีการประชุมทุกๆ ภาคเรียน เพื่อปรับตัวชี้วัด จุดประสงค์ เป้าหมายระยะสั้น-ยาว ให้เหมาะสมตามศักยภาพของเด็ก

3.1.5 ควรมีการติดตามการใช้หลักสูตร ประเมินผลหลักสูตร ทุกครั้งที่มีการสอบวัดความรู้ เพื่อปรับปรุงพัฒนาในการเรียนครั้งต่อไป

3.1.6 ควรมีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) เพื่อปรับปรุงเป้าหมายระยะสั้น และประเมินการใช้หลักสูตร มีการทำ IEP อย่างต่อเนื่อง และต่อด้วยการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan : IIP)

3.1.7 ควรมีหลักสูตรเฉพาะความพิการของเด็กแต่ละประเภท

3.1.8 ควรมีการจัดทำหลักสูตรการศึกษานอกรอบที่เป็นหลักสูตรเฉพาะสำหรับนักศึกษา คนพิการ แยกตามประเภทความพิการ

3.1.9 หลักสูตรควรมีความยืดหยุ่น สามารถปรับให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของนักเรียนที่มีบกพร่องทางการได้ยิน

3.2 ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้

3.2.1 ความมีการอบรมเรื่อง วิธีการสอนเด็กแต่ละประเภทความพิการให้แก่ครุสอนคนพิการ และผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง และสมำเสมอ

3.2.2 ครรจัดให้มีการจ้างล่ามภาษาไม่มากช่วยแปลในห้องเรียน และกิจกรรมการเรียน การสอนตลอดหลักสูตร

3.2.3 ครรจัดให้มีผู้ช่วยในการทบทวนบทเรียน ให้คำปรึกษา และแนะนำการทำรายงาน หรือการทำการบ้าน เป็นที่ปรึกษาด้านภาษาไทย ทั้งการอ่านและการเขียน

3.3 ด้านสื่อการสอน

3.3.1 ความมีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมสมกับนักศึกษาพิการแต่ละประเภท

3.3.2 ความมีการจัดสรรงบประมาณสำหรับการทำสื่อประกอบการเรียนการสอน

3.3.3 ความมีการอบรมให้ความรู้ในการผลิตสื่อและประยุกต์ใช้สื่อในการจัดการเรียน การสอน

3.4 ด้านการวัดผลและประเมินผล

3.4.1 ความมีวิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายสอดคล้องกับศักยภาพของนักศึกษา พิการ เช่น การประเมินตามสภาพจริง ขั้นงานทุกขั้นประเมินตามศักยภาพของเด็ก การสังเกตพฤติกรรม และแบบทดสอบ เป็นต้น

3.4.2 ความมีการปรับเครื่องมือในการประเมินผลให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพ ของนักศึกษาพิการแต่ละประเภท

3.4.3 ความมีการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาพิการแต่ละประเภท

3.4.4 ความมีการประเมินตามพัฒนาการของเด็กแต่ละคน

3.4.5 ความมีความยืดหยุ่น เพิ่มเวลาในการทำแบบทดสอบ และเวลาในการทำงานให้ นักศึกษาพิการมากขึ้นกว่าปกติ

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1. ความมีการจัดสรรงบประมาณในการจัดการศึกษาอกรอบโรงเรียนสำหรับ นักศึกษาคนพิการโดยเฉพาะ

2. ความมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการระดับประเทศในการจัดการศึกษาอกรอบ โรงเรียนสำหรับนักศึกษาคนพิการโดยมีผู้เข้าร่วมระดับผู้บริหารที่กำหนดนโยบาย และขับเคลื่อน นโยบายไปสู่การปฏิบัติ

3. ความมีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในการจัดการศึกษาอกรอบโรงเรียน สำหรับนักศึกษาคนพิการทุกประเภท ทั้งภาครัฐ และเอกชน

4. ความมีการจัดตั้งศูนย์บริการช่วยเหลือนักศึกษาคนพิการประจำ กศน. จังหวัด

5. ความมีการจัดทำหลักสูตรการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เฉพาะประเภทความพิการ
6. ความมีการจัดทำคู่มือ และแนวทางการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาพิการเฉพาะประเภทความพิการ และเอกสารประกอบการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาพิการแต่ล่ะประเภท
7. ความมีการจัดฝึกอบรมครุภัณฑ์สอนคนพิการ ให้มีความรู้ความสามารถในการสอนนักศึกษาคนพิการแต่ล่ะประเภท
8. ความมีการจัดสรรตำแหน่งครุภัณฑ์สอนคนพิการให้มีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ
9. ความมีการบรรจุครุภัณฑ์สอนที่เป็นคนพิการให้เหมาะสมตามประเภทความพิการ และคุณสมบัติที่เหมาะสมตามเกณฑ์
10. ควรจัดสวัสดิการค่าตอบแทนพิเศษให้ครุภัณฑ์สอนคนพิการ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาระบบโรงเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ผลจากการศึกษาครั้งนี้สามารถสรุปผล และอภิปรายผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

1) ด้านหลักสูตร

หลักสูตรที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษาระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเป็นหลักสูตรการศึกษาระบบโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสาระการเรียนรู้ 5 สาระ ประกอบด้วย 1. สาระทักษะการเรียนรู้ 2. สาระความรู้พื้นฐาน 3. สาระการประ同胞อาชีพ 4. สาระทักษะการดำเนินชีวิต และ 5. สาระการพัฒนาสังคม โดยหลักสูตรดังกล่าวไม่มีการปรับหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่น ความสอดคล้อง และเหมาะสม ตรงตามความต้องการจำเป็นของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เป็นหลักสูตรเดียวกันกับนักเรียนทั่วไป ใช้ระยะเวลาในการเรียนทั้งหมด 2 ปี ภาคเรียน แบ่งออกเป็นระบบประถมศึกษา 56 หน่วยกิต และระดับมัธยม 76 หน่วยกิต

2) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้

การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแผนการสอนรายวิชาต่างๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยใน 1 วิชา จะใช้เวลาในการเรียนทั้งสิ้น 3 สัปดาห์ สามารถแบ่งออกเป็นระดับประถมศึกษาจะเรียนทุกๆ วันอังคาร ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจะเรียนทุกๆ วันพุธทั้งหมด แต่สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่ทำงานแล้วจะเรียนทุกๆ วันอาทิตย์ ซึ่งสามารถมาเรียนได้ทุกระดับ วิธีการสอนส่วนใหญ่คือให้นักเรียนลอกตามกระดาน ไม่มีการอธิบายรายละเอียดของเนื้อหาด้วยภาษาเมือง มีการสั่งการบ้านให้นักเรียนเอกสารลับไปทำที่บ้าน และมีการทำแบบฝึกหัด

3) ด้านสื่อการสอน

การจัดการเรียนการสอนปัจจุบัน ผู้สอนจัดให้มีสื่อประกอบการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆ ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย หนังสือเรียนประจำวิชา เพื่อใช้อ่านประกอบการเรียน การสอน วิดีทัศน์ที่มีจุดล่ามภาษา มีของเล่นเทคโนโลยีการศึกษา กระ功劳ห์ศึกษาธิการ สื่อ CAI คอมพิวเตอร์ และรูปภาพประกอบ นำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง

4) ด้านการวัดผลและประเมินผล

การวัดผลและประเมินผลสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินใช้วิธีการเหมือนกับนักเรียนทั่วไป คือ มีการสอบ ทั้งการสอบกลางภาคและปลายภาค คะแนนเก็บจากการเข้าชั้นเรียน การทำงานงาน และกิจกรรมในชั้นเรียน แต่สิ่งที่ต่างก็คือ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินต่างจากนักเรียนทั่วไป คือ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะมีกิจกรรมพัฒนาชีวิต ซึ่งนักเรียนต้องเข้าเรียนทุกคนให้ครบคนละ 200 ชั่วโมงจึงสามารถจบการศึกษาในภาคการศึกษานั้น ๆ ได้

5.1.2 ปัญหาการจัดการศึกษาอกรอบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

1) ด้านหลักสูตร

หลักสูตรที่ใช้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน คือ หลักสูตรการศึกษาอกรอบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นหลักสูตรเดียวที่ใช้ร่วมกับนักเรียนทั่วไปทั้งประเทศไทย ไม่ได้แยกเป็นหลักสูตรเฉพาะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เนื้อหาบางอย่างยกเกินไปไม่สามารถสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินได้ บางอย่างก็ไม่จำเป็นที่จะสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ผู้สอนต้องปรับเนื้อหารือตัดเนื้อหาที่จะสอนเองให้ตรงกับพัฒนาการของนักเรียนแต่ละบุคคล เพราะไม่มีหลักสูตรเฉพาะนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินทำคะแนนได้น้อยทำให้ภาพรวมเกรดเฉลี่ย กศน. จำเป็นต้องลดลง

2) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้

การจัดกระบวนการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีปัญหาหลักสองประการ คือ ประการแรก การสื่อสาร การสื่อสารกันระหว่างครุผู้สอนกับผู้เรียน ค่อนข้างมีปัญหา เนื่องจากผู้สอนมีทักษะด้านการสื่อสารด้วยภาษาไทยไม่เพียงพอ จึงไม่สามารถสนทนากับอีกฝ่ายเนื้อหาในรายวิชาต่างๆ เป็นภาษาไทยให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเข้าใจได้ ส่วนใหญ่จะใช้การสื่อสารโดยการเขียนภาษาไทยเป็นประโยชน์ง่ายๆ ไม่ซับซ้อน เพื่อให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินสามารถเข้าใจได้ และประการที่สอง ความสามารถทางภาษา นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินส่วนใหญ่มีความสามารถทางภาษาไทย ทั้งการอ่านและการเขียนไม่เหมาะสมสมกับระดับและวัยเดียวกัน เมื่อเทียบกับนักเรียนทั่วไป ซึ่งปัญหาความสามารถทั้ง

การอ่านและการเขียนภาษาไทย ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน ในระดับที่สูงขึ้น นักเรียนไม่สามารถอ่านเอกสาร หนังสือ หรือข้อสอบที่เป็นภาษาไทยได้เข้าใจอย่างชัดเจน และนักเรียนไม่สามารถเขียนภาษาไทยที่เป็นภาษาเขียนได้อย่างถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ภาษาไทย

3) ด้านสื่อการสอน

สื่อการเรียนการสอนยังไม่สอดคล้องกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน การรับรู้ด้วยภาพ ส่วนใหญ่เป็นสื่อทั่วไป ส่วนมากจะเป็นหนังสือ แต่สื่อที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียนยังไม่เพียงพอ ขาดสื่อที่เป็นภาพประกอบ หรือภาพเคลื่อนไหว บางครั้งมีความจำเป็นต้องใช้สื่อที่ค้นคว้าจากอินเตอร์เน็ตมาประกอบการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังขาดสื่อที่มีการอธิบายด้วยภาษาอีก ประกอบในรายวิชาต่างๆ ยังไม่ครบตามระดับชั้นเรียนต่างๆ

4) ด้านการวัดผลและประเมินผล

การวัดผลและประเมินผลการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินนั้น จะปัญหาจากการวัดผลโดยการสอบ ซึ่งจะใช้ข้อสอบมาตรฐานเดียวกันมา จากส่วนกลาง คือ สอบกกลางภาค และปลายภาค ทำให้นักเรียนทำคะแนนสอบได้น้อย นักเรียนจะมีปัญหานในการอ่านข้อสอบปั่นผ่อนออก ไม่เข้าใจคำว่า จึงไม่สามารถทำข้อสอบได้คะแนนดี

5.1.3 แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

1) ด้านหลักสูตร

1.1) ความน่าหลักสูตรแกนกลางของกศน. มหาวิเคราะห์แยกย่อยออกมาเป็นหลักสูตรเฉพาะความพิการ โดยยึดหลักสูตรแกนกลางของ กศน. เป็นหลัก

1.2) ความมีกลุ่มรายวิชาเลือกตามประเภทความพิการที่เหมาะสมการเลือกรายวิชา เลือกบังคับ ควรเลือกให้เหมาะสมกับประเภทความพิการ และตามความชอบของเด็ก เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ควรเรียนงานประดิษฐ์ เสริมสร้าง ทำขนม อาหาร ศิลปะ สิ่งส่ายงานต่างๆ เป็นต้น

1.3) ความมีคู่มือหรือเอกสารประกอบการจัดหลักสูตรสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยินคู่มือการเรียน แผนการสอน การจัดการเรียนรู้ ความมีภาพภาษาอีก และภาพประกอบยอดๆ มีตัวอักษรน้อยๆ ครุควรมีคู่มือ และนักศึกษาที่ความมีเอกสารการเรียนด้วย

1.4) ความมีการประชุมและพัฒนาหลักสูตรตามประเภทความพิการอย่างสม่ำเสมอ โดยมีการประชุมทุกๆ ภาคเรียน เพื่อปรับตัวชี้วัด จุดประสงค์ เป้าหมายระยะสั้น-ยาว ให้เหมาะสมตามศักยภาพของเด็ก

1.5) ความมีการติดตามการใช้หลักสูตร ประเมินผลหลักสูตร ทุกครั้งที่มีการสอบ วัดความรู้ เพื่อปรับปรุงพัฒนาในการเรียนครั้งต่อไป

1.6) ความมีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) เพื่อปรับปรุงเป้าหมายระยะสั้น และประเมินการใช้หลักสูตร มีการทำ IEP อย่างต่อเนื่อง และต่อด้วย การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan : IIP)

1.7) ความมีหลักสูตรเฉพาะความพิการของเด็กแต่ละประเภท

1.8) ความมีการจัดทำหลักสูตรการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่เป็นหลักสูตรเฉพาะสำหรับนักศึกษาคนพิการ แยกตามประเภทความพิการ

1.9) หลักสูตรควรมีความยืดหยุ่น สามารถปรับให้สอดคล้องกับความต้องการ จำเป็นของนักเรียนที่มีบกพร่องทางการได้ยิน

2) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้

2.1) ความมีการอบรมเรื่อง วิธีการสอนเด็กแต่ละประเภทความพิการให้แก่ครูสอนคนพิการ และผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ

2.2) ควรจัดให้มีการจ้างครุภัณฑ์ภาษาไม่มากซ้ำไปเปลี่ยนห้องเรียน และกิจกรรมการเรียน การสอนตลอดหลักสูตร

2.3) ควรจัดให้มีผู้ช่วยในการบทหวานบทเรียน ให้คำปรึกษา และแนะนำการทำรายงาน หรือการทำกราฟบ้าน เป็นที่ปรึกษาด้านภาษาไทย ทั้งการอ่านและการเขียน

3) ด้านสื่อการสอน

3.1) ความมีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักศึกษาพิการแต่ละประเภท

3.2) ความมีการจัดสรรงบประมาณสำหรับการทำสื่อประกอบการเรียนการสอน

3.3) ความมีการอบรมให้ความรู้ในการผลิตสื่อและประยุกต์ใช้สื่อในการจัดการเรียน การสอน

4) ด้านการวัดผลและประเมินผล

4.1) ความมีวิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายสอดคล้องกับศักยภาพของ นักศึกษาพิการ เช่น การประเมินตามสภาพจริง ชี้แนวทางทุกชั้นประเมินตามศักยภาพของเด็ก การสังเกต พฤติกรรม และแบบทดสอบ เป็นต้น

4.2) ความมีการปรับเครื่องมือในการประเมินผลให้สอดคล้องและเหมาะสมกับ ศักยภาพของนักศึกษาพิการแต่ละประเภท

4.3) ความมีการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาพิการแต่ละประเภท

4.4) ความมีการประเมินตามพัฒนาการของเด็กแต่ละคน

4.5) ความมีความยืดหยุ่น เพิ่มเวลาในการทำแบบทดสอบ และเวลาในการทำงาน ให้นักศึกษาพิการมากขึ้นกว่าปกติ

5.1.4 ข้อเสนอเชิงนโยบาย

- 1) ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักศึกษาคนพิการโดยเฉพาะ
- 2) ควรมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการระดับประเทศในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักศึกษาคนพิการโดยมีผู้เข้าร่วมระดับผู้บริหารที่กำหนดนโยบาย และขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
- 3) ควรมีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักศึกษาคนพิการทุกประเภท ทั้งภาครัฐ และเอกชน
- 4) ควรมีการจัดตั้งศูนย์บริการช่วยเหลือนักศึกษาคนพิการประจำ กศน. จังหวัด
- 5) ควรมีการจัดทำหลักสูตรการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เฉพาะประเภทความพิการ
- 6) ควรมีการจัดทำคู่มือ และแนวทางการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาพิการเฉพาะประเภทความพิการ และเอกสารประกอบการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาพิการแต่ละประเภท
- 7) ควรมีการจัดฝึกอบรมครุ่นผู้สอนคนพิการ ให้มีความรู้ความสามารถในการสอนนักศึกษาคนพิการแต่ละประเภท
- 8) ควรมีการจัดสรรตราแม่ครุ่นผู้สอนคนพิการให้มีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ
- 9) ควรมีการบรรจุครุ่นผู้สอนที่เป็นคนพิการให้เหมาะสมตามประเภทความพิการ และคุณสมบัติที่เหมาะสมตามเกณฑ์
- 10) ควรจัดสวัสดิการค่าตอบแทนพิเศษให้ครุ่นผู้สอนคนพิการ

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

- 5.2.1 สภาพการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน สามารถแบ่งเป็นประเด็นที่จะนำเสนอได้ดังนี้ 1) ด้านหลักสูตร ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสาระการเรียนรู้ 5 สาระ ประกอบด้วย 1.1) สาระทักษะการเรียนรู้ 1.2) สาระความรู้พื้นฐาน 1.3) สาระการประกอบอาชีพ 1.4) สาระทักษะการดำเนินชีวิต และ 1.5) สาระการพัฒนาสังคม โดยไม่มีการปรับหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นเป็นหลักสูตรเดียวกันกับนักเรียนทั่วไป ใช้เวลาเรียนทั้งหมด 2 ปี 4 ภาคเรียน 2) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ สอนรายวิชาต่างๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 1 วิชาจะใช้เวลาในการเรียน 3 สัปดาห์แบ่งออกเป็นระดับประถมศึกษาเรียนทุกๆ วันอังคาร ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเรียนทุกๆ วันพุธทั้งสបดี แต่สำหรับนักเรียนที่ทำงานแล้วจะเรียนทุกๆ วันอาทิตย์ ซึ่งสามารถมาเรียนได้ทุกระดับ วิธีการสอนส่วนใหญ่ครุ่นจะให้นักเรียนลอกตามกระดาน ไม่มีการอธิบายรายละเอียดของเนื้อหาด้วยภาษา มีการสังการบัน แล้วมีการทำแบบฝึกหัด 3) ด้านสื่อการสอน ประกอบด้วยหนังสือเรียนประจำวิชา วิดีทัศน์ที่มีจ้องล่ามภาษามือ สื่อ CAI คอมพิวเตอร์ และรูปภาพประกอบ 4)

ด้านการวัดผลและประเมินผล ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลเหมือนกันกับนักเรียนทั่วไป คือ มีการสอบกลางภาคและปลายภาค คะแนนเก็บจากการเข้าชั้นเรียน การทำรายงาน และกิจกรรมในชั้นเรียน แต่สิ่งที่ต่างก็คือ มีกิจกรรมพัฒนาชีวิต ซึ่งนักเรียนต้องเข้าเรียนทุกคนให้ครบคนละ 200 ชั่วโมงจึงจะสามารถจบการศึกษาในภาคการศึกษานั้นๆ ได้

เหตุผลที่เป็นอย่างนี้เนื่องจากยังไม่มีนโยบายที่ชัดเจนในการจัดหลักสูตรให้เหมาะสมกับนักเรียนพิการแต่ละประเภท ไม่มีแนวทางหรือคู่มือการทำงานจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนพิการ ผู้สอนต้องออกแบบการเรียนการสอนเอง จัดหาสื่อการเรียนการสอนเอง ขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาความรู้ของครูผู้สอนคนพิการทำให้การทำงานของครูผู้สอนคนพิการไม่ต่อเนื่อง ต้นแบบการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนพิการมีน้อย ส่งผลกระทบต่อการขาดโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพต่อผู้พิการในสังคม

ส่วนปัญหาการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินสามารถแบ่งเป็นประเด็นที่จะนำเสนอได้ดังนี้ 1) ด้านหลักสูตร เนื่องจากเป็นหลักสูตรเดียวกับนักเรียนทั่วไปทั้งประเทศ เนื้อหาบางอย่างยากเกินไป บางอย่างไม่จำเป็นที่จะสอน ผู้สอนต้องปรับเนื้อหารือตัวเดียวหาที่จะสอนเองให้ตรงกับพัฒนาการของนักเรียนแต่ละบุคคล เพราะไม่มีหลักสูตรเฉพาะ สถาคัลล์องก์กับโสภณ ชัยวัฒนกุลวานิช (2556) กล่าวว่า แนวการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีลักษณะเป็นการบูรณาการ มีความยืดหยุ่นและความเป็นอิสระ โดยจะต้องมีความสอดคล้องและเหมาะสมตรงตามความต้องการของผู้เรียน ประดิษฐ์สำคัญ คือ มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program หรือ IEP) ที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนและกำหนดรูปแบบ วิธีการได้ด้วยตนเอง โดยมีการออกแบบให้เหมาะสมกับความต้องการและความแตกต่างเฉพาะบุคคล 2) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ มีปัญหาหลักสองประการ คือ ประการแรก การสื่อสาร การสื่อสารกันระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียนค่อนข้างมีปัญหา เนื่องจากผู้สอนมีทักษะด้านการสื่อสารด้วยภาษาไม่ไทยไม่เพียงพอ จึงไม่สามารถสนทนากัน และอธิบายเนื้อหาในรายวิชาต่างๆ เป็นภาษาไม่ไทยให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเข้าใจได้ จะใช้การสื่อสารโดยการเขียนภาษาไทยเป็นประโยชน์อย่างมาก ไม่ชัดช้อน สถาคัลล์องก์กับ Jan Branson, Don Miller and Jitprapa Sri-on (2005) กล่าวว่า การสื่อสาร และการเรียนการสอนสำหรับคนหูหนวกนั้น ภาษาไม่เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้พากษาสามารถเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นสำคัญในการเรียนรู้ ทั้งในห้องเรียนและกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ นอกห้องเรียน ทั้งนี้ควรต้องใช้ควบคู่กับภาษาไทย เป็นรูปแบบ 2 ภาษา เพราะจะเป็นการเสริมสร้างประสบการณ์ การเรียนรู้ต่างๆ เพื่อนำมาเสริมสร้างทักษะในการใช้ชีวิตด้านต่างๆ ซึ่งช่วยให้คนหูหนวกชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและมีชีวิตอิสระ และประการที่สอง ความสามารถทางภาษา นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินส่วนใหญ่มีความสามารถทางภาษาไทยทั้งการอ่านและการเขียนไม่เหมาะสมสมกับระดับและวัยเดียวกัน เมื่อเทียบกับนักเรียนทั่วไป ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน ในระดับที่สูงขึ้น นักเรียนไม่สามารถอ่านเอกสาร หนังสือ หรือข้อสอบที่เป็นภาษาไทยได้เข้าใจอย่างชัดเจน และนักเรียนไม่สามารถเขียนภาษาไทยที่เป็นภาษาเขียนได้อย่างถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ภาษาไทย สถาคัลล์องก์กับงานวิจัยของจิตประภา ศรีอ่อน (2550) รายงานเรื่อง

ความสามารถในการใช้ภาษาไทย ทั้งการอ่าน และการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่างกว่า เกณฑ์ที่กำหนดเมื่อเทียบกับนักเรียนที่มีการได้รียนนอกภาคเรียนนี้ยังสอดคล้องกับ Walter (2002) ได้กล่าวถึง การอ่านของคนทุนนวกร่วมกับคนทุนนวกร่วมกันจำนวนน้อยที่มีความสามารถในการอ่านเท่ากับคนที่ไม่เป็น คนทุนนวกร่วมกับคนทุนนวกร่วมกันจำนวนส่วนใหญ่มีความสามารถในการอ่านเท่ากับผู้เรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4-6 เท่านั้น พบร่วมกับเพียงร้อยละ 3 ของคนทุนนวกร่วมกับคนที่มีความสามารถในการอ่านเท่ากับคนทุนนวกร่วมกับคนทุนนวกร่วมกันที่มีความสามารถในการอ่านเท่ากับอายุจริงและมีกว่าร้อยละ 30 ที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแบบไม่รู้หนังสือ 3) ด้านสื่อการสอน สื่อการเรียนการสอนยังไม่สอดคล้อง เพราะนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ ยินจะรับรู้ด้วยภาพ สื่อการสอนส่วนใหญ่จะเป็นหนังสือมาก แต่สื่อที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของ นักเรียนยังไม่เพียงพอ ขาดสื่อที่เป็นภาพประกอบ หรือภาพเคลื่อนไหว จำเป็นต้องใช้สื่อที่ค้นคว้าจาก อินเตอร์เน็ต และขาดสื่อที่มีการอธิบายด้วยภาษาไทยประกอบในรายวิชาต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัย ของสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน (2550) พบร่วมกับ ด้านสภาพปัญหาและอุปสรรคที่ครุและ นักเรียนทุนนวกระดับมัธยมศึกษาพบในการใช้สื่อการศึกษา คือ การขาดเครื่องมืออุปกรณ์ (Hardware) การขาดสื่อการเรียนการสอน (Software) ที่ผลิตเฉพาะสำหรับนักเรียนทุนนวกร่วมกับสื่อ วิดีทัศน์และบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) การขาดหลักสูตรและหนังสือเรียนเฉพาะสำหรับคน ทุนนวกร ขาดทักษะความรู้และความพร้อมในการใช้สื่อห้องด้านคอมพิวเตอร์และอินเตอร์เน็ต การขาดความเข้าใจภาษาไทยที่เป็นสามัญและปัญหาที่เป็นกลไกสำคัญของปัญหาทั้งหมด คือ การขาด การสนับสนุนและส่งเสริมการใช้สื่อการศึกษาจากผู้บริหาร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Melanie (1999) กล่าวว่า คนทุนนวกรจะได้เรียนรู้ข้อมูลต่างๆ ผ่านลามมาซานมีอ ซึ่งมีความรู้ความสามารถใช้ภาษาไทย และ ภาษาไทยได้ดีซึ่งจะเป็นผู้ถ่ายทอดข้อมูลและสื่อสารด้วยการแปลความหมายจากภาษาอังกฤษและภาษาไทย ได้ดี หรือจากภาษาพูดเป็นภาษาอังกฤษนั้นทันทีด้วยวิธีการสื่อสารระหว่าง 2 ภาษานี้เป็นความ จำเป็นสำคัญมากสำหรับการศึกษาของคนทุนนวกร ช่วยให้คนทุนนวกรได้รับประสบการณ์เรียนรู้ต่างๆ เพื่อจะนำมาเสริมทักษะในการใช้ชีวิตด้านต่างๆ สามารถตัดสินใจได้อย่างอิสระและมีชีวิตร่วมอยู่ใน สังคมอย่างมีความสุขต่อไป 4) ด้านการวัดผลและประเมินผล จะมีปัญหาจากการวัดผลโดยการสอบ ซึ่งจะ ใช้ข้อสอบมาตรฐานเดียวกันมากจากส่วนกลาง คือ สอบกลางภาค และปลายภาค ทำให้นักเรียนทำคะแนน สอบได้น้อย นักเรียนจะมีปัญหาในการอ่านข้อสอบไม่ออก ไม่เข้าใจคำตาม จึงไม่สามารถทำข้อสอบได้ คะแนนดี และระยะเวลาในการสอนจำกัดให้เวลาเท่ากันกับสอบนักเรียนที่ไม่เป็นภาระกับนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่าน เช่นเดียวกับนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่าน รับรู้ข้อมูล และเรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับสุขภาพได้เช่นเดียวกับคนที่ไม่เป็นภาระกับนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่าน จำกัดการเรียน การสอนตามองค์ประกอบดังนี้ 1) กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ใช้สื่อ การสอนที่เหมาะสม และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนทุนนวกร และ 3) ยอมรับข้อจำกัดในการใช้ภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาที่ 2 ของคนทุนนวกร

5.2.2 แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทาง การได้ยิน ประกอบด้วยเนื้อหาจะนำเสนอเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้ 1) ด้านหลักสูตร ควรมีนำหลักสูตร แกนกลางของกศน. มาวิเคราะห์แยกย่อยออกมาเป็นหลักสูตรเฉพาะความพิการ โดยยึดหลักสูตร

แกนกลางของ กศน. เป็นหลัก มีกิจกรรมรายวิชาเลือกตามประเภทความพิการที่เหมาะสม การเลือกรายวิชาเลือกบังคับควรเลือกให้เหมาะสมกับประเภทความพิการ และตามความชอบของเด็ก เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ควรเรียนงานประดิษฐ์ เสริมสวย ทำขนม อาหาร ศิลปะ สิ่งสวยงามต่างๆ เป็นต้น ความมีภูมิօห์รือเอกสารประกอบการจัดหลักสูตรสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยินคู่มือการเรียน แผนการสอน การจัดการเรียนรู้ ความมีภาพภาษาเมื่อ และภาพประกอบเบื้องต้น ความมีภูมิօห์รือเอกสารประกอบการจัดหลักสูตรสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยินคู่มือการเรียน แผนการสอน การจัดการเรียนรู้ ความมีภาพภาษาเมื่อ และภาพประกอบเบื้องต้น มีตัวอักษรน้อยๆ ครุศาสตร์มีภูมิօห์รือ และนักศึกษาที่มีเอกสารการเรียนด้วย ความมีการประชุมและพัฒนาหลักสูตรตามประเภทความพิการอย่างสมำเสมอ โดยมีการประชุมทุกๆ ภาคเรียนเพื่อปรับตัวชี้วัด จุดประสงค์ เป้าหมายระยะสั้น-ยาว ให้เหมาะสมตามศักยภาพของเด็ก ความมีการติดตามการใช้หลักสูตร ประเมินผลหลักสูตร ทุกครั้งที่มีการสอบวัดความรู้ เพื่อปรับปรุงพัฒนาในการเรียนครั้งต่อไป ความมีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) เพื่อปรับปรุง เป้าหมายระยะสั้น และประเมินการใช้หลักสูตร มีการทำ IEP อย่างต่อเนื่อง และต่อด้วยการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan : IIP) ความมีหลักสูตรเฉพาะความพิการของเด็กแต่ละประเภท ความมีการจัดทำหลักสูตรการศึกษานอกระบบที่เป็นหลักสูตรเฉพาะสำหรับนักศึกษาคนพิการ แยกตามประเภทความพิการ และหลักสูตรความมีความยืดหยุ่น สามารถปรับให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของนักเรียนที่มีบกพร่องทางการได้ยิน 2) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ความมีการอบรมเรื่องวิธีการสอนเด็กแต่ละประเภทความพิการให้แก่ครูสอนคนพิการ และผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง และสมำเสมอ ควรจัดให้มีการจ้างลามาภาษาเมื่อมาช่วยแปลในห้องเรียน และกิจกรรมการเรียนการสอนตลอดหลักสูตร และควรจัดให้มีผู้ช่วยในการบททวนบทเรียนให้คำปรึกษา และแนะนำการทำรายงาน หรือการทำการบ้าน เป็นที่ปรึกษาด้านภาษาไทย ทั้งการอ่านและการเขียน 3) ด้านสื่อการสอน ความมีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักศึกษาพิการแต่ละประเภท ความมีการจัดสรรงบประมาณสำหรับการทำสื่อประกอบการเรียนการสอน และความมีการอบรมให้ความรู้ในการผลิตสื่อและประยุกต์ใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอน 4) ด้านการวัดผล และประเมินผล ความมีวิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายสอดคล้องกับศักยภาพของนักศึกษาพิการ เช่น การประเมินตามสภาพจริง ชั้นงานทุกชั้นประเมินตามศักยภาพของเด็ก การสังเกตพฤติกรรม และแบบทดสอบ เป็นต้น ความมีการปรับเครื่องมือในการประเมินผลให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของนักศึกษาพิการแต่ละประเภท ความมีการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาพิการแต่ละประเภท ความมีการประเมินตามพัฒนาการของเด็กแต่ละคน และความมีความยืดหยุ่น เพิ่มเวลาในการทำแบบทดสอบ และเวลาในการทำงานให้นักศึกษาพิการมากขึ้นกว่าปกติ

แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน นอกจำกัดประกอบด้วย 4 ประเด็น คือ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านสื่อการสอน และ 4) ด้านการวัดผลและประเมินผลแล้วนั้น การผลักดันให้เกิดการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินให้ประสบความสำเร็จได้นั้นจำเป็นที่จะต้องดำเนินการตามข้อเสนอเชิงนโยบาย ดังนี้

1. ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักศึกษาคนพิการโดยเฉพาะ
2. ควรมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการระดับประเทศในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักศึกษาคนพิการโดยมีผู้เข้าร่วมระดับผู้บริหารที่กำหนดนโยบาย และขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
3. ควรมีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักศึกษาคนพิกรุกปะทะทั้งภาครัฐ และเอกชน
4. ควรมีการจัดตั้งศูนย์บริการช่วยเหลือนักศึกษาคนพิการประจำ กศน. จังหวัด
5. ควรมีการจัดทำหลักสูตรการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เฉพาะประเภทความพิการ
6. ควรมีการจัดทำคู่มือ และแนวทางการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาพิการเฉพาะประเภท ความพิการ และเอกสารประกอบการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาพิการแต่ล่ะประเภท
7. ควรมีการจัดฝึกอบรมครุภูสู่สอนคนพิการ ให้มีความรู้ความสามารถในการสอนนักศึกษาคนพิการแต่ละประเภท
8. ควรมีการจัดสรรตำแหน่งครุภูสู่สอนคนพิการให้เน้นความมั่นคงในการประกอบอาชีพ
9. ควรมีการบรรจุครุภูสู่สอนที่เป็นคนพิการให้เหมาะสมสมตามประเภทความพิการ และคุณสมบัติที่เหมาะสมสมตามเกณฑ์
10. ควรจัดสวัสดิการค่าตอบแทนพิเศษให้ครุภูสู่สอนคนพิการ

ผู้วิจัยขอนำเสนอเป็นแผนภาพแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่ มีความบกพร่องทางการได้ยิน ดังนี้

1. ด้านหลักสูตร

1. ความมีนำหลักสูตรแกนกลางของคุณ นภกฯ รายหัวเรียนที่แยกอยู่ออกเป็นหลักสูตรเฉพาะความพิการ โดยยึดหลักสูตรแกนกลางของ กศค. เป็นหลัก
2. ความมีคุณรายวิชาเลือกตามประเภทความพิการที่เหมาะสม การเลือกรายวิชาเลือกบังคับ ควรเลือกให้เหมาะสมกับประเภทความพิการ และตามความชอบของเด็ก
3. ความคุ้มครองหรือเอกสารประกอบการจัดหลักสูตรสำหรับนักศึกษาที่มีความบกพร่องทางการได้ยินคุ้มครองการเรียน แผนการสอนการจัดการเรียนรู้ ความสภาพภาษาเชิงเสียง และการประกอบหมายฯ มีตัวอักษรน้อยๆ ครุศาสตร์มีคุ้มครอง แสงนักศึกษาที่มีความเสื่อมการเรียนด้วย
4. ความมีการประชุมและพัฒนาหลักสูตรตามประเภทความพิการอย่างต่อเนื่อง
5. ความมีการติดตามการใช้หลักสูตร ประเมินผลหลักสูตร ทุกครั้งที่มีการสอบภาคความรู้ เพื่อปรับปรุงพัฒนาในการเรียนครั้งต่อไป
6. ความมีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) เพื่อปรับปรุงเป้าหมายระยะสั้น และประเมินการใช้หลักสูตร มีการทำ IEP อย่างต่อเนื่อง และต่อด้วยการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan : IIP)
7. ความมีหลักสูตรเฉพาะความพิการของเด็กแต่ละประเภท
8. ความมีการจัดทำหลักสูตรการศึกษานอกระบบที่เป็นหลักสูตรเฉพาะสำหรับนักศึกษาคนพิการ แยกตามประเภทความพิการ
9. หลักสูตรความมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการจำเป็นของนักเรียนที่มีสภาพพิเศษทางการได้ยิน

2. ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้

1. ความมีการอบรมเรื่อง วิธีการสอนเด็กแต่ละประเภทความพิการให้แก่ครุศาสตร์คนพิการ และผู้ที่เข้าข้องอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ
2. ควรจัดให้มีการจ้างล่ามภาษาเมืองมาช่วยแปลในห้องเรียน และกิจกรรมการเรียนการสอนตลอดหลักสูตร
3. ควรจัดให้มีผู้ช่วยในการทบทวนบทเรียน ให้คำปรึกษา และแนะนำการทำรายงานหรือการทำบ้าน เป็นที่ปรึกษาด้านภาษาไทย ทั้งการอ่านและการเขียน

3. ด้านสื่อการสอน

1. ความมีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมสมกับนักศึกษาพิการแต่ละประเภท
2. ควรมีการจัดสรรงบประมาณสำหรับการทำสื่อประกอบการเรียนการสอน
3. ความมีการอบรมให้ความรู้ในการผลิตสื่อและประยุกต์ใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอน

4. ด้านการวัดผลและประเมินผล

1. ความมีวิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายสอดคล้องกับศักยภาพของนักศึกษาพิการ เช่น การประเมินตามสภาพจริง ขึ้นงานทุกชั้น ประเมินตามศักยภาพของเด็ก การสังเกตพฤติกรรม และแบบทดสอบ เป็นต้น
2. ความมีการปรับเครื่องมือในการประเมินผลให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของนักศึกษาพิการแต่ละประเภท
3. ความมีการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาพิการแต่ละประเภท
4. ความมีการประเมินมาตรฐานพัฒนาการของเด็กแต่ละคน
5. ความมีความยืดหยุ่น เพิ่มเวลาในการทำแบบทดสอบ และเวลาในการทำงานให้นักศึกษาพิการมากกว่าปกติ

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1. ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับนักศึกษาคนพิการโดยแยกจากกศค. และออกเป็นหน่วยงานโดยบุคคลเดียว ไม่ใช่บุคคลที่มีภาระดูแลผู้ป่วย
2. ควรมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการระดับประเทศในการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับนักศึกษาคนพิการโดยมีผู้เข้าร่วมระดับผู้บริหารที่กำหนดโดยบุคคลเดียว และขับเคลื่อนโดยบุคคลเดียว ไม่ใช่บุคคลที่มีภาระดูแลผู้ป่วย
3. ควรมีเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับนักศึกษาคนพิการทุกประเภท ทั้งภาครัฐ และเอกชน
4. ควรมีการจัดตั้งศูนย์บริการช่วยเหลือนักศึกษาคนพิการประจำ กศค. จังหวัด
5. ควรมีการจัดทำหลักสูตรการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เฉพาะประเภทความพิการ
6. ควรมีการจัดทำคู่มือ และแนวทางการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาพิการเฉพาะประเภทความพิการ และเอกสารประกอบการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาพิการแต่ละประเภท
7. ควรมีการจัดฝึกอบรมครุผู้สอนคนพิการ ให้มีความรู้ความสามารถในการสอนนักศึกษาคนพิการแต่ละประเภท
8. ควรมีการจัดสรรตำแหน่งครุผู้สอนคนพิการให้มีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ
9. ควรมีการบรรจุครุผู้สอนที่เป็นคนพิการให้เหมาะสมตามประเภทความพิการ และคุณสมบัติที่เหมาะสมตามเกณฑ์
10. ควรจัดสวัสดิการค่าตอบแทนพิเศษให้ครุผู้สอนคนพิการ

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) ควรเร่งดำเนินการจัดทำหลักสูตรเฉพาะและที่เหมาะสมตามผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ

2) ควรเร่งพัฒนาครุ โดยการฝึกอบรมให้มีความรู้และมีทักษะในการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างต่อเนื่อง ควรให้ความสำคัญ และตระหนักในการจัดอุปสรรคของช่องทางการสื่อสารระหว่างครุผู้สอนกับนักเรียน เช่น กรณีนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ควรจัดทำล่ามภาษาเข้ามาแปลในกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นต้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) การศึกษาการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบโรงเรียนระดับให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

2) การศึกษารูปแบบการบริการสนับสนุนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

3) แนวทางการจัดการเรียนการสอนสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

4) การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

5) การพัฒนาระบบการวัดผลและประเมินผลสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

บรรณานุกรม

กรรมการศึกษาอกรโงเรียน. (2538). การศึกษาตลอดชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : กรรมการศึกษาอกรโงเรียน.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษาอกรระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. พ.ศ. 2551. เอกสารอัดสำเนา.

_____. (2553). แนวทางการนำภูมิปัญญาไทยเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้นอกรอบโรงเรียน และการเรียนรู้ตามอัธยาศัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

_____. (2553). แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน : ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

กิงเพชร ส่งเสริม. (2552). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมแบบคลัสเซ่นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ.

เกยูร วงศ์ก้อม. (2553). ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ถ่ายเอกสารพลก้อมปี เชอร์วิสแอนด์ซัพพลาย.

เกียรติวรรณ อมาatyกุล. (2553). Super change สร้างคนรุ่นใหม่ (เพื่อไป) สร้างชาติ. กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์.

โกวิท วรพิพัฒน์. (2516). “การศึกษาอกรโงเรียน” ในสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : ปริทัศน์. กองส่งเสริมปฏิบัติการ, กรมการศึกษาอกรโงเรียน. (2541). การพัฒนาคนโดยวิธีการศึกษาอกรโงเรียน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ครุสภากาดพร้าว.

จรายพร ธรรมนิทร. (2550). แนวโน้มการศึกษาอกรระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยยุคใหม่. ทิศทาง กศน. ยุคใหม่ปี 2551. เอกสารการประชุมผู้บริหาร กศน. ทั่วประเทศ วันที่ 25 ตุลาคม 2550. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

จิตประภา ศรีอ่อน. (2550). รายงานการวิจัยเรื่อง ความสามารถด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทย ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนโสตศึกษา.

วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล. นครปฐม : วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล.

จิตประภา ศรีอ่อนและคณะ. (2551). การรับรู้ข้อมูลด้านสุขภาพของกลุ่มผู้พิการทางการได้ยิน กรณีศึกษา : สถานศึกษาสำหรับผู้พิการทางการได้ยิน (โรงเรียนโสตศึกษา). นครปฐม : วิทยาราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล.

จุ้วไร ทัพวงศ์ และคณะ. (2554). แนวทางการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในส่วนขององค์กร ภาครองส่วนห้องถีน. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ชนิศา อภิชาตบุตร. (2554). บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน. การศึกษาพิเศษ ชุดฝึกอบรมครู. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดลพร เพื่อคน. (2554). สถานการณ์และการบังคับใช้กฎหมายด้านการศึกษาของคนพิการ ในทศวรรษที่ผ่านมาของประเทศไทย. วารสารวิทยาลัยราชสุดาเพื่อการวิจัยและพัฒนา คนพิการปีที่ 8, 11.
- นงลักษณ์ วิรชัย. (2542). รูปแบบการจัดการเรียนร่วมแบบรวมพลัง : การพัฒนารูปแบบการจัด การศึกษาสำหรับเด็กพิการ โดยครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วม. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ผดุง อารยะวิญญาณ. (2523). การศึกษาพิเศษในปัจจุบัน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ.
- _____. (2533). การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพพัฒนา.
- _____. (2542). การเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพมหานคร : รำไพพรรณส.
- พร ศรียมก. (2545). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษากองระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะ ในการสอนงานของหัวหน้างานในโรงเรียนอุตสาหกรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษากองระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รณรงค์ แผ่นดินนุวัฒน์. (2543). โครงสร้างการศึกษากองระบบโรงเรียน. ม.ป.ท.
- เลขที่การสภาพการศึกษา, สำนักงาน. (2553). แผนกวิชาศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 – 2559). กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์และจัด印.
- เลขที่การสภาพการศึกษา, สำนักงาน. (2554). กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยระเบียบ บริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครู บุคลากรทางการ ศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ห้องหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- วัชระยุทธ บุญมา. (2542). การจัดการศึกษาตามแนวปรัชญามนุษยนิยมแนวใหม่. วิทยานิพนธ์ ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันพัฒนาการศึกษากองระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคกลาง. (2555). การพัฒนาแนวทาง การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพของศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนในภาคกลาง.
- กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2555). แผนพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2555-2559). กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สัญญาณภาพพิจกรรม.
- สำนักบริหารงานการศึกษากองโรงเรียน. (2550). รายงานการวิจัยเรื่องสภาพปัจจุบันและความต้องการ ใช้สื่อการศึกษาของครูและนักเรียนหูหนวกระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนโสตศึกษา.
- กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). พระราชนูญติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์และจัด印.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษาอกรอบและ การศึกษาตามอัธยาศัย. (2551). รายงานระดับชาติ เรื่อง สภาพและการพัฒนาการเรียนรู้และการศึกษาผู้ใหญ่. กรุงเทพมหานคร : ร้านรังสีการพิมพ์.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2551). การสำรวจความพิการ พ.ศ. 2550 THE 2007 DISABILITY SURVEY. เข้าถึงเมื่อ 13 สิงหาคม 2558 จาก

http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/service/survey/disabilityRep_50.pdf

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2555). แผนพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2555-2559). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สตูดิโอกราฟฟิก.

ไสวณ ชัยวัฒนกุลวนิช. (2556). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาทางเลือกเพื่อพัฒนาคุณภาพ ชีวิตของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ : กรณีศึกษาเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน.

วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุภาพร ชินชัย. (2551). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ : กรณีศึกษาโรงเรียนเรียนเรียนรวมในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขา การวิจัยพัฒนาระบบการศึกษาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์.

ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ, สำนักงาน. (2555). คู่มือ อบรมก.ความพิการทาง การได้ยินหรือสื่อความหมาย. กรุงเทพมหานคร : สินนภากักษณ์.

อมรากรณ์ หมีปาน (พันโทหญิง). (2549). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องทางวิชาชีพ แบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพพยาบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรนุช ลิมตศิริ. (2553). การสอนเด็กพิเศษ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหा�วิทยาลัยรามคำแหง.

อาชญญา รัตนอุบล. (2540). กระบวนการฝึกอบรมสำหรับการศึกษาอกรอบโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาการศึกษาอกรอบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุ่นตา นพคุณ. (2547). การเรียนรู้และการเปลี่ยนตลอดชีวิต. กรุงเทพมหานคร : สาขาวิชา การศึกษาอกรอบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรุณ วงศ์ศิริวัฒน์. (2549). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมนิสิตนักศึกษาที่มี ความสามารถสูง ตามทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Coombs, Phillip H. and Ahmed, Manzoor. (1974). Attracting Rural Poverty : How Nonformal Education Can Help. Baltimore : The Johns Hopkins University Press.

Jan, Branson, Don Miller and Jitprapa Sri - on. (2005). A History of the Education of Deaf People in Thailand. Bangkok : Chulalongkorn University Printing House.

Knowles, Malcolm S. (1984). The Modern Practice of Adult Education. New York : The Adult Education.

Melanie, Metzger. (1999). **Sign Language Interpreting : deconstructing the myth of neutrality.** Washington, DC: Gallaudet University.

Walter, M. A. O. (2002). **Psychological Outcome of Living Donors After Living Donor Liver Transplantation : A Pilot Study.** 16.

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุไรศิริ ชูรักษ์	<p>ประธานโปรแกรมวิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา</p>
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ ศรีสุรกุล	อาจารย์ประจำภาควิชาหุ่นวงษ์ศึกษา^{วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล}
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำเป็น สังข์มุสิกานนท์	<p>ประธานโปรแกรมวิชาการศึกษาพิเศษ
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา</p>

ฉบับนักเรียน

แบบสัมภาษณ์

แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

- 1.1 ชื่อ นามสกุล
- อายุ ปี
- 1.2 ระดับการศึกษา (ก่อนเข้าศึกษา)
- จากโรงเรียน
- 1.3 ระดับการศึกษา (กำลังศึกษาอยู่)
- 1.4 อาชีพปัจจุบัน

ตอนที่ 2 ประเด็นในการสัมภาษณ์

2.1 สภาพปัจจุบัน

- 1) นักเรียนช่วยเล่าให้ฟังหน่อยว่าเข้ามาเรียนอะไร ที่การศึกษานอกระบบโรงเรียน (กศน.) แห่งนี้ เแล้วเรียนอย่างไร
- 2) นักเรียนใช้วิธีการสื่อสารกับครูผู้สอนและผู้บริหาร ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน อย่างไร
- 3) นักเรียนมีแรงจูงใจอะไร จึงอยากจะศึกษาต่อการศึกษานอกระบบโรงเรียน (กศน.)

2.2 ปัญหาในการจัดการศึกษา

- 1) นักเรียนเคยประสบปัญหาในการสื่อสารกับครูผู้สอนและผู้บริหาร หรือไม่ อย่างไร
- 2) นักเรียนเข้ามาเรียนที่การศึกษานอกระบบโรงเรียน (กศน.) แห่งนี้ มีปัญหาอะไรบ้าง หรือไม่ อย่างไร

ฉบับผู้บริหารและครุผู้สอน

แบบสัมภาษณ์

แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1.1 ชื่อ นามสกุล

อายุ.....ปี

1.2 ตำแหน่ง.....

1.3 ระดับการศึกษา

สาขาวิชา

1.4 ประวัติการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ (คนพิการ)

1)

2)

3)

4)

5)

1.5 ประสบการณ์ในการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน.....ปีเดือน

1.6 ท่านเคยสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในกลุ่มวิชา/หัวข้อ/เรื่องใดบ้าง

1.6.1 การศึกษาขั้นพื้นฐาน วิชา.....

1.6.2 การศึกษาพัฒนาทักษะอาชีพ หัวข้อ/เรื่อง.....

1.6.3 การศึกษาพัฒนาทักษะชีวิต หัวข้อ/เรื่อง.....

1.6.4 การศึกษาพัฒนาชุมชนและสังคม หัวข้อ/เรื่อง.....

ตอนที่ 2 ประเด็นในการสัมภาษณ์

2.1 สภาพปัจจุบัน

- 1) ปัจจุบันหน่วยงานของท่านมีนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่กำลังศึกษาอยู่จำนวนกี่คน และศึกษาอยู่ในระดับใดบ้าง
- 2) ท่านจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในรูปแบบใดบ้าง และจัดการศึกษาอย่างไร ในประเด็นต่อไปนี้
 - 3) หลักสูตรที่จัดการศึกษาเป็นอย่างไร
 - 3.1) การศึกษาขั้นพื้นฐาน วิชา
 - 3.2) การศึกษาพัฒนาทักษะอาชีพ
 - 3.3) การศึกษาพัฒนาทักษะชีวิต
 - 3.4) การศึกษาพัฒนาชุมชนและสังคม
 - 4) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างไร
 - 5) สื่อประกอบการเรียนการสอนเป็นอย่างไร
 - 6) การวัดผลและประเมินผล ด้วยวิธีการใด อย่างไร
 - 7) ท่านใช้วิธีการสื่อสารกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียนอย่างไร

2.2 ปัญหาในการจัดการศึกษา

- 1) ท่านเคยประสบปัญหาในการสื่อสารกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินหรือไม่ อย่างไร
- 2) ท่านมีปัญหาในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินอะไรบ้าง อย่างไร

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อแนวทางการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ควรเป็นอย่างไร

